

Ástandsmat áfangastaða innan friðlýstra svæða

Skýrsla 2022

Samkvæmt ákvæðum 79. gr. laga nr. 60/2013 skal Umhverfisstofnun gefa ráðherra árlega skýrslu um ástand náttúruverndarsvæða í umsjá stofnunarinnar. Í þessari skýrslu er að finna mikilvægar upplýsingar er varða ástand friðlýstra svæða en hér er þó einblínt á áfangastaði ferðamanna innan friðlýstu svæðanna. Umhverfisstofnun hefur frá árinu 2010 gefið út skýrslur um ástand friðlýstra svæða og frá sama tíma hefur verið gefinn út listi yfir svæði í hættu, svokallaður *Rauði listinn*, annað hvert ár.

Nú er í sjötta sinn unnið með verkfæri til að meta ástand áfangastaða innan friðlýstra svæða. Verkfærið var unnið af Umhverfisstofnun, en á vordögum 2016 gerðu Umhverfisstofnun og Stjórnstöð ferðamanna með sér samning um að fyrrgreindi aðilinn myndi hanna og þróa verkfæri sem nýta mætti til að leggja mat á svæði sem væru undir álagi vegna gestasóknar. Áhersla er lögð á að verkfærið leggi hlutlægt mat á verndarsvæði, sé samanburðarhæft milli svæða og gefi til kynna hvort ástand svæða fari batnandi eða versnandi milli ára. Þrjú meginþættir (skipulag, innviðir og verðmæti) eru metnir til að byrja með en bæta má við nýjum meginþáttum og fella þætti út eftir því hvernig verkfærið þróast. Verkfærið sem hér fylgir er því enn í þróun og verður það sennilega komandi ár.

Í þessari skýrslu er að finna ástandsmat 146 áfangastaða innan friðlýstra svæða. Þriðja árið í röð taka systurstofnanir Umhverfisstofnunar, Þjóðgarðurinn á Þingvöllum og Vatnajökulspjóðgarður, þátt í skýrslugerðinni og má því finna niðurstöður mats á svæðum innan þjóðgarðanna í þessari skýrslu.

Uppsetning skýrslunnar er þannig að fremst er matseinkunn allra metinna svæða. Þeim er raðað eftir stafrófsröð innan hvers landshluta. Í tilfelli Vatnajökulspjóðgarðs, sem spannar nokkur landssvæði, er garðinum skipt í starfssvæði og fylgir hvert starfssvæði landshlutanum sem það er í, þannig er því að finna fjóra kafla um Vatnajökulspjóðgarð í skýrslunni. Þar á eftir er kafli þar sem dregin eru fram annars vegar svæði í hættu en hins vegar svæði sem standa vel að vígi. Að lokum er hið eiginlega ástandsmat hvers svæðis með tillögum að úrbótum þar sem litið er til möguleika svæðis til að þjóna gestum og viðhalda verndargildi. Jafnframt er fjallað um breytingar milli ára þar sem við á.

Verkfærið

Ýmsar leiðir eru þekktar erlendis til að meta ástand og álag á fjölsóttum svæðum og gera úttekt á stjórnun þeirra. Við gerð þessa verkfæris voru ýmis erlend tól skoðuð og hugmyndafræði þeirra nýtt. Ber sérstaklega að nefna *Management Effectiveness Tracking Tool - WWF* sem er verkfæri hannað til að meta virkni stjórnunar á friðlýstum svæðum. Aðferðarfræði ástandsmatsins er byggð á svipuðum grunni, þ.e. settar eru fram fullyrðingar um vissa þætti sem skipta ástand svæða máli. Sú fullyrðing sem á best við gefur vissa einkunn.

Matið skiptist í þrjú meginhluta: skipulag, innviði og verðmæti. Alls er um 27 þætti eða viðföng að ræða og felur hver þáttur í sér fullyrðingar þar sem hverri fullyrðingu fylgir ákveðin einkunn. Eigi tiltekinn þáttur ekki við um tiltekið svæði hverfur hann úr matinu og vægi hans núllast út.

Kallaður var saman fundur margra hagsmunaaðila þar sem viðföng sem skipta máli er kemur að ástandsmati áfangastaða voru samin, rædd og metin. Í kjölfarið voru viðföngin fínþússuð og sett fram með einkunnum. Þá var sett fram reiknilíkan til að leggja lokamat á einkunnargjöf hvers metins svæðis.

Haustið 2018 unnu sérfræðingar í teymi náttúruverndar að uppfærslu matsverkfærisins. Í þeirri vinnu var reynt að afmá þá hnökra sem komið höfðu upp og bæta við viðföngum sem talið var að myndu hjálpa til

við að gefa skýrari mynd af ástandi hvers áfangastaðar fyrir sig. Verkfærið fór aftur í gegnum nokkrar breytingar vorið 2020 en engu að síður er talið að það sé samanburðarhæft milli ára.

Hafa skal í huga að verkfærið er hannað til að leggja mat á ástand svæða sem eru undir álagi vegna gestasóknar, þekktir áfangastaðir. Ekki er ástæða til að leggja mat á svæði sem fáir sækja og áhrif gesta eru óveruleg. Sama á við ef álag á svæði er vegna náttúrulegra þátta og/eða framkvæmda þriðja aðila s.s. virkjanir, vegaf framkvæmdir eða annað álag sem ekki er hægt að rekja beint til ferðamanna. Með verkfærinu er gestaálag metið og lagðar til leiðir til úrbóta. Þó eru stök viðföng sem heyra ekki beint undir álag gesta en geta haft áhrif á upplifun þeirra, t.d. landnýting, framandi ágengar lífverur o.s.frv.

Frekari upplýsingar um verkfærið ásamt leiðbeiningum um notkun má finna í viðauka 1.

Efnisyfirlit

Einkunnir áfangastaða	5
Ástandsmat áfangastaða ferðamanna – áfangastaðir í hættu	10
Áfangastaðir sem standa vel	11
Ástandsmat, ástand og úrbætur	13
Vesturland	13
Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull	18
Vestfirðir	24
Norðvesturland	33
Norðausturland	35
Austurland	43
Suðurland	48
Vatnajökulspjóðgarður	57
Þjóðgarðurinn á Þingvöllum	64
Miðhálandið	68
Friðland að Fjallabaki	68
Kerlingarfjöll	75
Vatnajökulspjóðgarður – Hálandi Skaftárhrepps	77
Vatnajökulspjóðgarður – hálandið norðan Vatnajökuls	80
Höfuðborgarsvæðið	85
Suðvesturland	105
Lokaorð	114
Viðauki 1	115

Einkunnir áfangastaða

Hér er að finna töflu með upplýsingum um ástand allra metinna áfangastaða. Þeir eru flokkaðir eftir landssvæðum og einkunn áfangastaða skipt niður í þrjá flokka; þ.e. skipulag, innviði, verðmæti og heildareinkunn áfangastaðar. Vert er að benda á að í þarnaesta kafla eru frekari upplýsingar um ástand hvers staðar fyrir sig og yfirlit yfir brýnar úrbætur.

Árið 2022 framkvæmdu starfsmenn Umhverfisstofnunar, Vatnajökulspjóðgarðs og Þjóðgarðsins á Þingvöllum, ástandsmat á 146 áfangastöðum ferðamanna innan friðlýstra svæða. Í tilfellum þar sem friðuðu svæðin eru stór hafa verið skilgreindir fleiri en einn áfangastaður innan hins friðlýsta svæðis og er því að finna upplýsingar um marga áfangastaði innan sumra friðaðra svæða. Má þar nefna svæði eins og Þjóðgarðinn Snæfellsjökul og Friðlandið að Fjallabaki. Hér skal tekið fram að sökum stærðar Vatnajökulspjóðgarðs, þá flokkast hann undir fjögur landssvæði; Norðausturland, Austurland, Suðurland og Miðhálandið.

Árið 2022 var eftir tveggja ára covid tíma, hefðbundið ferðamannaár. Flest svæði voru að fá svipaðan gestafjölda og árin fyrir covid og einhver jafnvel fleiri gesti en nokkru sinni fyrr. Þrátt fyrir þessar öru breytingar í gestakomum, stóðu svæðin sig vel og fá svæði lækkuðu í einkunn á meðan önnur hækkuðu í einkunn. Niðurstaðan er sú að meðaleinkunn þeirra 146 svæða sem voru metin í ár er hærri en nokkru sinni fyrr.

Tafla 1. Einkunnir áfangastaða

Vesturland	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Arnarstapi	8	7,38	8,17	7,92
Búðahraun	7,41	8,33	9,33	8,66
Einkunnir	8,33	8,81	7,87	8,22
Eldborg	7,5	7,8	8,0	7,8
Grábrók	8,5	9,2	8,9	8,9
Hraunfossar	6,67	7,7	9,17	8,27
Húsafell	8,33	9,44	9,11	9,04
Ströndin Stapar-Hellnar	7,78	8,33	9,00	8,56
Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Djúpalón	8,33	6,9	9,11	8,35
Lóndrangar	8,96	7,92	8,33	8,35
Malarrif	9,17	8,81	9,17	9,07
Saxhóll	7,59	7	6,67	6,95
Skarðsvík	8,15	5,83	9,67	8,31
Skálasnagi	8,89	8,33	9,33	8,97
Svalþúfa	8,5	8,61	9,56	9,08
Öndverðarnes	7,22	5,83	9,33	7,95
Vestfirðir	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Dynjandi	8,67	6,94	8,53	8,13
Hornstrandir, Hesteyri	9,17	9,0	7,56	8,28

Hornstrandir, Horn	8,70	9,17	7,44	8,17
Hornstrandir, Höfn	9,38	8,33	7,89	8,29
Hornstrandir, Hornbjargsviti	8,96	9,0	9,2	9,10
Hornstrandir, Látrar	7,5	9,0	8,17	8,25
Látrabjarg	7,41	5,39	8,33	7,34
Surtabrandsgil	10	10	10	10
Vatnsfjörður, Flókalundur	7,41	7,92	8,33	8,03
Vatnsfjörður, Hörgsnes	8,15	10	8,78	8,98
Vatnsfjörður, Vatnsdalur	8,15	8,61	9,67	9,06
Vatnsfjörður, Þingmannaá	8,15	8,70	9	8,74
Norðvesturland	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Hrútey	8,81	9,33	8,90	9,0
Kattarauga	6,88	8,0	9,9	8,75
Spákonufellshöfði	7,59	7,5	8,18	7,87
Norðausturland	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Dimmuborgir	9,43	9,43	7,20	8,27
Goðafoss	8,27	8,95	8,07	8,35
Hverfjall	8,30	8,10	7,33	7,74
Klasar	7,27	8,10	8,67	8,22
Krossanesborgir	9,17	8,10	8,67	8,62
Seljahjallagil	6,25	8,0	10,0	8,67
Skútustaðir	8,73	8,95	8,53	8,69
Svarfaðardalur	8,44	9,67	8,0	8,54
Vatnajökulsþjóðgarður	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Botnstjörn í Ásbyrgi	9,33	8,10	8,00	8,31
Dettifoss að austanverðu	7,22	8,33	6,67	7,23
Dettifoss að vestanverðu	8,17	8,96	8,00	8,29
Hljóðaklettur	7,78	8,89	8,22	8,31
Austurland	Skiplag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Álfaborg	8,67	9,52	8,00	8,55
Blábjörg í Berufirði	6,67	7,78	9,11	8,24
Helgustaðanáma	7,67	7,62	6,11	6,84
Hólmanes	8,33	8,10	8,00	8,10
Neskaupsstaður fólkvangur	8,00	8,33	7,56	7,86
Stóruurð	5,56	6,67	7,33	6,78
Teigarhorn	8,33	7,14	8,00	7,84
Suðurland	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Álftaversgígar	7,00	7,50	6,67	6,96
Dverghamrar	9,83	9,58	7,72	8,67
Dyrhólaey, Háey	8,67	9,44	8,78	8,93
Dyrhólaey, Lágey	8,67	8,61	8,67	8,65

Geysir	8,00	7,67	5,33	6,52
Gullfoss	8,67	8,00	7,22	7,74
Ingólfshöfði	8,96	8,89	9,33	9,13
Kirkjugólf	8,83	9,17	9,33	9,18
Ósland	8,61	7,78	9,67	8,94
Skógafoss, láglendi	7,67	5,95	8,78	7,78
Skógafoss, Skógaheiði	7,67	7,50	8,78	8,20
Þjórsárdalur, Gjáin	8,15	7,62	8,00	7,93
Þjórsárdalur, Háifoss	7,22	6,67	9,00	8,00
Þjórsárdalur, Hjálparfoss	7,59	7,22	7,67	7,53
Vatnajökulsþjóðgarður	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Fjallsárlón	8,66	8,10	9,66	9,01
Háalda	7,22	9,42	7,00	7,70
Heinaberg	7,50	6,81	7,61	7,37
Jökulsárlón	7,60	6,39	7,89	7,42
Námuvegur	6,07	2,78	5,00	4,62
Sel	8,15	6,58	8,87	8,10
Skaftafell tjaldsvæði	8,00	8,67	7,73	8,04
Skaftafell þjónustukjarni	8,27	8,81	8,93	8,76
Skaftafellsjökull	8,52	8,33	8,44	8,43
Svartifoss	9,10	9,05	8,67	8,86
Þröng	6,33	5,48	6,28	6,07
Þjóðgarðurinn Þingvellir	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Almannagjá	10	10	9	9,48
Hakið	10	10	8,61	9,28
Silfra	9,67	9,44	6,67	8,05
Öxarárfoss	9,67	9,44	8,33	8,91
Miðhálandið	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Fjallabak, Hnausapollur	6,48	5,42	8,00	6,98
Fjallabak, Hrafninnusker	6,30	7,08	7,00	6,87
Fjallabak, Landmannahellir	6,67	6,43	6,33	6,43
Fjallabak, Landmannalaugar	8,15	7,29	6,83	7,23
Fjallabak, Laugahringur	7,78	7,92	7,17	7,50
Fjallabak, Laugavegur	7,04	7,22	7,00	7,07
Fjallabak, Ljótipollur	5,93	6,67	8,00	7,20
Fjallabak, Rauðifoss	7,22	8,33	7,83	7,84
Fjallabak, Stútur	5,56	4,76	5,33	5,23
Fjallabak, Suðurnám	5,74	5,93	4,83	5,32
Fjallabak, Vondugiljaaur	5,93	6,90	6,67	6,58
Hveravellir	6,90	8,70	5,78	6,80
Kerlingarfjöll, Ásgarður	7,04	5,93	6,67	6,54

Kerlingarfjöll, Hveradalir	6,11	6,30	7,67	6,97
Kerlingarfjöll, Keis	6,48	6,46	9,33	7,96
Vatnajökulsþjóðgarður	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Askja	9,67	8,52	8,00	8,49
Drekagil	8,67	9,33	8,11	8,47
Eldgjá	9,81	9,26	8,67	9,07
Herðubreiðarlindir	7,67	7,67	6,67	7,15
Holuhraun	8,67	9,26	7,33	8,13
Hvannalindir	8,89	9,05	8,00	8,47
Laki	9,44	8,33	8,33	8,57
Langisjór	9,07	8,96	9,33	9,18
Snæfell gönguleið	9,63	9,58	10,00	9,81
Tjarnargígur	9,44	9,58	8,67	9,08
Höfuðborgarsvæði	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Álafoss	8,52	7,78	6,00	7,01
Ásfjall	5,42	7,33	6,00	6,24
Ástjörn	5,83	7,33	6,00	6,33
Bakkatjörn	6,25	8,89	6,67	7,18
Borgir	6,67	8,67	7,67	7,73
Bringur	5,42	5,56	6,11	5,82
Búrfell, Búrfellsgjá og Selgjá	7,92	6,67	6,67	6,93
Fjaran við Kasthúsatjörn	6,67	8,00	7,00	7,20
Fossvogsbakkar	7,50	7,33	6,00	6,68
Garðahraun og Vífilstaðahraun	7,14	9,52	6,33	7,36
Gálgahraun	7,22	9,17	7,33	7,81
Gróttu	7,29	8,67	7,56	7,80
Hamarinn	7,62	8,67	6,67	7,41
Háubakkar	8,10	7,50	5,44	6,56
Hleinar	6,19	6,11	5,33	5,72
Hlið	5,42	8,89	5,67	6,48
Hvaleyrarlón	6,19	8,33	6,67	7,02
Kaldárhraun og Gjárnar	4,81	6,19	7,33	6,50
Kasthúsatjörn	7,50	7,22	7,00	7,17
Laugarás	8,10	7,33	7,33	7,49
Maríuhellar við Vífilstaðahraun	7,14	6,00	6,67	6,59
Rauðhólar	5,71	5,42	5,56	5,55
Stekkjahraun	6,67	7,78	6,67	6,97
Tröllabörn	5,42	6,67	5,67	5,88
Tungufoss	7,50	8,67	5,00	6,52
Valhúsahæð	7,22	8,33	6,67	7,23
Varmárósar	6,67	9,33	8,67	8,43

Vífilsstaðavatn	8,52	7,08	6,67	7,17
Víghólar	6,19	9,17	6,89	7,36

Suðvesturland	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Bláfjallafólkvangur, skíðasvæði	7,04	8,00	5,00	6,24
Bláfjallafólkvangur, Þríhnúkagígar	8,33	9,44	8,78	8,86
Eldborg í Bláfjöllum	5,24	8,33	8,67	7,86
Eldborg undir Geitahlíð	6,25	8,33	7,00	7,20
Herdísarvík	5,19	6,67	7,33	6,70
Litluborgir	6,11	7,78	6,67	6,85
Reykjanesfólkvangur, Helgafell	5,93	6,04	6,00	6,00
Reykjanesfólkvangur, Krisuvíkurbjarg	6,30	5,33	7,00	6,40
Reykjanesfólkvangur, Leiðarendi	7,92	7,50	5,67	6,63
Reykjanesfólkvangur, Seltún	7,67	8,10	7,00	7,44
Reykjanesfólkvangur, Sogin og nærumhverfi	3,33	5,83	6,33	5,57
Reykjanesfólkvangur, Stapar og fjaran við Kleifarvatn	3,75	6,00	6,33	5,70
Reykjanesfólkvangur, Vigdísarvellir og Vigdísarvallaleið	5,42	5,19	4,00	4,62

Ástandsmat áfangastaða ferðamanna – áfangastaðir í hættu

Verkfærið *ástandsmat áfangastaða* var þróað til að unnt væri að fá heildaryfirsýn um ástand áfangastaða á Íslandi. Verkfærið er miðað að einum af stærstu þáttunum sem hafa áhrif á ástand náttúru Íslands, sem er ferðamennska og nýting náttúru til útivistar. Með notkun verkfærisins er hægt að greina eftirsótt náttúrusvæði, sem eru í hættu vegna ferðamennsku og útivistar, á skilvirknan hátt. Nú birtum við nýja lista yfir svæði í hættu – rauða áfangastaði árlega, þar sem gerð er grein fyrir áhrifum ferðamanna á náttúru. Unnið er samkvæmt eftirfarandi flokkun þegar kemur að einkunnum sem áfangastaðir fá út úr matinu:

- Áfangastaður með heildareinkunn **lægri en 5 telst rauður** og er í verulegri hættu á að tapa verndargildi sínu. Þar er æskilegt að grípa til tafarlausra aðgerða. Það sama gildir ef einkunn fyrir þann hluta er fellur undir „verðmæti áfangastaðar“ er lægri en 5.
- Áfangastaður með heildareinkunn á **bilinu 5-6 flokkast sem appelsínugulur** áfangastaður, þ.e. hugsanleg hætta er á því að svæðið tapi verndargildi sínu og þörf er á aðgerðum til afstýringar. Það sama gildir ef einkunn fyrir þann hluta er fellur undir „verðmæti áfangastaðar“ er á milli 5 og 6.

Ástandsmat ferðamannastaða tekur ekki tillit til álags vegna annarra hagsmunaráreksra eins og kann að vera t.d. vegna orkunýtingar, landbúnaðarnotkunar, iðnaðar, áhrifa þéttbýlis (t.a.m. skólphreinsun, byggingar) og annarrar starfsemi sem telst ekki til ferðamennsku.

Tafla 3. Áfangastaðir í hættu

2021	2022
Áfangastaðir í hættu	Áfangastaðir í hættu
Innan Friðlands að Fjallabaki: <i>Stútur og Suðurnám</i> Innan Vatnajökulsþjóðgarðs: <i>Námuvegur</i> Innan Reykjanesfólkvangs: <i>Vigdísarvellir og Vigdísarvallarleið</i>	Innan Friðlands að Fjallabaki: <i>Suðurnám</i> Innan Vatnajökulsþjóðgarðs: <i>Námuvegur</i> Innan Reykjanesfólkvangs: <i>Vigdísarvellir og Vigdísarvallarleið</i>
Appelsínugulir áfangastaðir	Appelsínugulir áfangastaðir
Ásfjall Ástjörn Bringur Innan Friðlands að Fjallabaki: <i>Rauðifoss og Vondugiljaaur</i> Hleinar Hlið Rauðhólar Innan Bláfjallafólkvangs: <i>Skíðasvæði</i> Innan Reykjanesfólkvangs: <i>Helgafell, Leiðarendi, Sogin, Stapar og fjaran við Kleifarvatn</i> Tröllabörn Tungufoss	Bringur Innan Friðlands að Fjallabaki: <i>Stútur</i> Geysir Háubakkar Hleinar Hlið Hveravellir Rauðhólar Innan Bláfjallafólkvangs: <i>Skíðasvæði</i> Innan Reykjanesfólkvangs: <i>Leiðarendi, Sogin, Stapar og fjaran við Kleifarvatn</i> Tröllabörn Tungufoss

Einn áfangastaður fer út listanum, áfangastaðir í hættu og enginn nýr áfangastaður kemur þar inn. En Stútur, innan Friðlands að Fjallabaki hækkaði einkunn sína út af listanum og inn á appelsínugula listan.

Námuvegur stendur í stað en bæði Vigdísarvellir og Vigdísarvallaleið ásamt Suðurnámi innan Friðlands að Fjallabaki lækka í einkunn á milli ára. Skýringin á lækkuninni er að finna í aukningu á gróðurskemmdum vegna aksturs utan vega innan Vigdísarvalla og í tilfelli Suðurnám hefur töf á lagfæringu á göngustíg aukið á gróðurskemmdir á svæðinu.

Á appelsínugulalistanum er nokkur breyting, þar sem fimm áfangastaðir ná að vinna sig út af listanum. Það eru Ásfjall, Ástjörn, Rauðifoss og Vondugiljaaurar innan Friðlands að Fjallabaki og Helgafell. Þrjú ný svæði komi inn í staðinn og eru það fyrr nefndur Stútur, Háubakkar og Hveravellir.

Áfangastaðir sem standa vel

Til að komast á græna listann þarf svæði að hafa náð a.m.k. 8 í heildareinkunn.

Mikil fjölgun var á meðal grænna áfangastaða árið 2020. Munaði þar óneitanlega um hversu mörg svæði voru að fá mun færri heimsóknir en í meðal ári. Það er ánægjulegt að sjá að lang flest þessara svæða halda stöðu sinni, þrátt fyrir að gestafjöldi sé að nálgast fyrri hámark. Í ár eru jafn mörg svæði með græna einkunn og í fyrra, þó að smá hliðrun hafi átt sér stað milli ára, en 64 áfangastaðir ná nú grænni einkunn sem er um 44% allra metinna áfangastaða.

Tafla 4. Áfangastaðir sem standa vel

2021	2022
Grænir áfangastaðir	Grænir áfangastaðir
<p>Arnarstapi Álfaborg Innan Bláfjallafólkvangs: <i>Þríhnjúkagígar</i> Búðahraun Dimmuborgir Dverghamrar Dynjandi Dyrhólaey Eldborg Goðafoss Grábrók Innan Hornstranda: <i>Horn, Höfn, Hornbjargsviti, Látrar.</i> Hólmanes Hraun Hraunfossar Hrútey Húsafell Ingólfshöfði Kattarauga Kirkjugólf Klasar Krossanesborgir Ósland Seljahjallagil Skógafoss: <i>Skógaheiði</i> Skútustaðir Ströndin á milli Stapa og Hellna Surtarbrandsgil Svarfaðardalur Teigarhorn Innan Vatnsfjarðar: <i>Hörgsnes, Vatnsdalur og Þingmannaá</i> Innan Þjóðgarðsins Snæfellsjökull: <i>Djúpalón, Lóndrangar, Malarrif, Saxhóll, Skarðsvík, Skálasnagi, Svalþúfa og Öndverðanes.</i> Varmárósar Innan Vatnajökulsþjóðgarðs: <i>Askja, Botnstjörn í Ásbyrgi, Dettifoss að vestanverðu, DrekaGil, Eldgjá, Fjallsárlón, Hljóðaklettur, Holuhraun, Hvannalindir, Laki, Langisjór, Sel, Skaftafell tjaldsvæði, Skaftafell, Þjónustumiðstöð, Skaftafellsjökull, Snæfell gönguleið, Svartifoss, Tjarnargígur.</i> Innan Þjóðgarðsins á Þingvöllum: <i>Almannagjá, Hakið, Silfra og Öxará.</i></p>	<p>Álfaborg Blábjörg Innan Bláfjallafólkvangs: <i>Þríhnjúkagígar</i> Búðahraun Dimmuborgir Dverghamrar Dynjandi Dyrhólaey: <i>Háey og Láey</i> Einkunnir Goðafoss Grábraók Innan Hornstranda: <i>Hesteyri, Horn, Höfn, Hornbjargsviti og Látrar</i> Hólmanes Hraunfossar Hrútey Húsafell Ingólfshöfði Kattarauga Kirkjugólf Klasar Krossanesborir Ósland Seljahjallagil Skógafoss: <i>Skógaheiði</i> Skútustaðir Ströndin á milli Stapa og Hellna Surtarbrandsgil Svarfaðadalur Innan Vatnsfjarðar: <i>Flókalundur, Hörgsnes, Vatnsdalur og Þingmannaá.</i> Innan Þjóðgarðsins Snæfellsjökull: <i>Djúpalón, Lóndrangar, Malarrif, Skarðsvík, Skálasnagi og Svalþúfa</i> Varmárósar Innan Vatnajökulsþjóðgarðs: <i>Askja, Botnstjörn í Ásbyrgi, Dettifoss að vestanverðu, DrekaGil, Eldgjá, Fjallsárlón, Hljóðaklettur, Holuhraun, Hvannalindir, Laki, Langisjór, Sel, Skaftafell tjaldsvæði, Skaftafell Þjónustumiðstöð, Skaftafellsjökull, Snæfell gönguleið, Svartifoss, Tjarnargígur</i> Þjórsárdalur: <i>Háifoss</i> Innan Þjóðgarðsins á Þingvöllum: <i>Almannagjá, Hakið, Silfra og Öxará</i></p>

Ástandsmat, ástand og úrbætur

Hér er að finna ástandsmat hvers áfangastaðar sem metinn hefur verið með verkfærinu. Áfangastöðunum er raðað upp eftir landshlutum og í stafrófsröð innan landshlutans. Þar sem fleiri en einn áfangastaður er metinn innan eins friðlýsts svæðis, er hann að finna undir nafni friðlýsta svæðisins.

Vesturland

Arnarstapi

<https://ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/vesturland/strondin-vid-stapa-og-hellna/>

Arnarstapi er skammt austan Þjóðgarðsins Snæfellsjökuls og undir umsjón starfsmanna hans. Á svæðinu er fjölbreytt þjónusta, tjaldsvæði, hótél og veitingastaðir. Arnastapi er einn fjölsóttasti ferðamannastaður á Snæfellsnesi en ekki er fullljóst hve margir gestir koma þangað árlega.

Arnarstapi – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9	8
Innviðir áfangastaðar	8,61	7,38
Verðmæti áfangastaðar	9,07	8,17
Heildareinkunn áfangastaðar	8,93	7,92

Breyting á milli ára

Álag á Arnastapa hefur aukist aðeins milli ára með fjölgun ferðamanna. Eftirlit með svæðinu var í lámarki í sumar vegna manneklu. Eystri hluti svæðisins frá Músagjá að höfninni lætur meira á sjá en áður þar sem ekki eru skilgreindir útsýnisstaðir og viðhald göngustíga ábótavant. Skiltamál eru í ferli.

Úrbætur

Mikilvægt er að vinna deiliskipulag fyrir svæðið og ljúka uppbyggingu á því (austursvæðið). Salerni á svæðinu eru í eigu þjónustuaðila (einkarekin). Þörf er á almenningsalernum. Auka má þjálfun landvarða með eftirlitsáætlun (hvað felst í eftirlitinu) og bættri þekkingu á verndaráætlun og reglum svæðisins (kynning í byrjun starfstíma).

Búðahraun

<https://ust.is/budahraun>

Búðahraun er utanvert á sunnanverðu Snæfellsnesi. Svæðið er friðlýst vegna jarðmyndana og gróðurs og fer starfsfólk Þjóðgarðsins Snæfellsjökuls með umsjón svæðisins. Á svæðinu er vinsælt hótél og kirkja. Ekki eru til tölur um hve margir sækja þjónustustaðina heim og hve margir nýta sér friðlandið til útivistar. Flestir gestir virðast þó aka beint að kirkjunni, skoða hana og nærumhverfi en ganga minna um friðlandið.

Búðahraun – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,96	7,41
Innviðir áfangastaðar	8,47	8,33
Verðmæti áfangastaðar	9,73	9,33
Heildareinkunn áfangastaðar	9,02	8,66

Breyting á milli ára

Lítið eftirlit var með svæðinu í ár vegna manneklu. Fleiri gestir koma á svæðið miðað við síðustu ár. Bílastæði er óhentugt fyrir rútur og verður flækjustig á háanna tíma. Sauðfjárgirðing er í ólestir og talsvert af fé er á beit í friðlandinu af þeim sökum, en óheimilt er að beita fé þar.

Úrbætur

Hanna þarf aðkomu að friðlandinu. Í dag eru tvö bílastæði, annað við hótelið og hitt við kirkjuna. Skoða þarf hvort gera þurfi annað bílastæðanna fær kirkjunni. Endurnýja þarf fjárgirðingu á stórum kafla og koma í veg fyrir að fé sé á beit í friðlandinu. Halda þarf áfram viðhaldi og gerð göngustíga og endurnýja fræðsluskilti og vegvísa.

Einkunnir

<https://ust.is/einkunnir>

Einkunnir eru fólkvangur rétt við Borgarnes. Svæðið er töluvert nýtt af heimafólki til útivistar. Fallegar gönguleiðir í vel grónu umhverfi. Skógrækt er á svæðinu og hefur verið allt frá 1950. Ekki er ljóst hve mikil umferð er um svæðið. Svæðið er í umsjón Borgarbyggðar og svæðislandvörður hefur eftirlit með því. Gott samstarf er á milli landvarðar og umsjónanefndar Einkunna.

Einkunnir – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,78	8,33
Innviðir áfangastaðar	8,81	8,81
Verðmæti áfangastaðar	7,87	7,87
Heildareinkunn áfangastaðar	8,10	8,22

Breytingar milli ára

Búið að laga og endurmerkja hluta af gönguleiðum. Þá er búið að sækja um fjármagn til að endurnýja skilti á svæðinu. Umsjón og eftirlit með svæðinu hefur verið meiri en undanfarin ár.

Úrbætur

Koma þarf upp nýjum skiltum og velja staðsetningu fyrir þau. Efla þarf samstarf við sveitarfélagið um málefni Einkunna. Gera þarf áætlun um uppbyggingu á svæðinu og forgangsráða verkefnum eftir þörfum.

Halda þarf áfram að merkja gönguleiðir og fylgjast með umferð reiðhjóla og áhrifum sem þau geta haft á svæðið. Bæta þarf aðgengi upp á klettaborgirnar til að koma í veg fyrir slys og rask á gróðri og jarðminjum. Skoða þarf skrásetningu á menningarminjum á svæðinu með minjaverði. Útbúa þarf vöktunaráætlun fyrir lífríkið.

Eldborg

<https://ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/vesturland/eldborg-i-hnappadal/>

Eldborg er áberandi gosgígur við mynni Hnappadals. Svæðið er ekki sérstaklega merkt og því hafa flestir leitað sér upplýsinga um svæðið áður en þeir koma. Gönguteljari er á svæðinu sem lesið er af þrisvar á ári. Gott samstarf er við landeigendur. Gestir nýta aðstöðu ferðaþjónustunnar á Snorrastöðum s.s. bílastæði og salerni. Áætlaður fjöldi gesta 2022 er rúmlega 12 þúsund manns.

Eldborg – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,33	7,5
Innviðir áfangastaðar	8,38	7,8
Verðmæti áfangastaðar	9,47	8,0
Heildareinkunn áfangastaðar	9,15	7,8

Breyting á milli ára

Umferð um Eldborg hefur aukist mikið undanfarinn ár. Álag á göngustíg í gegnum Eldborgarhraun er mikið og er farið að láta töluvert á sjá. Ekkert var unnið í stígunum á síðasta ári. Bílastæði eru sprunginn og flækjustíg á álagstíma aukist. Öryggi gesta getur verið ábótavant í bleytutíð þar sem göngustígur verður háll vegna drullu sem myndast. Gróðurskemmdir eru sýnilegar meðfram gönguleið.

Úrbætur

Gera þarf varanlegar úrbætur á gönguleið í gegnum Eldborgarhraun. Setja þarf upp ný skilti á betri stað við upphaf gönguleiðar. Þá þarf að gera úrbætur á vegvísunum sem vísa á núverandi bílastæði. En upplýsingar eru ekki að skila sér til gesta. Mikil þörf er á nýju bílastæði og göngubrú yfir Kaldá þar sem umferð gangandi fólks og stóra vinnuvéla fer engan vegin saman. Vinna þarf deiliskipulag fyrir svæðið og hanna nýtt bílastæði og göngubrú og er sú vinna hafin. Þá þarf að gera endurbætur á heimreið frá Þjóðvegi og að bílastæði í samráði við Vegagerðina, sveitarfélagið og landeigendur. Auka þarf umsjón og landvörslu með svæðinu, sérstaklega í ljósi fjölgunar gesta.

Grábrókargígar

<https://ust.is/grabrok>

Grábrókargígar er í alfaraleið við hringveg 1 um Norðurárdal í Borgarfirði. Gígarnir eru þrír; Litla Grábrók, Grábrók og Grábrókarfell. Árið 2021 var áætlað að tæplega 40.000 gestir hafi gengið á Grábrók og í ár stefnir í að yfir 75.000 gestir heimsæki svæðið.

Grábrók – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,85	8,5
Innviðir áfangastaðar	9,00	9,2
Verðmæti áfangastaðar	9,66	8,9
Heildareinkunn áfangastaðar	9,52	8,9

Breytingar á milli ára

Haldið var áfram að bæta mosa í sár meðfram gönguleið. Byrjað var á að afmarka gönguleið kringum Grábrók. Umgengni við bílastæði var slæm, en á sama tíma jókst umferð töluvert. Þá hefur ásókn í Grábrókarfell aukist og þarf að fylgjast vel með því.

Úrbætur

Klára þarf uppsetningu á skiltum. Halda áfram að græða sár í mosa og loka villustígum. . Setja þarf fram áætlun um áframhaldandi uppbyggingu innviða og þróun svæðisins. Gera þarf deiliskipulag og stjórnar- og verndaráætlun fyrir svæðið. Halda þarf áfram að laga gönguleið kringum Grábrók og fylgjast þarf vel með umferð um Grábrókarfell. Klára þarf frágang á bílastæði, malbikun og merkingu stæða. Auka þarf umsjón og landvörslu á svæðinu. Enginn landvarsla er á svæðinu um helgar á háönn þegar lang mesta umferðinn er.

Hraunfossar og Barnafoss

<https://ust.is/hraunfossar>

Hraunfossar og Barnafoss er einn af vinsælustu áfangastöðum á Vesturlandi. Göngustígar og útsýnisstaðir eru á svæðinu og aðgengi fyrir alla á hluta þess. Umferð um svæðið er allt árið um kring, en vetrarumferð hefur aukist jafnt og þétt síðustu árin. Árið 2022 er áætlað að 200.000 gestir hafi heimsótt svæðið.

Hraunfossar/ Barnafoss - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,13	6,67
Innviðir áfangastaðar	9,50	7,70
Verðmæti áfangastaðar	9,57	9,17
Heildareinkunn áfangastaðar	9,25	8,27

Breyting á milli ára

Mikið ósamræmi er á innviðum, þeir eru gamlir og farnir að láta á sjá. Uppbygging og hönnun á innviðum hefur dregist á langinn en mikil þörf á að bæta þar úr.

Úrbætur

Skilti eru gömul og þar að endurnýja og uppfæra ýmsar upplýsingar á þeim. Þá þarf að auka umsjón með svæðinu og landvörslu á háönn. Enginn landvarsla er um helgar þegar lang mestur fjöldi er á svæðinu. Flýta þarf endurhönnun á svæðinu og nausynlegt er að það klárast svo hægt sé að hefja uppbyggingu. Engin vetrarþjónusta er á svæðinu en mikil þörf á því. Lúpína er í nálægð við svæðið og þarf að fylgjast með útbreiðslu hennar. Endurhönnun svæðisins er í ferli.

Húsafellsskógur

<https://ust.is/nattura/naturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/vesturland/husafellsskogur-borgarbyggd/>

Húsafell er vinsæll áfangastaður ofarlega í Borgarfirði sem fjölmargir heimsækja allt árið um kring. Óvissa er um heildarfjölda ferðamanna innan friðlandsins, en svæðið nýtur mikilla vinsælda sem útivistasvæði fyrir gesti sem og heimamenn.

Húsafell - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,75	8,33
Innviðir áfangastaðar	9,26	9,44
Verðmæti áfangastaðar	9,11	9,11
Heildareinkunn áfangastaðar	9,08	9,04

Breyting á milli ára

Stíkur voru lagfærðar og þrep sett niður við göngubrú yfir Kaldá. Sauðfjárbreit er innan friðlandsins sem er í andstæðu við friðlýsingaskilmála.

Úrbætur

Koma þarf upp skiltum á mörkum friðlandsins. Jafnframt þarf að skoða úrbætur vegna sauðfjárbeitar með landeigendum og heimafólki. Fylgjast þarf með nýtingu gesta á svæðinu.

Ströndin Stapar-Hellnar (göngustígur um Hellnahraun)

<https://ust.is/nattura/naturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/vesturland/strondin-vid-stapa-og-hellna/>

Gönguleiðin er hluti af friðlandinu Ströndin við Stapa og Hellna og er um að ræða eina vinsælustu gönguleið á Snæfellsnesi sem liggur á milli Arnarstapa og Hellna. Óvíst er um fjölda göngufólks.

Ströndin Stapar – Hellnar - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,63	7,78
Innviðir áfangastaðar	8,50	8,33
Verðmæti áfangastaðar	9,27	9,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,93	8,56

Breyting á milli ára

Ljóst er að það er fjölgun á gestum milli ára. Göngubrú við upphaf leiðarinnar á Arnarstapa lætur talsvert á sjá og þarf að fara í endurbætur. Lítið eftirlit var með gönguleiðinni í sumar vegna mannekle.

Úrbætur

Bæta þarf útsýnisstaði á gönguleiðinni, koma upp fræðsluskiltum og vegvísu. Æskilegt væri að setja teljara á gönguleiðina a.m.k. tímabundið til að fá mynd af fjölda göngufólks. Klára þarf viðhald á stígnum Arnarstapa megin og loka villustígum þar.

Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull

www.snaefellsjokull.is

Yst á Snæfellsnesi er Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull og umlykur garðurinn jökullinn. Stærð hans er 183 km². Innan Þjóðgarðsins eru fjölmargir vinsælir áfangastaðir og er ástand þeirra metið árlega. Á Malarrífi er gestastofa Þjóðgarðsins og er hún opin allt árið um kring. Í ár er áætlað að um 320 þúsund manns hafi lagt leið sína í Þjóðgarðinn samkvæmt talningum Vegagerðarinnar. Það er rúmlega 100 þúsund fleiri en árið 2021.

Djúpalón

www.snaefellsjokull.is

Djúpalón er í suðurhluta Þjóðgarðsins Snæfellsjökuls og er mest heimsótti ferðamannastaðurinn innan Þjóðgarðsins. Djúpalón hefur fengið mikla umfjöllun héraendis og erlendis og hefur því sterkt aðdráttarafli. Samkvæmt talningum er áætlað að um 190 þúsund gestir hafi komið að Djúpalóni í ár.

Djúpalón - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,27	8,33
Innviðir áfangastaðar	7,52	6,90
Verðmæti áfangastaðar	9,67	9,11
Heildareinkunn áfangastaðar	9,00	8,35

Breytingar á milli ára

Aukning var á fjölda gesta sem heimsótti staðinn og álagið var mikið á innviði. Bílastæði annar engan veginn þeim fjölda sem heimsækir svæðið sem hefur áhrif á upplifun gesta. Vegur, salerni og bílastæði láta sífellt undan aukinni umferð og aðgerða er þörf. Eftirlit var minna með svæðinu en undanfarin ár, en mest allur tími landvarða á svæðinu í sumar fór í umferðastýringu á bílastæði og þríf á salernum.

Úrbætur

Deiliskipuleggja þarf svæðið, endurnýja salerni og bílastæði við Djúpalón. Auka þarf viðhald á vegi og gera hann öruggari. Æskilegt væri einnig að auka viðveru landvarða á svæðinu.

Lóndrangar

www.snaefellsjokull.is

Lóndrangar eru áberandi kennileiti í Þjóðgarðinum Snæfellsjökli og draga þeir árlega tugi þúsunda gesta til sín. Ekki er akvegur að þeim en gengið er að dröngunum frá tveimur stöðum, Malarrifi og Svalþúfu.

Lóndrangar – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,96	8,96
Innviðir áfangastaðar	8,57	7,92
Verðmæti áfangastaðar	8,53	8,33
Heildareinkunn áfangastaðar	8,63	8,35

Breytingar á milli ára

Aðeins er farið að sjá á jarðminjum og menningarminjum við Lóndranga. Hluta þess má rekja til ferðamanna sem þrifa í klettum og ganga óvarlega um minjar, en hluta til náttúrulegs rofs. Álag á gönguleið við drangana hefur aukist og talsvert af villustígum myndast.

Úrbætur

Bæta og fjölga vegpóstum og upplýsingum um gönguleiðina. Fara þarf í viðhald á gönguleiðinni frá Svalþúfu að Lóndröngum og við drangana sjálfa. Þá þarf að skilgreina útsýnisstaði og gera þá örugga við sjávarbakkann milli Lóndranga og Svalþúfu. Merkja þarf menningarminjar og gera þeim skil með fræðsluskilti þar sem gönguleiðin liggur að hluta um minjasvæði.

Malarrif

www.snaefellsjokull.is

Á Malarrifi er gestastofa Þjóðgarðsins og salerni sem opin eru allan sólahringinn allt árið. Auk þess eru fjölbreyttar gönguleiðir um svæðið, leiktæki, viti og fjörur þar sem brim er oft stórfenglegt. Heimsóknir í gestastofu voru tæplega 59 þúsund í ár.

Malarrif – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,57	9,17
Innviðir áfangastaðar	9,19	8,81
Verðmæti áfangastaðar	9,30	9,17
Heildareinkunn áfangastaðar	9,33	9,07

Breytingar á milli ára

Gestum fjölga á milli ára á Malarrifi. Álag á gönguleiðum út frá gestastofu hefur aukist og þörf á að fara í viðhald. Einnig þarf að setja upp fræðsluskilti utan dyra og fleiri vegvísa.

Úrbætur

Setja upp nýtt fræðslu- og upplýsingaskilti við gestastofu með mikilvægustu upplýsingum um þjóðgarðinn. Bæta leiðarmerkingar (vegprestar). Setja upp umhirðuplan fyrir Malarrif og tryggja að svæðið líti ávallt vel út. Ljúka þarf uppgræðslu og lóðaframkvæmdum, loka villuleiðum, klára stéttar o.fl. Bæta merkingar við Útnesveg, vegamót og merkingar að útisalernum. Fjölga þarf útsýnisstöðum og merkja þá. Efla þarf náttúruvöktun og loka gömlum námum.

Saxhóll

www.snaefellsjokull.is

Saxhóll er um 40 metra hár gígur og er einn af vinsælli áfangastöðum innan þjóðgarðsins. Samkvæmt teljara fóru um 94 þúsund gestir upp á gíginn í ár eða tæplega 30 þúsund fleiri en árið 2021. Gígurinn er einstaklega viðkvæmur fyrir raski og mikilvægt að gangandi umferð um hann sé vel stýrt

Saxhóll – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,70	7,59
Innviðir áfangastaðar	8,67	7,00
Verðmæti áfangastaðar	8,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,67	6,95

Breytingar á milli ára

Mikil uppbygging hefur verið í og við Saxhól undanfarin ár. Framkvæmdir hafa dregist á langinn vegna ónógs fjármagns. Gestum hefur fjölgað umtalsvert með betri innviðum og álag á gróður og jarðminjar aukist. Eftirlit á svæðinu var ekki nægt í sumar og á milli eftirlitsferða safnaðist talsvert af rusli á svæðinu, m.a. salernisúrgangur.

Úrbætur

Klára þarf áætlaða uppbyggingu á svæðinu sem fyrst. Setja þarf upp fræðslu og upplýsingaskilti, merkja bílastæði og gera ráðstafanir til að ekki sé gengið utan skilgreindra gönguleiða og útsýnisstaða. Auka þarf eftirlit með svæðinu.

Skarðsvík

www.snaefellsjokull.is

Skarðsvík er lítil sandströnd umvafinn klettum til allra átta og er innan Þjóðgarðsins Snæfellsjökuls. Nokkur óvissa er með fjölda gesta sem kemur í eða ekur fram hjá Skarðsvík. Skarðsvík er ekki síst vinsæl meðal heimafólks sem dvelja þar og njóta strandarlífsins.

Skarðsvík – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,33	8,15
Innviðir áfangastaðar	7,22	5,83
Verðmæti áfangastaðar	10,0	9,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,90	8,31

Breytingar á milli ára

Gestum fjölgar milli ára. Álag ofan vegar í hrauninu hefur aukist með raski á gróðri og talsvert skilið eftir af salernisúrgangi. Bílastæði er lítið og annar ekki þeim fjölda bíla sem leggja þar á háannatíma. Bílum er þá lagt utan vega sem veldur tjóni á gróðri. Eftirlit með svæðinu var lítið í sumar vegna manneklu og olli því að talsverður úrgangur safnaðist upp á svæðinu milli eftirlitsferða.

Úrbætur

Búið er að deiliskipuleggja svæðið og fjármagn til hönnunar og framkvæmdar við nýtt bílastæði hefur verið úthlutað. Setja þarf upp nýtt fræðsluskilti. Æskilegt væri að setja upp salerni sem mun einnig gagnast gestum sem halda lengra út á Öndverðarnes. Auka þarf landvörslu á svæðinu yfir sumartímann.

Skálasnagi

www.snaefellsjokull.is

Skálasnagi er fuglabjarg með útsýni yfir gatklettinn Svörtuloft í vestanverðum þjóðgarðinum. Þar er viti og góður útsýnis- og áningarstaður.

Skálasnagi – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,26	8,89
Innviðir áfangastaðar	8,20	8,33
Verðmæti áfangastaðar	9,47	9,33
Heildareinkunn áfangastaðar	9,08	8,97

Breytingar á milli ára

Umferð hefur aukist milli ára og álag á gróðri og jarðminjum er meira. Óvissa er varðandi álag á bjargfugl. Bílastæði þarf að breikka og gera stæði fyrir fatlaða svo áfangastaðurinn nýtist einnig þeim sem eru í hjólastól.

Úrbætur

Bæta aðkomuskilti, leiðbeiningar og lagfæra bílastæði. Girða af röskuð svæði og kanna hvort bjargfugli er undir álagi í í samráði við Náttúrustofuna. Sótt hefur verið um fjármagn í deiliskipulag á svæðinu.

Svalpúfa

www.snaefellsjokull.is

Svalpúfa er stór móbergshöfði með mikilfenglegu fuglabjargi. Svæðið er vinsæll áningarstaður rétt innan suðurmarka Þjóðgarðsins Snæfellsjökuls. Ekki er vitað um fjölda gesta sem gagna á Svalpúfu en hún er í alfaraleið við þjóðveginn og aðgengileg allan ársins hring.

Svalpúfa – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,93	8,50
Innviðir áfangastaðar	9,06	8,61
Verðmæti áfangastaðar	9,56	9,56
Heildareinkunn áfangastaðar	9,27	9,08

Breytingar á milli ára

Bílastæði og umhverfi þess hefur látið á sjá. Villustígar hafa myndast út frá útsýnispalli við bjargbrún með tilheyrandi raski. Hluti göngustíga þarfnast viðhalds. Eftirlit með svæðinu var ábótavant í sumar vegna manneklu og talsvert af rusli safnaðist upp milli eftirlitsferða.

Úrbætur

Endurnýja þarf öll skilti við Svalpúfu, gera talningu á fjölda gesta, loka rofsvæðum og bæta bílastæði. Þá þarf að auka landvörslu á svæðinu yfir sumartímann.

Öndverðarnes

www.snaefellsjokull.is

Öndverðarnes er minjasvæði í vestanverðum þjóðgarðinum. Mikið er af minjum á svæðinu sem tengjast útræði og búsetu. Þá er víðfeðmt útsýni á nesinu og talsvert fugla og hvalalíf utan stranda. Ekki er vitað um fjölda gesta sem heimsækja svæðið.

Öndverðarnes – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,19	7,22
Innviðir áfangastaðar	5,83	5,83
Verðmæti áfangastaðar	9,87	9,33
Heildareinkunn áfangastaðar	8,20	7,95

Breytingar á milli ára

Umferð um svæðið hefur aukist og álag á gróður er meira sýnilegur. Skortur er á merktum gönguleiðum um svæði sem veldur því að nýir troðningar myndast. Eftirlit með svæðinu var lítið í sumar vegna manneklu. Bílastæði stóðu ekki undir þeim fjölda bíla sem komu á staðinn á háönn.

Úrbætur

Sótt var um fjármagn í gerð deiliskipulags fyrir svæðið. Einnig er hafin vinna við að skipuleggja gönguleiðir um minjasvæðið og gera svæðið að svo kölluðu minjaheildarsvæði í samstarfi við Minjastofnun. Setja þarf upp fræðsluskilti og halda áfram uppbyggingu göngustíga í kjölfar deiliskipulags. Gera þarf betra bílastæði og skoða að færa það út fyrir minjasvæðið. Auka þarf landvörslu á svæðinu.

Vestfirðir

Dynjandi

www.ust.is/dynjandi

Dynjandi er náttúruvætti í Arnarfirði, Ísafjarðarbæ og dregur svæðið nafn sitt af efsta fossinum í fossaröð sem fellur niður Dynjandisá til sjávar. Dynjandi er einn vinsælasti áfangastaður ferðafólks á Vestfjörðum og árlega sækja tæplega 100.000 manns svæðið heim, langflestir yfir sumarmánuðina. Gestir eru af öllum þjóðernum en stærstur hluti þeirra er erlendur. Algengt er að farþegar skemmtiferðaskipa komi í dagsferðir í rútum frá Ísafirði en fleiri koma þó á svæðið í einkabílum og eitthvað er um göngu- og hjólréiðafólk. Á liðnum árum hefur það aukist að leiðangursskip kasti akkeri á Dynjandisvogi og ferji farþega í land á léttabátum. Dynjandi var áður utan alfaraleiða yfir vetrartímamann en það breyttist með opnun Dýrafjarðarganga og öðrum samgöngubótum í nágrenninu. Fossinn og umhverfi hans er heilsársáfangastaður í dag. Stærstur hluti gesta gengur eftir stígunum að efsta fossinum en sumir láta sér nægja útsýnið af láglandinu. Dynjandi er vinsæll ljósmyndastaður og hafa myndir af fossinum birst víða.

Dynjandi - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,67	8,67
Innviðir áfangastaðar	6,94	6,94
Verðmæti áfangastaðar	8,67*	8,53
Heildareinkunn áfangastaðar	8,20	8,13

*Við yfirferð kom í ljós að villa var á einkunn í skýrslu 2021. Hér hefur einkunnin verið lagfærð.

Breytingar á milli ára

Einkunn svæðisins lækkar lítillega þar sem óvissa eykst í tengslum við fjölgun á komum skemmtiferðaskipa í Dynjandisvog og ekki er ljóst hvort og þá hvaða áhrif þessi umferð hefur á fugla í fjörunni og fæðuöflunarsvæði þeirra. Settar voru sérreglur um drónaflug við Dynjanda á árinu.

Úrbætur

Mögulega þarf að skoða þörf á vetrarþjónustu við Dynjanda ef aukning verður í gestakomum yfir kaldasta tíma ársins, í dag eru salerni þjónustuð og skilti leiðbeina gestum um notkun mannbrodna þar sem göngustígar eru hálir. Hefja þarf framkvæmdir við þrjá útsýnispalla og endurbætur og tilfærslu á náttúrustíg sem tengir þá saman. Nauðsynlegt er að endurskoða stjórnunar- og verndaráætlun og hið sama gildir um deiliskipulag. Kanna þarf áhrif umferðar um fjöru á fuglalíf, einkum m.t.t. landtöku léttabáta skemmtiferðaskipa. Sótt hefur verið um fjármagn til rannsókna sem undanfara innviða í Landsáætlun í þeim tilgangi að kannað verði hvort rétt sé að koma upp innviðum til álagsstýringar á þeirri umferð s.s. göngustíg, merkingum eða lítilli bryggju, sé það gerlegt, og þá hvar.

Hornstrandir

www.ust.is/hornstrandir

Friðlandið Hornstrandir er um 600 km² svæði nyrst á Vestfjörðum. Sökum landfræðilegrar legu friðlandsins koma flestir gestir sjóleiðina og þá jafnframt langflestir yfir hásumarið. Þó er boðið upp á skíðaferðir og náttúruskoðunarferðir yfir veturinn, en það er aldrei mjög fjölmennt. Flestir sem koma á Hornstrandir eru þangað mættir til að ganga um náttúru þeirra eða til að heimsækja átt Hagana og búa þá gjarnan í sumarhúsum sínum.

Sumarið 2022 heimsóttu tæplega 7500 gestir Hornstrandir. Þar af voru um 4000 í dagsferðum en aðrir dvöldu lengur á svæðinu. Um 2000 manns gengu um friðlandið að meðaltali í 4,3 daga.

Hornstrandir – Hesteyri

Hesteyri er þorp í Jökulfjörðum, innan friðlandsins á Hornströndum. Mjög stór hluti þeirra sem heimsækja friðlandið koma við á Hesteyri. Á það bæði við um göngumenn sem hefja eða ljúka ferð sinni þar eða gista á tjaldsvæðinu og ganga út frá því í nokkra daga. Undanfarin ár hefur mikið verið um komur dagsferðamanna, sem koma af skemmtiferðaskipum, með viðkomu á Ísafirði. Mikil aukning var í gestakomum á Hesteyri árið 2022, en um 4000 dagsferðamenn heimsóttu Hesteyri og um 1500 göngumenn. Gestir heimamanna í sumarhúsum eru ekki inn í þessum tölum og má því áætla að um 6000 gestir hafi heimsótt Hesteyri sumarið 2022.

Hesteyri - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,89	9,17
Innviðir áfangastaðar	7,67	9,00
Verðmæti áfangastaðar	7,56	7,56
Heildareinkunn áfangastaðar	7,87*	8,28

*Við yfirferð kom í ljós að villa var á einkunn í skýrslu 2021. Hér hefur einkunnin verið lagfærð.

Breytingar á milli ára

Vorið 2022 var Búðin á Hesteyri keypt fyrir starfsemi Umhverfisstofnunar á svæðinu. Með tilkomu hússins var komið afdrep fyrir landverði, sem þá jók viðveru þeirra á svæðinu. Jafnframt voru innréttuð þrjú salerni fyrir gesti svæðisins og opnað fyrir upplýsingagjöf til gesta inn í verslunarhluta Búðarinnar.

Engin bryggja var á svæðinu þetta sumarið, en hönnun á mannvirkinu tekur lengri tíma en áætlað hafði verið.

Úrbætur

Bæta verður aðgengi gesta um svæðið bæði með bryggju og brú. Fjármagn er komið í framkvæmdirnar og er hönnun sem og samráð við landeigendur hafið.

Halda þarf áfram vinnu við að halda ágengum tegundum í lágmarki sem og viðhalda gönguleiðum um þorpið.

Hornstrandir - Horn í Hornvík

Horn í Hornvík er hluti af gönguleið sem ríflega 75% göngumanna á Hornströndum heimsækja. Að auki er boðið upp á dagsferðir og gestir í vitanum í Látravík koma mjög gjarnan við. Gönguleiðin er frá bænum Horni, upp á Horn, yfir Miðfell og niður Miðdalinn.

Sumarið 2022 er áætlað að tæplega 2000 manns hafi gengið á Horn. Mjög lítið er um komur gesta í Hornvík utan sumarsins.

Horn – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,52	8,70
Innviðir áfangastaðar	8,61	9,17
Verðmæti áfangastaðar	7,61	7,44
Heildareinkunn áfangastaðar	8,07	8,17

Breytingar á milli ára

Landeigendur settu upp vegpósta við aðkomu undir Hornbæjunum og stýra þeir vel umferð gangandi fólks um svæðið.

Úrbætur

Skilgreina þarf betur vinnuskipulag landvarða að vori þegar grenjatíminn er í gangi og refurinn viðkvæmur fyrir truflun. Leggja þarf aukna áherslu á að útrýma kerfli sem er í litlum fleka við Hornbæinn. Laga þarf kafla í göngustíg á Miðfelli og gera ráðstafanir við Svaðagjá. Fjármagn er komið til að hanna lagfæringuna, en ekki náðist að fara með sérfræðing á svæðið sumarið 2022.

Hornstrandir - Höfn

Innst í Hornvík er Höfn, þar er að finna stærsta og fjölmennasta tjaldsvæðið á Hornströndum. Talið er að 75% göngumanna sem fara um Hornstrandir gisti í Höfn og flestir þeirra í 2 nætur. Jafnframt er nokkuð um að ferðalangar hafi aðsetur sitt í Höfn og gangi út frá henni í nokkurra daga ferðum. Sumarið 2022 gistu um 1500 manns í Höfn að meðaltali í 2 nætur.

Höfn – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,63	9,38
Innviðir áfangastaðar	9,33	8,33
Verðmæti áfangastaðar	8,00	7,89
Heildareinkunn áfangastaðar	8,70	8,29

Breytingar á milli ára

Ferðatími hefur lengst inn á svæðinu, en töluvert er um gestakomur fram í september, lengja þarf landvörslu fram á haustið til að koma til móts við þá breytingu. Mikil bleyta var á tjaldsvæðinu í sumar og því urðu göngustígar að drullusvaði og nýir stígar fóru að myndast. Aukning í gestafjölda jók álag á þá innviði sem fyrir eru.

Úrbætur

Bæta þarf aðgengi að salernishúsi, til að koma í veg fyrir gróðurrof í aðkomuleið að húsinu. Auka þarf við borð og bekki fyrir gesti, en á fjölmennustu kvöldunum voru um 100 manns á tjaldsvæðinu og eingöngu þrjú borð.

Bregðast þarf við ágengri tegund sem sást nú í Höfn, en það er minkur. Mikilvægt að fá Minjastofnun til að skoða hvaða minjar eru á svæðinu og hvernig sé best að varðveita þær.

Hornstrandir - Hornbjargsviti

Í Hornbjargsvita er rekin ferðapjónusta á vegum Ferðafélags Íslands, 6 – 7 vikur á hverju sumri. Skv. Fí var fjöldi gistinátta á tímabilinu um 850 sumarið 2022, þar af um helmingur gesta í ferðum á vegum Fí. Að auki fara margir gestir úr Hornvík í dagsferðir í vitann eða til að skoða umhverfi hans.

Hornbjargsviti – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,70	8,96
Innviðir áfangastaðar	8,67	9,00
Verðmæti áfangastaðar	9,33	9,20
Heildareinkunn áfangastaðar	9,02*	9,10

*Röng einkunn var gefin upp í skýrslu 2021, en hér er búið að lagfæra hana.

Breytingar á milli ára

Lagfærður stígur upp í Almenningskarð.

Úrbætur

Bæta þarf úr úrgangsmálum á svæðinu, en ekki er rotþró á svæðinu þrátt fyrir þennan mikla fjölda gesta. Jafnframt auka fræðslu til gesta vitans um hvernig skuli umgangast refagreni og unga yrðlinga.

Hornstrandir - Látrar

Látrar er lítið þorp norðan til í Aðalvík. Heimafólk dvelst þar í sumarhúsum sínum en jafnframt er nokkuð um að gestir friðlandsins fari um þorpið. Bæði er um að ræða dagsgesti sem ganga á milli Hesteyrar og Aðalvíkur og gesti í lengri ferðum, sem gista þá gjarnan á tjaldsvæðinu og fara á Straumnesfjall. Ekki er um formlegar talningar að ræða á Látrum, en talið er að um 400-500 gestir gangi um svæðið á ári hverju fyrir utan húsafólk.

Látrar - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,29	7,50
Innviðir áfangastaðar	9,00	9,00
Verðmæti áfangastaðar	7,89	8,17
Heildareinkunn áfangastaðar	8,06	8,25

Breytingar á milli ára

Umgengni um svæðið almennt betri sumarið 2022. Með auknum fjölda gesta eykst mikilvægi þess að setja upp betri hreinlætisaðstöðu fyrir gesti. Minkur hefur nú ekki verið sýnilegur á Látrum í tvö ár.

Úrbætur

Vinna með húseigendum að betri umgengi um svæðið þegar notuð eru farartæki á fjórum hjólum. Skoða möguleika á úrbótum á hreinlætisaðstöðu .

Látrabjarg

Látrabjarg er friðland í Vesturbyggð og þar má finna einar mikilvægustu varpstöðvar fjölmargra fuglategunda á Íslandi. Bjargtangar, þar sem bjargið er lægst, eru vestasti oddi Íslands en þar er endastöð Örlygshafnarvegur og þangað koma langflestir þeirra sem sækja bjargið heim. Látrabjarg er meðal fjölsóttustu áfangastaða ferðafólks á sunnanverðum Vestfjörðum og þangað koma tæplega 60.000 gestir árlega, langflestir yfir sumarmánuðina í júní, júlí og ágúst. Gestir eru af öllum þjóðernum en stærstur hluti þeirra er erlendur. Farþegum skemmtiferðaskipa í höfn á Patreksfirði er gjarnan boðið upp á dagsferðir í rútu á Látrabjarg en mun fleiri koma á einkabílum. Örlygshafnavegur er ekki þjónustaður af Vegagerðinni yfir vetrarmánuðina og engin vetrarþjónusta er innan friðlandsins. Stærstur hluti gesta lætur sér nægja að ganga frá Bjargtangavita að Ritugjá og sumir upp Barðsbrekkur áður en snúið er til baka en á Látrabjargi og í nágrenni eru jafnframt nokkrar vinsælar gönguleiðir sem þeir sem lengur dvelja feta gjarnan.

Látrabjarg– ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,22	7,41
Innviðir áfangastaðar	5,00	5,39
Verðmæti áfangastaðar	8,33	8,33
Heildareinkunn áfangastaðar	7,20	7,34

Breyting á milli ára

Einkunn hækkar lítillega milli ára þar sem vinna við stjórnar- og verndaráætlun er mjög langt komin og ráðgert er að hún verði auglýst á upphafsmánuðum ársins 2023. Sumarið 2022 var hellulagt svæði á útsýnisstað við bjargbrún og saumað við báða enda þess.

Úrbætur

Fjölga þarf landvarðavikum á Látrabjargi og tryggja öruggt húsnæði fyrir landverði á svæðinu. Tryggja þarf opnun salerna fram í miðjan september. Klára þarf hönnun á nýju bílastæði og koma í framkvæmd. Heildarhönnun á göngustígum í samræmi við deiliskipulag vantar. Huga þarf að bótum á slóðum ofan Ritugjár þar sem gróðureyðing er á bjargbrún og traðk er viðvarandi ásamt því að skilgreina og hanna útsýnisstaði og beina gestum á þá með innviðum, t.d. pöllum eða hellulögn. Eftir að verndaráætlun hefur tekið gildi þarf að setja upp leiðbeinandi skilti þar sem umgengnisreglur eru tíundaðar ásamt gönguleiðakorti. Upplýsingaskilti við áhaldahús, útgefin af Ferðamálaráði er fjalla um náttúru og menningarminjar verða ólæsileg innan fárra ára vegna veðrunar og þarf að endurnýja. Erindi hefur verið sent á Ferðamálaráð varðandi skiltin og svara er beðið.

Surtarbrandsgil

www.ust.is/surtarbrandsgil

Surtarbrandsgil er í landi Brjánslækjar á Barðaströnd og er friðlýst sem náttúruvætti. Þar má finna steingerðar leifar gróðurs sem klæddi landið á tertíer-tímabilinu. Sýning Umhverfisstofnunar um Surtarbrandsgil var opnuð haustið 2016 og er í gamla prestbústaðnum á Brjánslæk, utan hins friðlýsta svæðis. Sýningin er opin yfir sumartímann og þaðan leiðir landvörður göngur fimm sinnum í viku á sumrin en uppganga í gilið er óheimil nema í fylgd landvarðar. Árlega fara tæplega 200 ferðamenn í gilið en fleiri láta sér nægja að skoða steingervinga á sýningunni. Gestir eru af ýmsu þjóðerni og í flestum tilfellum er um að ræða ferðamenn á eigin vegum en einnig er farið með hópa í gilið ef þess er óskað sérstaklega. Hópum sem vilja skoða sýninguna utan opnunartíma (þ.e. á veturna) stendur það til boða.

Surtarbrandsgil – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,63	10
Innviðir áfangastaðar	10,00	10
Verðmæti áfangastaðar	10,00	10
Heildareinkunn áfangastaðar	9,92	10

Breytingar á milli ára

Einkunn fyrir skipulag hækkar samhliða nýútgefnu aðalskipulagi Vesturbyggðar og svæðið er nú með hámarkseinkunn. Brú yfir Hundafoss fór í stórvíðri veturinn 2021-2022 og var endurbyggð og færð á nýjan stað auk þess sem sjálfboðaliðar sinntu viðhaldi á upphafi gönguleiðarinnar í gilið, á þeim hluta sem liggur frá prestbústaðnum að Hundafossi.

Úrbætur

Huga þarf að því að nýja brúin uppfylli kröfur um öryggi gesta áður en göngur hefjast í gilið vorið 2023.

Vatnsfjörður

www.ust.is/vatnsfjordur

Vatnsfjörður er vestastur þeirra fjarða sem ganga úr norðanverðum Breiðafirði og er friðlýstur sem friðland. Til eyja, hólma, skerja og fjara Vatnsfjarðar taka líka lög nr. 54/1995 um verndun Breiðafjarðar. Vegagerðin telur umferð um Vestfjarðaveg í Vatnsfirði en aðrar talningar eru ekki fyrir hendi utan talninga landvarða á tjaldstæði við Flókalund. Um friðlandið liggur leið þeirra sem koma á sunnanverða Vestfirði af Vesturlandi og því er gegnumstreymi mikið. Vetrarþjónusta innan friðlandsins er lítil sem engin og langflestir gesta dvelja þar yfir sumarmánuðina en þar er bæði hótél, orlofsbyggð, sundlaug og vinsæl náttúruleg í fjöru. Gestir sækja líka svæðið heim í dagsferðum en í Vatnsfirði er mikið af fallegum gönguleiðum, áhugavert landslag, saga, gróðursæld og fjölbreytt fuglalíf. Ferðamenn á eigin vegum eru algengari en ferðamenn í skipulögðum ferðum. Vatnsfjörður er innan marka áformaðs þjóðgarðs á Vestfjörðum og því liggur vinna við gerð stjórnunar- og verndaráætlunar fyrir Vatnsfjörð niðri. Innan friðlandsins eru fjórir staðir sem flokka má sem áfangastaði ferðamanna: Flókalundur og umhverfi, Hörgsnes, Vatnsdalur og svæði við Þingmannaá.

Vatnsfjörður - Flókalundur

Flókalundur er þungamiðja ferðamanna í Vatnsfirði. Þar er veitingasala, verslun, eldsneytissala og tjaldstæði auk orlofsbyggðar, steyptrar sundlaugar og hlaðinnar náttúruleugar í nágrenninu. Nokkrar gönguleiðir liggja um svæðið og þar mætir Barðastrandarvegur nr. 62 Vestfjarðavegi nr. 60.

Flókalundur - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,04	7,41
Innviðir áfangastaðar	7,78	7,92
Verðmæti áfangastaðar	7,67	8,33
Heildareinkunn áfangastaðar	7,56	8,03

Breytingar á milli ára

Einkunn hækkar talsvert milli ára og þar kemur til að nýtt aðalskipulag Vesturbyggðar hefur verið staðfest en einnig var einkunn viðfangsins um reiðleiðir endurmetin. Þetta verður endurskoðað ef tilefni reynist til síðar.

Úrbætur

Gera ætti fornleifakönnun á svæðinu. Margt af því sem dregur einkunn svæðisins í nágrenni Flókalundar niður mun leysast þegar veglína Vegagerðarinnar um Vatnsfjörð verður fullhönnuð og framkvæmdum lýkur. Gera þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir Vatnsfjörð.

Vatnsfjörður – Hörgsnes

Hörgsnes er nes á Hjarðarnesi við eystri mörk friðlandsins í Vatnsfirði. Þar er áningarstaður Vegagerðarinnar og stikuð gönguleið sem liggur m.a. framhjá Gíslahelli og klettinum Hörgi. Engar talningar hafa verið gerðar á gestum og óvíst er hversu margir staldra við á Hörgsnesi en af staðnum er fagurt útsýni yfir skerjagarða Vatnsfjarðar og Breiðafjörð.

Hörgsnes - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,78	8,15
Innviðir áfangastaðar	9,79	10,0
Verðmæti áfangastaðar	9,11	8,78
Heildareinkunn áfangastaðar	8,94	8,98

Breytingar á milli ára

Einkunn hækkar lítillega. Til hækkunar reiknast að nýtt aðalskipulag Vesturbyggðar var samþykkt á árinu og Vegagerðin setti upp tákmynd við þjóðveg sem vísar á áfangastaðinn. Enn fremur voru einkunnir fyrir viðföngin salerni og ágengar tegundir endurmetnar frá fyrra ári.

Úrbætur

Gera þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir Vatnsfjörð.

Vatnsfjörður - Vatnsdalur

Vatnsdalur gengur inn úr Vatnsfirði, akvegur í dalbotni er torfær og ekki þjónustaður af Vegagerðinni. Árlega loka landverðir honum í leysingum á vorin svo hann verði ekki fyrir skemmdum. Í Vatnsdal er lítið um innviði utan nokkurra áningarborða og stikaðra gönguleiða að Smalahellu og í kringum Vatnsdalsvatn sem lagfærðar eru árlega. Einnig eru tákmyndir til staðar. Veiði er í vatninu. Engar talningar eru í Vatnsdal.

Vatnsdalur - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,78	8,15
Innviðir áfangastaðar	8,81	8,61
Verðmæti áfangastaðar	9,11	9,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,75	9,06

Breytingar á milli ára

Einkunn hækkar nokkuð á milli ára. Viðföng um salerni, jarðminjar og framandi tegundir voru endurmetin frá fyrra ári, ýmist til hækkunar eða lækkunar. Enn fremur var nýtt aðalskipulag fyrir Vesturbyggð staðfest á árinu.

Úrbætur

Sækja þarf um meira fjármagn í styrkvegaskjóð Vegagerðarinnar árið 2023 og klára lagfæringar á veginum. Sótt var um árið 2022 og verktaki hóf framkvæmdir þar sem vatnsrás var mokuð upp og grafið fyrir ræsum en klára þarf framkvæmdina svo vegurinn teljist í skaplegu ástandi. Gera þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir Vatnsfjörð.

Vatnsfjörður - Þingmannaá

Þingmannaá rennur til sjávar í Vatnsfirði austanverðum. Nálægt ósum hennar er upphaf gömlu akleiðarinnar yfir Þingmannaheiði en hún er aðeins fær velbúnum bílum. Landverðir loka henni í leysingum á vorin svo hún verði ekki fyrir skemmdum. Í Þingmannaá eru fallegir fossar og gljúfur og á svæðinu er upphaf nokkurra stíkaðra gönguleiða. Friðlýstar fornminjar, smiðju Gestis Oddleifssonar, er að finna á svæðinu. Engar talningar eru til staðar.

Þingmannaá – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,59	8,15
Innviðir áfangastaðar	8,00	8,70
Verðmæti áfangastaðar	9,00	9,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,43	8,74

Breytingar á milli ára

Einkunn hækkar nokkuð milli ára. Það sem einkum telur til hækkunar er að vinnu við nýtt bílastæði lauk vorið 2022 og fjármagni var veitt úr innviðaskjóði til uppsetningar á salerni við bílastæði og til að ljúka framkvæmdum á hringleið við Þingmannaá. Annað sem vegur eru nýútgefið aðalskipulag Vesturbyggðar og einnig var einkunn fyrir viðfangið reiðleiðir endurmetin. Það verður endurskoðað ef tilefni reynist til síðar.

Úrbætur

Ljúka þarf framkvæmdum á hringleið og skv. áætlun verktaka verður það gert sumarið 2023. Hefja þarf framkvæmdir við salerni sbr. fyrirbyggjandi fjármagn. Gera þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir Vatnsfjörð.

Norðvesturland

Hrútey í Blöndu

www.ust.is/hrutey

Hrútey í Blöndu er fólkvangur innan sveitarfélagsins Blönduóss. Svæðið er vinsælt útivistarsvæði bæði hjá heimamönnum og öðrum gestum, engar talningar eru þó til um fjölda gesta ár hvert.

Hrútey – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,89	8,81
Innviðir áfangastaðar	9,33	9,33
Verðmæti áfangastaðar	9,06	8,90
Heildareinkunn áfangastaðar	9,10	9,00

Breytingar á milli ára

Mikil vinna hefur verið unnin í aðgengi að svæðinu. Sumarið 2021 var stórglæsileg brú sett yfir í eyna og búið er að tengja göngustíga frá henni við fyrra göngustígakerfi. Nú er aðgengi út í eyjuna orðið til fyrirmyndar. Göngustígar hafa aðeins látið á sjá og eins hafa villustígar farið að myndast.

Vinnu við stjórnunar- og verndaráætlun er lokið og býður nú samþykktar í ráðuneytinu.

Úrbætur

Gott væri að setja upp teljara nú þegar aðgengi er gert jafn gott og það nú er. En gera má ráð fyrir töluverðri aukningu gesta.

Mikilvægt er að fara í aðgerðir vegna lúpínu, svo að lúpínan kæfi ekki allan annan gróður í eyinni.

Kattarauga

www.ust.is/kattarauga

Kattarauga er lítil tjörn með fljótandi hólum í, staðsett í Vatnsdalnum. Ekki er vitað hversu margir heimsækja náttúruvættið, en þó er vitað að ferðamenn staldra gjarnan við þar stutta stund.

Kattarauga - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,88	6,88
Innviðir áfangastaðar	8,00	8,00
Verðmæti áfangastaðar	10	9,90
Heildareinkunn áfangastaðar	8,80	8,75

Breytingar á milli ára

Meira rusl er nú í umhverfi svæðisins, sem fylgir landbúnaði í nágrenninu.

Úrbætur

Kattarauga er lítið náttúruvætti sem ekki ber mikla umferð og ekki frekari uppbyggingu þjónustu. Viðhalda þarf svæðinu eins og það er.

Spákonufellshöfði

www.ust.is/spakonufellshofdi

Spákonufellshöfði er fólkvangur við Skagaströnd. Fólkvangurinn er notaður sem útivistarsvæði bæði fyrir heimafólk og gesti svæðisins. Ekki eru til talningar á fjölda gesta. Svæðið er notað til göngutúra og almennrar útivistar flesta mánuði ársins eða þar til allt fer á kaf í snjó.

Spákonufellshöfði - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,59	7,59
Innviðir áfangastaðar	6,00	7,50
Verðmæti áfangastaðar	7,56	8,18
Heildareinkunn áfangastaðar	7,14	7,87

Breyting á milli ára

Sveitarfélagið hefur nú unnið með Umhverfisstofnun að gerð stjórnunar- og verndaráætlunar sem er nú í samþykktarferli. Miklar áætlanir hafa verið gerðar varðandi uppbyggingu og lagfæringar á svæðinu. Hluti þeirra hafa nú þegar fengið fjármagn úr uppbyggingarsjóði ferðamannastaða.

Úrbætur

Endurnýja þarf skilti á svæðinu, en þau eru öll orðin upplituð og ólæsileg. Göngustígar eru að hverfa á köflum og gera þarf þá aðgengilega á ný.

Lúpína er að hasla sér völl á svæðinu og hefur hún dreift sér um nánast allt svæðið. Gera þarf áætlun um hvernig á að halda þessum vághesti í skefjum.

Norðausturland

Dimmuborgir

<https://ust.is/dimmuborgir/>

Dimmuborgir eru austan Mývatns og friðlýstar sem náttúruvætti. Þangað leggja margir ferðamenn leið sína ár hvert, sumar jafnt sem vetur. Landgræðslan fer með umsjón Dimmuborga og hefur framkvæmt talsvert á svæðinu hin síðari ár. Dimmuborgir þola vel þá umferð sem þar er og gengur skipulag verndaráætlunar vel upp. Fjöldi gesta árið 2022 eru áætlaðir 280.00.

Dimmuborgir - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,33	9,43
Innviðir áfangastaðar	9,05	9,43
Verðmæti áfangastaðar	7,33	7,20
Heildareinkunn áfangastaðar	8,22	8,27

Breytingar á milli ára

Litlar breytingar hafa verið á ástandi Dimmuborga milli ára. Gengið hefur vel að loka og græða upp gamla villustíga. Ástand vegpósta er farið að hafa örhlít neikvæð áhrif á upplifun og öryggi gesta þar sem merkingar hafa flest af. Líkt og fyrri ár er enn þörf á betri merkingum á bílastæði þar sem þar myndast oft mikið flækjustig á annatímum.

Úrbætur

Merkja skal bílastæði til að koma í veg fyrir örtröð á annatímum. Mikilvægt er að endurnýja merkingar á vegpóstum. Bæta merkingar og vetrarþjónustu á svæðinu.

Goðafoss

<https://ust.is/godafoss>

Goðafoss í Þingeyjarsveit var friðlýstur sem náttúruvætti sumarið 2020. Goðafoss er vinsæll ferðamannastaður og þangað kemur fjöldi ferðamanna allan ársins hring. Undanfarin ár hefur farið fram mikil uppbygging á innviðum svæðisins á vegum sveitarfélagsins. Heildarfjöldi gesta árið 2022 eru áætlaðir um 350.000.

Goðafoss - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,00	8,27
Innviðir áfangastaðar	8,57	8,95
Verðmæti áfangastaðar	7,89	8,07
Heildareinkunn áfangastaðar	8,31	8,35

Breytingar á milli ára

Stjórnunar og verndaráætlun lokið, beðið eftir undirritun ráðherra. Miklar framkvæmdir voru á svæðinu sumarið 2022 sem nú er að mestu lokið.

Úrbætur

Landslags Arkitekt á Akureyri hefur lokið tillögu við nýtt deiliskipulag á svæðinu útaf nýrri reiðleið. Tillagan er í umsögn hjá landeigendum. Fullnaðarfrágangur á svæðinu, sótt um hjá landsáætlun.

Hverfjall

<https://ust.is/hverfjall/>

Náttúruvættið Hverfjall í Mývatnssveit er sívaxandi áfangastaður ferðamanna enda gígurinn einstök náttúrusmíð og aðgengilegur staður með útsýni yfir Mývatnssveit. Aðgengi að náttúruvættinu er mjög takmarkað á veturna og því koma langflestir gestir á tímabilinu apríl - október. Salernisaðstaða og upplýsingaskilti eru við bílastæði norðan við Hverfjall. Heildarfjöldi gesta árið 2022 eru áætlaðir um 91.000.

Hverfjall – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,67	8,30
Innviðir áfangastaðar	8,10	8,10
Verðmæti áfangastaðar	7,33	7,33
Heildareinkunn áfangastaðar	7,82	7,74

Breytingar á milli ára

Þörf á að tengja vatnslögn frá borholu að salernishúsum. Þörf á bættum merkingum. Þörf á aukinni landvörslu á svæðinu og þ.a.l. aukið fjármagn til reksturs.

Úrbætur

Sótt um fjármagn til bættrar merkingar og aukið rekstrarfé til aukinnar landvörslu á svæðinu.

Klasar - Kálfaströnd

Klasar eru hraundrangar í og við bakka Mývatns milli Höfða og Kálfastrandar. Bílastæði er við heimreið að Kálfaströnd og þaðan er göngustígur meðfram vatninu að Klösum. Áfangastaðurinn er innan verndarsvæðis Mývatns og Laxár. Engin teljari er við Kálfaströnd.

Klasar – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,67	7,27
Innviðir áfangastaðar	7,62	8,10
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,17	8,22

Breytingar á milli ára

Bæta þarf merkingar. Þörf á að endurhanna nýja legu á göngustíg að Strípum. Ný salernisaðstaða opnuð við Höfða.

Úrbætur

Bæta merkingar. Endurhanna legu göngustígs að klösum.

Krossanesborgir

<https://ust.is/krossanesborgir/>

Fólkvangur innan þéttbýlismarka á Akureyri. Mikil aðsókn er í fólkvanginn enda er um að ræða skemmtilegt útivistarsvæði. Fjölsótt svæði í byggð sem er vel við haldið

Krossanesborgir – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,17	9,17
Innviðir áfangastaðar	8,10	8,10
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,62	8,62

Breytingar á milli ára

Engin breyting er á milli ára

Úrbætur

Æskilegt er að vinna stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið.

Seljahjallagil, Bláhvammur og Þrengslaborgir

<https://ust.is/seljahjallagil/>

Seljahjallagil er í hálendisbrún ofan Mývatnssveitar og langt utan alfaraleiðar. Þangað liggja torfærir vegir frá Hverfjalli og Grænavatni. Slæmt aðgengi verður þess valdandi að álag af völdum ferðamanna á svæðinu

er takmarkað og er vernd þess því nokkuð örugg, sé horft til Seljahjallagils og Bláhvamms. Ekki er þó vitað hve umferð er mikil. Ekki er talin þörf á sérstökum aðgerðum að svo stöddu til þess að bæta ástand svæðisins. Svæðið gæti orðið vinsæll áfangastaður með bættu aðgengi.

Seljahjallagil og nágrenni - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,25	6,25
Innviðir áfangastaðar	7,5	8,00
Verðmæti áfangastaðar	10,00	10,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,54	8,67

Breytingar milli ára

Í upphafi sumars var bætt í stikum á gönguleið.

Úrbætur

Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið. Æskilegt væri að gera einhverskonar athugun á fjölda gesta sem sækja svæðið heim.

Skútustaðagígar

<https://ust.is/skutustadagigar/>

Náttúruvættið Skútustaðagígar eru einn vinsælasti viðkomustaður ferðamanna við Mývatn. Líklegt er að staðurinn laði til sín svipaðan fjölda og Dimmuborgir. Staðurinn, sem er einstakur á heimsvísu, er mikið raskaður af manna völdum. Þá hefur uppbygging vegna ferðamennsku og almenns aðgengis haft áhrif á ásýnd staðarins. Náttúruvættið er innan verndarsvæðis Mývatns og Laxár og því nær stjórnunar- og verndaráætlun Mývatns og Laxár óbeint yfir svæðið. Á árunum 2014 – 2017 var mikið framkvæmt við Skútustaðagíga, stígar byggðir upp og útsýnisstaðir bættir. Staðurinn er því vel í stakk búinn að taka á móti gestum. Heildarfjöldi gesta árið 2022 eru áætlaðir um 60.000.

Skútustaðagígar - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,00	8,73
Innviðir áfangastaðar	8,57	8,95
Verðmæti áfangastaðar	7,89	8,53
Heildareinkunn áfangastaðar	8,31	8,69

Breytingar á milli ára

Þörf á úrbótum í skiltagerð. Ný salerni opnuðu á Gíg, samtals átta og þar af eitt fyrir hreyfihamlaða.

Úrbætur

Bættar merkingar, endurhugsa áfangastaðinn með opnun nýrrar gestastofu.

Friðland í Svarfaðardal

<https://ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/nordurland-eystra/fridland-i-svarfadardal/>

Friðland Svarfdæla er votlendissvæði með miklu fuglalífi en oft er talað um fuglafriðland í daglegu tali. Svæðið, sem er í mynni Svarfaðardals skammt frá Dalvík, er sívaxandi útivistarsvæði heimafólks og viðkomustaður ferðafólks. Töluverð innviðaupbygging hefur verið á svæðinu undanfarin ár.

Friðland í Svarfaðardal - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,33	8,44
Innviðir áfangastaðar	9,63	9,67
Verðmæti áfangastaðar	8,00	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,09	8,54

Breytingar á milli ára

Engin starfandi landvörður sumarið 2021, sumarið 2022 starfaði landvörður samtals 8 vikur.

Úrbætur

Tryggja þarf lengri sumarlandvörslu á svæðinu. Stefnt er á endurnýjun skilta árið 2023 sem mun hafa jákvæð áhrif á merkingu og fræðslu á svæðinu.

Vatnajökulspjóðgarður – Jökulsárgljúfur

<https://www.vatnajokulsthjodgardur.is/is/svaedin/jokulsargljufur>

Jökulsárgljúfur voru friðlýst sem þjóðgarður árið 1973 og hafa frá 2008 verið hluti af Vatnajökulspjóðgarði. Svæðið er í Norðurþingi og nær frá Dettifossi í suðri að Ásbyrgi í norðri.

Mikið eru um dagsferðamenn eru komnir til að skoða náttúruminjar eða fara í styttri gönguferðir. Jafnframt er hátt hlutfall gesta sem nýtir sér tjaldsvæði til útilegu og lengri gönguferða. Hlutfall rútuferða er hæst við Dettifoss en ekki er að merkja sérstakt álag vegna skemmtiferðaskipa. Hlutfall Íslendinga meðal gesta er fremur hátt í samanburði við önnur svæði Vatnajökulspjóðgarðs. Dettifoss hefur á síðustu árum sótt mjög í sig veðrið sem heilsársáfangastaður og Ásbyrgi að einhverju leyti. Ásókn reiðhjólafólks er mjög vaxandi.

Vatnajökulspjóðgarður – Botnstjörn í Ásbyrgi

Botnstjörn er helsti áfangastaður ferðamanna í Ásbyrgi. Tjörnin er í fornum fosshyl undir lóðréttum hamraveggjum innst í Ásbyrgi, en veggirnir mynda gott skjól fyrir bæði flóru og fínu. Auðugt fuglalíf er á

tjörninni og í skóginum norðan hennar liggja göngustígar milli hávaxinna trjáa. Frá bílastæði að tjörninni er tæplega 400 metra gangur eftir aðalstígunum, en hægt er að velja aðra stíga til baka vilji gestir fara fáfarnari leiðir og hringleiðir.

Um eitt hundrað þúsund manns heimsækja Botnstjörn á ári hverju. Íslendingar eru hátt hlutfall af gestum í Ásbyrgi samanborið við önnur svæði þjóðgarðsins, en annars er engin ein tegund ferðamanna sem sker sig úr. Langflestir koma á einkabíl, en hlutfall rútuferðalanga fer minnkandi. Umferð á jaðartímanum fer vaxandi, en annars koma langflestir á sumrin og álag er mest um miðjan daginn.

Botnstjörn í Ásbyrgi - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,33	9,33
Innviðir áfangastaðar	8,10	8,10
Verðmæti áfangastaðar	8,00	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,31	8,31

Breytingar á milli ára

Litlar sem engar breytingar milli ára.

Úrbætur

Skilti á svæðinu eru mörg hver komin til ára sinna og þarf að endurnýja. Jafnframt þarf að skipta út skyndiskiltum (heimatilbúnum skiltum) fyrir varanleg skilti. Auka þarf viðveru landvarða. Bæta þarf gönguleiðir að svæðinu enn frekar og hvetja fleiri til að fara þangað gangandi eða hjólandi, frekar en á einkabíl.

Dettifoss að austan

Dettifoss er í Jökulsá á Fjöllum, á mörkum Norðurþings og Skútustaðahrepps. Aðkoma að Dettifossi austanverðum er um Hólsfjallaveg, en það er um 60 km malarvegur milli Öxarfjarðar og Grímsstaða á Fjöllum. Vegurinn er seinfarinn og í góðu samræmi við hrátt umhverfið austan við Dettifoss. Gönguleiðir á svæðinu liggja um grýtt landslag og helst fyrir fótvíssa að fara þar um.

Fjöldi gesta við Dettifoss austanverðan hefur stigvaxið undanfarin ár og náði hámarki 2019 þegar um 130 þúsund manns komu á svæðið. Verulega dró úr heimsóknum vegna heimsfaraldursins 2020 en einnig hefur markvisst verið unnið í því að beina ferðamönnum að fossinum vestanverðum þar sem innviðir eru betri. Tæplega 35 þúsund heimsóttu svæðið 2020, um 40 þúsund 2021 og útlit er fyrir að gestir árið 2022 hafi nálgast 89 þúsund. Nær allir koma á einka- eða húsbíl, en rútuumferð að austanverðu heyrir nánast sögunni til eftir vegabætur að vestanverðu.

Dettifoss að austanverðu - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,22	7,22
Innviðir áfangastaðar	8,33	8,33
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,23	7,23

Breytingar á milli ára

Litlar sem engar breytingar milli ára.

Úrbætur

Endurskoða þarf heildarskipulag svæðisins í samráði við landeigendur og Umhverfisstofnun. Vinna við það hófst á árinu.

Vatnajökulsþjóðgarður – Dettifoss að vestanverðu

Aðkoma að Dettifossi vestanverðum er um Dettifossveg, sem er uppbyggður vegur með bundnu slitlagi og tengir Ásbyrgi við Mývatnsöræfi. Tæplega kílómetersläng ganga er frá bílastæði að Dettifossi. Nærumhverfi fossins vestan ár er öllu grösugra en austan ár.

Fjöldi gesta við Dettifoss vestanverðan hefur verið í kringum 250-300 þúsund undanfarin ár. Vegna heimsfaraldurs dró verulega úr gestakomum árið 2020 en síðan hefur þeim tekið að fjölga á ný og í lok september 2022 var áætlaður fjöldi gesta rúmlega 240 þúsund. Flestir koma á einkabíl, en jafnframt er talsvert um húsbíla og rútur. Rútuferðir eru oftast í hringferð um landið eða úr skemmtiferðaskipi í nálægri höfn. Umferð á jaðartímanum og ekki síst vetrinum fer vaxandi, en annars koma langflestir á sumrin og álag er mest um miðjan daginn.

Dettifoss að vestanverðu - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,17	8,17
Innviðir áfangastaðar	8,96	8,96
Verðmæti áfangastaðar	8,00	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,29	8,29

Breytingar á milli ára

Heildareinkunn áfangastaðarins fyrir árið er óbreytt frá árinu á undan. Helstu breytingar milli ára eru lítilsháttar aukning á landvörslu á svæðinu yfir sumartímann og landverðir gátu sinnt viðhaldi á stígum betur en sl. sumur. Skilti við upphafsleið er tilbúið og verður sett upp um leið og veðuraðstæður leyfa.

Úrbætur

Koma þarf upp nýjum fræðslu- og upplýsingaskiltum við upphaf gönguleiðar og setja upp varanleg skilti í

stað heimatilbúinna skilta á gönguleiðum. Opna þarf á samtal við landeigendur um lagfæringar á göngustígum. Auka þarf viðveru landvarða, bæði að sumarlagi og á jaðartíma.

Vatnajökulsþjóðgarður - Hljóðaklettur

Hljóðaklettur eru einstakar jarðminjar við Jökulsá á Fjöllum, milli Ásbyrgis og Dettifoss.

Fjöldi gesta í Hljóðaklettum hefur verið í kringum 25-30 þúsund undanfarin ár. Flestir koma á einkabíl, en jafnframt er talsvert um smærri rútur og litla húsbíla. Eins er töluvert af göngufólki á svæðinu sem og gestum á tjaldsvæði. Fram til þessa hefur umferð á svæðinu verið mest bundin við sumrin og álag verið mest um miðjan daginn. Viðbúíð er að bætt aðgengi muni hafa áhrif til breytinga og vinnur þjóðgarðurinn að áætlunum til að bregðast við því.

Hljóðaklettur - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,22	7,78
Innviðir áfangastaðar	9,63	8,89
Verðmæti áfangastaðar	7,78	8,22
Heildareinkunn áfangastaðar	8,16	8,31

Breytingar á milli ára

Heildareinkunn áfangastaðarins hækkar milli ára. Helstu breytingar milli ára eru að gengið var frá köntum vegarins sem byggður var upp 2020. Settar voru upp afmarkanir meðfram aðalgönguleiðinni í Hljóðaklettum til að halda fólki betur á stígum og verja þannig gróður, jarðveg og jarðminjar.

Úrbætur

Koma þarf upp nýjum fræðslu- og upplýsingaskiltum við upphaf gönguleiðar og setja upp varanleg skilti í stað skyndiskilta á gönguleiðum. Auka þarf viðveru landvarða, bæði að sumarlagi og á jaðartíma. Endurskoða þarf uppsetningu teljara með tilliti til breytts aðgengis.

Austurland

Álfaborg

<https://ust.is/alfaborg>

Álfaborg er hamraborg fram við sjó við miðjan Borgarfjörð eystri og var friðlýst sem fólkvangur árið 1976. Flestir gestir svæðisins eru útivistar- og göngufólk sem einnig heimsækja náttúruperlurnar Víknaslóðir og Stóruvörð. Auk þess er mikið af fuglaáhugafólki sem heimsækir svæðið, sér í lagi Hafnarhólmann þar sem mikið af lunda hefur athvarf.

Álfaborg – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,00	8,67
Innviðir áfangastaðar	9,52	9,52
Verðmæti áfangastaðar	8,00	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,41	8,55

Breytingar á milli ára

Heildareinkunn hækkar nokkuð milli ára og ástæða breytingar er sú að landvarsla hefur verið aukin á svæðinu með tilkomu fleiri landvarða á Austurlandi.

Úrbætur

Leggja þarf náttúrulegan útsýnispall upp á borginni, með efni úr nágrenninu eins og tröppurnar eru unnar úr. Eyða þarf lúpinu í nágrenninu strax þannig að hún dreifist ekki frekar á svæðinu.

Blábjörg í Berufirði

www.ust.is/blabjorg

Blábjörg á Berufjarðarströnd eru friðlýst náttúruvætti vegna sérstæðra jarðmyndana sem hafa hátt fræðslu- og vísindagildi. Ekki er vitað hve margir gestir heimsækja Blábjörg en vinsælt er að stoppa þar og ganga stutta leið niður að björgunum. Talið er að ferðamenn komi við á svæðinu allan ársins hring enda bílastæðið rétt við hringveginn.

Blábjörg í Berufirði – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,04	6,67
Innviðir áfangastaðar	7,14	7,78
Verðmæti áfangastaðar	8,22	9,11
Heildareinkunn áfangastaðar	7,68	8,24

Breytingar á milli ára

Ástæða hærrí heildareinkunnar árið 2022 er sú að lokið hefur verið við að koma upp nýju fræðsluskilti um Blábjörg. Einnig var lokið við að setja upp nýjar tröppur niður að náttúruvættinu sem kemur í veg fyrir að villustígar myndist á þeirri gönguleið.

Úrbætur

Loka þarf fyrir kindastíg meðfram fjárgirðingu uppi við bílastæði og tröppur. Auka þarf landvörslu á svæðinu vegna aukningar ferðamanna.

Helgustaðanáma

www.ust.is/helgustadanama

Helgustaðanáma er gömul silfurbergsnáma í landi Helgustaða, rétt utan við Eskifjörð í norðanverðum Reyðarfirði. Náman var friðlýst sem náttúruvætti árið 1975. Talið er að um 20.000 gestir sækji Helgustaðanámu heim á ári hverju, nánast allir að sumarlagi. Flestir gesta eru almennt ferðafólk, en náman er sérlega vinsæll viðkomustaður jarðfræðinga. Auk þess hefur verið stöðug aukning á heimsóknum af hendi heimamanna.

Helgustaðanáma – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,00	7,76
Innviðir áfangastaðar	7,62	7,62
Verðmæti áfangastaðar	6,11	6,11
Heildareinkunn áfangastaðar	6,70	6,84

Breytingar á milli ára

Heildareinkunn hækkar örlítið á milli ára og skýrist af því að meirihluti göngustígs var dreinaður og afmarkaður, settur var upp vegvísir og teljari við upphaf göngustígs.

Úrbætur

Bæta við dren og afmörkun göngustígsins þar sem frá var horfið, bæta við vegvísa og leiðbeiningar. Setja upp fræðsluskilti um minjar á svæðinu og girða af bergvegg inni í gömlu námu þannig að gestir klifri ekki þar upp og höggvi silfurberg úr honum.

Hólmanes

www.ust.is/holmanes

Hólmanes er friðland og fólkvangur í Reyðarfirði. Svæðið er vinsælt útivistarsvæði ferðafólks sem og heimafólks. Árið 2022 í nóvember höfðu um 24.000 gestir heimsótt friðlýsta hluta Hólmaness. Almennt ferðafólk stoppa mikið á bílastæði í Hólmahálsinum þar sem gönguleiðir liggja niður í Hólmaborgirnar,

fæstir ganga niður í borgirnar en margir ganga á nýskilgreindum stíg út á útsýnisstað fyrir ofan Urðarskarð. Taka verður fram að mikið af heimafólki gengur um uppbyggða göngustíginn fólkvangs megin í Hólmanesi en þar er ekki teljari.

Hólmanes - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,67	8,33
Innviðir áfangastaðar	8,10	8,10
Verðmæti áfangastaðar	8,00	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,17	8,10

Breytingar á milli ára

Heildareinkunn lækkar örlítið vegna þess að lítið vannst í að uppræta ágengar tegundir á svæðinu sumarið 2022, en það skýrist af skorti á vinnuafli hjá sveitarfélaginu.

Úrbætur

Koma þarf upp salerni í fólkvanginum og er það á höndum sveitarfélagsins Fjarðabyggðar, en vatnsskortur skapar vandamál á svæðinu.

Sveitarfélagið Fjarðabyggð hyggst ljúka við að koma upp fræðsluskilti um Baulhús veturinn 2022. Einnig þarf að leggja meiri vinnu í að uppræta ágengar tegundir áður en illa fer.

Neskaupstaður fólkvangur

ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/austurland/folkvangur-neskaupsstadar/

Fólkvangurinn í Neskaupstað er notaður af heimafólki í útivist en auk þess kemur þar mikið af ferðafólki ár hvert. Samkvæmt teljara sem staðsettur hefur verið þar síðustu árin þá er fjöldi gesta um það bil 17.000 ár hvert. Á vorin og haustin er mikið álag á göngustíga fólkvangsins vegna mikillar bleytu.

Neskaupsstaður fólkvangur - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,00	8,00
Innviðir áfangastaðar	8,10	8,33
Verðmæti áfangastaðar	7,89	7,56
Heildareinkunn áfangastaðar	7,97	7,86

Breytingar á milli ára

Stigi sem liggur niður í páskahelli gaf sig og hefur ekki enn verið farið í að laga hann. Einnig var lítið sem ekkert farið í að dreina og laga göngustíg sem þarf að gerast árlega.

Úrbætur

Halda áfram að vinna að viðhaldi á göngustíg auk þess þarf að vinna þétt í að uppræta ágengar tegundir á svæðinu.

Stóruð

www.ust.is/storud

Stóruð var friðlýst sem náttúruvætti 2. júlí 2021. Stóruð er gömul skriða sem féll ofan í Urðardal og einkennist af stórum björgum og stórgrýti. Innan um stórgrýtið eru litlar tjarnir og sléttir grasbalar. Stórgrýtið er úr móbergi sem á uppruna sinn í megineldstöðinni í Dyrfjöllum.

Stóruð og nágrenni er mikið útivistar- og göngusvæði með fjölbreyttum gönguleiðum og þangað koma þúsundir gesta, en ekki hafa verið settir upp teljarar.

Stóruð - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	4,07	5,56
Innviðir áfangastaðar	7,04	6,67
Verðmæti áfangastaðar	8,67	7,33
Heildareinkunn áfangastaðar	7,26	6,78

Breytingar á milli ára

Vegna fjölgunar ferðamanna og lengra ferðatímabils hafa bæði innviðir og gönguleiðir látið á sjá.

Úrbætur

Klára þarf stjórnunar- og verndaráætlun þannig að hefjast megi handa við að hanna göngusvæðið, styrkja og afmarka þær gönguleiðir sem fyrir eru til að bæta stýringu um svæðið. Setja þarf upp fræðsluskilti við upphaf gönguleiða og huga að salernismálum á svæðinu. Setja þarf upp nokkra teljara svo hægt sé að átta sig á fjölda gesta á hverri gönguleið fyrir sig að náttúruvættinu. Með því sést einnig betur hvaða leiðir þarf helst að styrkja, einnig þarf að ákveða á hvaða leið hjólreiðar verða leyfðar og byggja þá leið upp með það að leiðarljósi. Auka þarf landvörslu á svæðinu.

Teigarhorn náttúruvætti og fólkvangur

www.ust.is/teigarhorn

Teigarhorn er náttúruvætti og fólkvangur staðsett í sunnanverðum Berufirði, rétt innan við Djúpvog. Náttúruvættið er einn þekktasti fundarstaður geislasteina (zeolíta) í heimi. Fólkvangurinn er mikið útivistarsvæði. Ekki er vitað nákvæmlega hve margir gestir sækja Teigarhorn heim ár hvert en flestir eru ferðamenn og áhugafólk um steina.

Teigarhorn náttúruvætti - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,33	8,33
Innviðir áfangastaðar	7,62	7,14
Verðmæti áfangastaðar	8,00	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,18	7,84

Breyting milli ára:

Ástæða lækkunar á einkunn á skipulagi á Teigarhorni á milli ára er tilkomin vegna innviða sem farið er að að láta á sjá eins og skilti, bílastæði, stígar ofl.

Úrbætur

Byggja þarf þjónustuhús og skipuleggja göngustíga og bílastæði á svæðinu sem allra fyrst auk þess þarf að girða af svæði innan hins friðlýsta svæðis auk þess er komið að endurnýjun á skiltum. Þessi vinna hefur tafist vegna fyrirhugaðra breytinga og skipulags Vegagerðarinnar á aðalvegi og aðkomu að Teigarhorni.

Suðurland

Álftaversgígar

<https://ust.is/alftaversgigar/>

Álftaversgígar er þyrping gervígga innan Skaftárhrepps. Gígarnir eru taldir til einstakra jarðmyndana með hátt verndar- og vísindagildi. Álftaversgígar mynduðust við eldsumbrot árið 934 er Eldgjáhraunið rann yfir votlendissvæði innan Álftavers. Engir teljarar eru við Álftaversgíga og því lítið vitað um fjölda gesta á ári. Svæðið er rétt fyrir utan alfaraleið og því margir sem hafa færi að stoppa og litast um. Reynsla landeigenda, sérfræðinga og landvarða er að bæði erlendir og innlendir gestir stoppa stutt við Álftaversgíga. Fólk heimsækir Álftaversgíga allt árið um kring en þó helst yfir sumartímann.

Álftaversgígar - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,67	7,00
Innviðir áfangastaðar	7,50	7,50
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,10	6,96

Breytingar á milli ára

Unnið var að endurskoðun deiliskipulags fyrir aðkomusvæði við Álftaversgíga en þörf er á frekari vinnu við það. 2022 var bílplan afmarkað betur með staurum og böndum, utanvegaakstur hefur minnkað.

Úrbætur

Ljúka við deiliskipulagsvinnu og samræma með nýju aðalskipulagi Skaftárhrepps. Taka þarf til í skiltamálum og aðkomusvæði.

Dverghamrar

<https://ust.is/dverghamrar/>

Dverghamrar er kyrrlátt svæði með formfögru stuðlabergi og kubbabergi. Náttúruvættið er staðsett við Þjóðveg 1 í Skaftárhreppi. Bílateljari er staðsettur við aðkomuveg og samkvæmt teljara heimsóttu um 38.000 manns árið 2021, ekki eru komnar tölur fyrir 2022, en áætla má að milli 45 - 50.000 gestir hafi sótt svæðið heim 2022.

Dverghamrar – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,83	9,83
Innviðir áfangastaðar	9,58	9,58
Verðmæti áfangastaðar	7,72	7,72
Heildareinkunn áfangastaðar	8,67	8,67

Breytingar á milli ára

Litlar breytingar hafa orðið á svæðinu á milli ára. Nýlegir innviðir hafa reynst svæðinu vel og gert það sjálfbærara. Enn eru ágengar framandi tegundir á svæðinu en þær voru fjarlægðar að hluta síðasta sumar. Svæðið er að jafna sig eftir ágang síðustu ára og þó nýi stígurinn hjálpi mikið við stýringu á svæðinu er fólk enn þá að ganga út fyrir stíga og fylgir því gróðureyðing á viðkvæmum svæðum. Einkunn svæðisins helst því óbreytt á milli ára.

Úrbætur:

Þþörf er að bæta merkingar á svæðinu, nýtt fræðsluskilti og merkingar til að hvetja fólk að halda sig innan stíganna.

Dyrhólaey

<https://ust.is/dyrholaey/>

Dyrhólaey er friðlýstur höfði út við sjó á suðurströnd landsins. Dyrhólaey er nefnd eftir stórum gatkletti sem liggur suður af höfðanum út í sjó. Við Dyrhólaey eru sker og drangar sem einnig eru friðlýst. Út frá talningum er áætlað að um 300.000 gestir heimsæki eyna 2022, en árið 2021 var heildarfjöldi um 250.000. Dyrhólaey er einn vinsælasti viðkomustaður ferðamanna á Suðurlandi og skiptist að jafnaði í tvo áfangastaði, Háey og Lágey. Á Lágey er salernishús sem er opið allt árið og malbikaðir stígar. Margir gestir stoppa stutt til að taka myndir á vinsælum myndatökustöðum en aðrir stoppa til lengri tíma, ganga um svæðið, fylgjast með fuglalífínu og sækjast eftir fræðslu.

Dyrhólaey - Háey

Dyrhólaey, Háey - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,83	8,67
Innviðir áfangastaðar	9,05	9,44
Verðmæti áfangastaðar	8,78	8,78
Heildareinkunn áfangastaðar	8,86	8,93

Breytingar á milli ára

Reynsla hefur fengist á nýjan stíg milli Háeyjar og Lágeyjar sem lagður var 2021. Unnið hefur verið að því að afmá ummerki eftir eldri gönguleiðina og endurheimta náttúrulega ásýnd. Mikil örtröð myndaðist oft á nýju en óskipulögðu bílastæði sem dregur einkunn fyrir skipulag örlítið niður.

Úrbætur

Bæta þarf nýja stíginn á nokkrum köflum þar sem yfirborðsefni hefur verið að skolast til og brattinn er of mikill. Ljúka þarf við frágang meðfram jöðrum nýja bílastæðisins og tengingu við gönguleiðir ásamt því að mála stæðið (vinna hefst vetur 2022-23). Sökum hrunhættu þarf að skoða hvort reisa skuli útsýnisvall á

bjargbrún sunnan Dyrhólavita. Hönnun nýrra upplýsinga- og fræðsluskilta er langt komin og ljúka þarf þeirri vinnu.

Dyrhólaey - Lágey

Dyrhólaey, Lágey - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,17	8,67
Innviðir áfangastaðar	8,61	8,61
Verðmæti áfangastaðar	8,50	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,67	8,65

Breytingar á milli ára

Heildareinkunn svæðis breytist lítið, en þó lækkar einkunn fyrir skipulag svæðis lítillega. Sú lækkun skýrist helst af því að þrif á salernishúsi hélst ekki í hendur við aukið álag sökum fjölgunar gesta.

Úrbætur

Tryggja þarf betri samfellu í landvörslu yfir háönn svo ekki verði rof á þjónustu við vaktaskipti. Með aukinni umferð á ný eftir heimsfaraldur þarf sömuleiðis að vakta hvort bílastæðið anni þeim fjölda sem inn á svæðið koma. Ljúka þarf gerð og uppsetningu nýrra fræðsluskilta og verið er að skoða útfærslur á útsýnispöllum við helstu bjargbrúnir til að bæta öryggi gesta og aðgengi.

Geysir

<http://ust.is/geysir>

Náttúruvættið Geysir í Haukadal Bláskógabyggð þarf vart að kynna en svæðið hefur verið einn vinsælasti og fjölsóttasti áfangastaður ferðamanna frá upphafi Íslandsferða. Hverasvæðið var loks friðlýst ásamt bænum Laug, Laugarfelli og Laugarheiði þann 17. júní 2020 og er nú friðlýst sem náttúruvættið Geysir. Stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið var undirrituð í ár. Þar sem Geysir er einn vinsælasti áfangastaður ferðamanna á Íslandi og er nauðsynlegt að allir innviðir taki mið af því. Árin 2018 og 2019 voru rúmlega milljón gestir sem sóttu Geysi heim. Gestir voru um 200.000 árið 2020 og 550.000 árið 2021 vegna heimsfaraldurs. Árið 2022 verða gestir aftur um milljón. Því þarf svæðið að vera í stakk búið að taka við miklum fjölda árið um kring þannig að náttúra náttúruvættisins beri sem minnstan skaða af. Hönnun á svæðinu er vel á veg komin þannig að hægt verður að hefja framkvæmdir við uppbyggingu á innviðum á næsta ári.

Geysir - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,00	8,00
Innviðir áfangastaðar	7,67	7,67
Verðmæti áfangastaðar	4,00	5,33
Heildareinkunn áfangastaðar	5,83	6,52

Breytingar á milli ára

Unnið var áfram við að lagfæra stíga upp Laugarfell og hlaða grjóti í kanta. Göngustígar og útsýnispallar voru girtir betur af. Vatnsræsi voru fegruð með grjóti o.fl. Aðgengi er orðið mun betra og dreifing gesta meiri. Unnið hefur verið í gerð stjórnar og verndaráætlunar fyrir svæðið og var hún undirrituð af ráðherra. Unnið hefur verið áfram í heildarskipulagningu á svæðinu. Framkvæmdir við stígagerð og útsýni palla ásamt fræðslu og upplýsingaskiltum mun hefjast á næsta ári. Upplýsingaaðstöðu landvarða hefur verið komið upp í þjónustubyggingu við Geysi til bráðabirgða þar sem gestir geta fengið upplýsingar. Öryggisáætlun var unnin fyrir svæðið

Úrbætur

Klára þarf að hanna svæðið frá grunni og hefja framkvæmdir þannig að svæðið geti tekið við þeim fjölda gesta sem sækir svæðið heim ár hvert. Betrumbæta þarf upplýsingaaðstöðu á svæðinu. Vinna þarf mikið átak í að hefta útbreiðslu á lúpínu og sjálfsáðri furu á svæðinu.

Gullfoss

<http://ust.is/gullfoss>

Gullfoss er í uppsveitum Árnessýslu í Bláskógabyggð og hefur verið friðlýstur síðan 1979 ásamt Hvítárgljúfri að Brattholti. Friðlandið Gullfoss er einn vinsælasti áfangastaður ferðamanna á Íslandi og er nauðsynlegt að allir innviðir taki mið af því. 2017, 2018 og 2019 voru um milljón gestir sem sóttu Gullfoss heim. Um 200.000 gestir árið 2020 og um 500.000 árið 2021. Það er útlit fyrir því að gestir verði rétt undir milljón í ár og muni fjölga áfram á næstu árum. Því þarf svæðið að vera í stakk búið að taka við miklum fjölda ferðamanna árið um kring þannig að náttúra friðlandsins beri sem minnstan skaða af. Halda þarf áfram þeirri uppbyggingu sem byrjað hefur verið á og að ráðast í uppbyggingu á neðra svæði þannig að samræmi verði milli efra og neðra svæðis.

Gullfoss - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,33	8,67
Innviðir áfangastaðar	7,67	8,00
Verðmæti áfangastaðar	7,56	7,22
Heildareinkunn áfangastaðar	7,75	7,74

Breytingar á milli ára

Gömul sár á jarðvegi voru löguð af sjálfboðaliðum og landvörðum innan friðlands nálægt Brattholti. Fjölgað var ræsum á göngustíg niður að fossi. Viðgerðir voru unnar á göngustíg á neðra svæði. Unnið hefur verið í áframhaldandi hönnun á útsýnisstíg á efra svæði. Töf hafa orðið á uppsetningu skilta þar sem taka þarf mið af margmiðlunarsýningu. Þrep voru sett við bergstall við foss til þess að auðvelda aðgengi og að bæta öryggi. Unnið er að hönnun á náttúrustíg á efra svæði til þess að ná betri dreifingu gesta og auka upplifun.

Úrbætur

Byggja þarf upp nýtt stígakerfi á neðra svæði þannig að samræmi verði milli efra og neðra svæðis og að bæta aðgengi fyrir alla. Klára þarf í framhaldi hringleið frá gamla Kjalvegi að klett við enda göngustígs á efra svæði. Með tveimur náttúrustígum fæst betri dreifing gesta um svæðið og gestir geta þannig notið friðlandsins betur.

Ingólfshöfði

<https://ust.is/ingolfshofdi>

Ingólfshöfði er kletthöfði staðsettur á Suðausturlandi. Höfðinn er úr basalti sem hvílir á móbergsundirstöðu og í sjávarbjörgum er mikið fuglalíf. Höfðinn er vinsæll ferðamannastaður en erfitt er að komast í hann. Vagnferðir með traktor eða ferðir á breyttum jeppum eru vinsælar út í höfðann.

Ingólfshöfði – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,96	8,96
Innviðir áfangastaðar	8,89	8,89
Verðmæti áfangastaðar	9,33	9,33
Heildareinkunn áfangastaðar	9,18	9,13

Breytingar á milli ára

Svæðið helst að mestu óbreytt á milli ára, unnið hefur verið í fræðsluefni og skiltagerð fyrir svæðið á síðasta ári.

Úrbætur

Vilji er til að uppfæra og endurprenta fræðslubækling fyrir Ingólfshöfða. Nokkuð sérstök gróðureyðing hefur átt sér stað í Ingólfshöfða og umsjónaraðilar svæðisins vilja skoða möguleika á uppgræðslu gróðurs á vissum stöðum.

Kirkjugólf

<https://ust.is/kirkjugolf>

Kirkjugólf er staðsett við Kirkjubæjarklaustur og hluti af hringleið um svæðið. Svæðið er lágreist, veðruð stuðlabergsklöpp sem myndar nokkuð slétt og formfagurt „gólf“. Ágætis bílastæði og fræðsluskilti er við aðkomustað og stígur frá bílastæði að Kirkjugólfi er uppbyggður með drenum og góðum köntum. Reglulegt eftirlit landvarða er á svæðinu.

Kirkjugólf - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,83	8,83
Innviðir áfangastaðar	9,17	9,17
Verðmæti áfangastaðar	9,33	9,33
Heildareinkunn áfangastaðar	9,18	9,18

Breytingar á milli ára

Engar breytingar áttu sér stað milli ára.

Úrbætur

Bílaplan við Kirkjugólf er mjög hrátt, engar merkingar og skilti sem þarfnast aðhlyningu. Það sést aðeins á gróðri í kringum Kirkjugólf og þörf er á að slá gróður reglulega í kringum Kirkjugólf svo stuðlarnir hverfi ekki undir gróður.

Ósland

<https://ust.is/osland>

Ósland er fólkvangur við Höfn í Hornafirði. Þar er auðugt fuglalíf og fjölbreytileg vistkerfi. Gónhóll er hæð á miðju Óslandi og helsta aðkomusvæði gesta, þar eru afmörkuð bílastæði, listaverk, minnisvarðar og fræðsluskilti. Fín hringleið er á Óslandi sem er lítið uppbyggð og fellur vel inn í náttúruna. Lítið er vitað um fjölda gesta á svæðinu en fólkvangurinn er almennt mikið notaður af heimafólki.

Ósland - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,89	8,61
Innviðir áfangastaðar	7,78	7,78
Verðmæti áfangastaðar	9,67	9,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,99	8,94

Breytingar á milli ára

Ruslakör voru fjarlægð og flokkunarstöð sett upp í staðinn. Deiliskipulagstillaga fyrir athafnasvæði við Ósland er í vinnslu og kemur fram að fyrirhugaðar framkvæmdir og breytingar miðað við deiliskipulagið gætu haft neikvæð áhrif á fólkvænginn Ósland.

Úrbætur

Þörf er á hjólastöndum og endurbótum fyrir áningarsvæði, bekki og önnur setusvæði.

Skógafoss, láglandi

<https://ust.is/skogafoss>

Náttúruvættið Skógafoss er staðsett á Suðurlandi við rætur Eyjafjallajökuls og er einn vinsælasti viðkomustaður ferðamanna á landinu. Árið 2022 er áætlað að um 850.000 gestir heimsótt svæðið á árinu, samanborið við 500.000 gesti allt árið 2021. Svæðið skiptist í tvo staði, láglandið framan við fossinn og Skógaheiði ofan við fossinn. Skipulagðar rútuferðir, dagsferðir og lengri ferðir stoppa við Skógafoss ásamt mjög mörgum bílaleigu- og einkabílum. Hjólreiða- og göngufólk stoppa gjarnan við náttúruvættið og nýta þá tjaldsvæði framan við Skógafoss. Svæðið er vinsæll aðkomustaður yfir allt árið.

Láglandi við Skógafoss tekur á móti gestum sem vilja skoða og ganga við Skógafoss og á Skógaheiði.

Skógafoss láglandi – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,83	7,67
Innviðir áfangastaðar	7,14	5,95
Verðmæti áfangastaðar	8,33	8,78
Heildareinkunn áfangastaðar	7,91	7,78

Breytingar á milli ára

Þrep neðst í brekkunni að Skógaheiði voru lagfærð og þeim fjölgað. Með vaxandi umferð eftir heimsfaraldur eykst sífellt örtröðin á bílastæðinu á háannatíma og nálgast hún það sem hún var fyrir faraldurinn. Innviðir við bílastæðið og tjaldsvæðið eru orðnir þreyttir og þarfnast endurnýjunar. Samstarfsnefnd um málefni verndarsvæðisins var skipuð með sveitarfélagi og landeigendum.

Úrbætur

Vinna þarf nýtt bílastæði samkvæmt gildandi deiliskipulagi og færa það út fyrir mörk friðlýsta svæðisins. Samhliða því þarf að reisa nýtt þjónustuhús og huga að endurheimt á gamla bílastæðinu. Vöntun er á aðkomuskiltum og upplýsingagjöf til ferðamanna um náttúruvættið og gönguleiðir innan þess. Ljúka þarf við malbikun og gerð útsýnispalls framan við fossinn sem tryggir aðgengi fyrir alla að Skógafossi. Mikil þörf er á að endurnýja stáltröppurnar upp á Skógaheiði þar sem núverandi tröppur höndla illa þann mikla fjölda sem fer upp tröppurnar (á áætlun 2024).

Skógafoss, Skógaheiði

<https://ust.is/skogafoss>

Mörk náttúruvættisins við Skógafoss fylgja Skógá um 7 km upp heiðina að göngubrú þar sem áin er þveruð til vesturs á leið á Fimmvörðuháls. Ekki er vitað um nákvæmar tölur gesta á Skógaheiði, en gera má ráð fyrir að fjöldinn nái nokkrum þúsundum á dag yfir háönn. Mikill fjöldi gesta gengur upp tröppurnar við Skógafoss og stór hluti þeirra fer um 1 km upp meðfram Skógá. Eftir því sem ofar er komið dregur hratt úr umferð gesta og efst innan verndarsvæðisins fara nær einungis þau sem hyggjast fara yfir Fimmvörðuháls. Leiðin yfir Fimmvörðuháls er ein vinsælasta dagsgönguleiðin á hálendi Íslandi og þúsundir gesta fara þar yfir á hverju sumri. Leiðin er einnig vinsæl fjallahjólaleið og hlaupaleið, en ekki er vitað um nákvæmar fjöldatölur fyrir þessa hópa. Flest sem hjóla fara þó upp á hálsinn um veg sem liggur utan marka náttúruvættisins.

Skógafoss, Skógaheiði – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,33	7,67
Innviðir áfangastaðar	7,38	7,50
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,78
Heildareinkunn áfangastaðar	8,04	8,20

Breytingar á milli ára

Einkunn allra þátta hækkar lítillega á milli ára í kjölfar áframhaldandi stígagerðar á heiðinni. Vinnu lauk við þriðja og síðasta áfangann í gerð náttúrustígs, sem nú nær um 2,5 km upp á heiðina. Landverðir sinntu almennu viðhaldi á gönguleiðinni og sjálfbóðaliðar unnu að frágangi meðfram gönguleið ásamt því að sporna við gróðureyðingu vegna uppblásturs innan verndarsvæðisins. Dregið hefur úr álagi á landi samhliða uppbyggingu göngustíga og er sjáanleg framför á gróðurþekju.

Úrbætur

Vakta þarf álag meðfram nýja stígnum og grípa inn í með afmörkun eftir þörfum með girðingum. Áfram þarf að vakta svæðið og meta hvort þörf sé á áframhaldandi stígagerð lengra upp á heiðina.

Þjórsárdalur

<https://ust.is/thjorsardalur>

Hluti Þjórsárdals er friðlýst landslagsverndarsvæði sem býr yfir jarðfræðilegri sérstöðu, fágætu, sérstöku og fögru landslagi ásamt sérstökum náttúruyfyrirbærum sem þar er að finna. Innan friðlýsta svæðisins eru þrjú náttúruvætti; Gjáin, Háifoss og Hjálparfoss. Einnig eru í dalnum margar merkar fornminjar eins og bærinn Stöng. Náttúruvættin þrjú eru vinsælir viðkomustaðir ferðamanna. Bæði Íslendingar og erlent ferðafólk heimsækir svæðin. Svæðið er vinsælt útivistarsvæði til gönguferða, hjólreiða og hestaferða.

Þjósárdalur – Gjáin

Gjáin er gljúfur með mörgum lindum og fossum. Í Gjánni eru fallegar bergmyndanir, stuðlar, hraun og móberg, jafnframt er hún gróskumikil og fer þar mest fyrir ætihvönn, birki og víðiplöntum.

Gjáin – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,93	8,15
Innviðir áfangastaðar	4,17	7,62
Verðmæti áfangastaðar	6,18	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,18	7,93

Breyting á milli ára

Skipulag svæðisins hefur verið bætt til muna, bæði er varðar stjórnsýslu og innviðaupbyggingu. Stjórnunar- og verndaráætlun fyrir Þjósárdal tekur fyrir náttúruvættið Gjánna og er búist við að sú áætlun verði auglýst í janúar 2023. Skipulag stígakerfi hefur verið bætt mikið, bæði er leiðarvalið heppilegra með tilliti til umhverfis og upplifun og uppbyggingin tengir önnur svæði í Þjósárdal betur saman t.d. hringleiðin um Stöng og Gjánna.

Úrbætur

Ljúka þarf við lokaáfangu í uppbyggingu stígakerfisins í Gjánni, bóúð er að sækja um fjármagn til þess og tryggja verktaka í verkið árið 2023. Setja upp fræðsluskilti og viðeigandi merkingar.

Þjósárdalur – Háifoss

Háifoss og nágranni hans Granni, hafa mikið aðdráttarafl og er Háifoss einn af hæstu fossum landsins, 122 metra hár. Bílastæði er austanmegin við gljúfrið sem fossarnir falla niður í og gönguleið þaðan út að brún. Hægt er að ganga niður í gljúfrið ef gengið er lengra niður í Fossárdal. Frá Háafossi liggur vinsæl göngu- og hjólaleið niður að Stöng, 8 km löng.

Háifoss – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,93	7,22
Innviðir áfangastaðar	6,30	6,67
Verðmæti áfangastaðar	8,33	9,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,28	8,00

Breyting á milli ára

Stjórnunar- og verndaráætlun fyrir Þjósárdal tekur fyrir náttúruvættið Háafoss og er búist við að sú áætlun verði auglýst í janúar 2023. Áætlað er að deiliskipuleggja svæðið árið 2023 og samhliða því fara í hönnun á innviðum sem fylgja svæðinu s.s þurrsalernum, útsýnisstöðum og aðkomusvæði.

Úrbætur

Fylgja þarf eftir aðgerðaráætlun samkvæmt stjórnunar- og verndaráætlun fyrir Þjórsárdal, það felur í sér deiliskipulag, hönnun, innviðaupbyggingu, bættu fræðslu og aðkomu.

Þjórsárdalur – Hjálparfoss

Hjálparfoss er einstaklega fallegur tvöfaldur foss og eru stuðlabergsmyndanir beggja megin við hann. Svæðið er gróið og er birki og víðikjarr mest áberandi. Svæðið er í alfaraleið með góðu aðgengi og því fjölsóttur ferðamannastaður. Gestir stoppa þar ýmist stutt við eða dvelja þar með nesti og busla í ánni.

Hjálparfoss – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,30	7,59
Innviðir áfangastaðar	6,11	7,22
Verðmæti áfangastaðar	8,00	7,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,13	7,53

Breyting milli ára

Stjórnunar- og verndaráætlun fyrir Þjórsárdal tekur fyrir náttúruvættið Hjálparfoss og er búist við að sú áætlun verði auglýst í janúar 2023. Núverandi deiliskipulag fyrir svæðið tekur tillit til þeirrar þörf um innviðaupbyggingu við Hjálparfoss og því er ekki nauðsynlegt að deiliskipuleggja svæðið upp á nýtt. Um mitt sumar var lokið við að gera upp salernishús og koma því í rekstur.

Úrbætur

Klára þarf frágang á bílastæði og gera útsýnisstað ofan við gljúfrið aðgengilegt öllum. . Halda áfram viðhaldi á göngustígum og uppbyggingu þeirra. Setja upp nýtt fræðsluskilti. Halda lúpínu í skefjum.

Vatnajökulspjóðgarður

<https://vatnajokulsthjodgardur.is>

Skaftafell og Breiðamerkursandur eru meðal fjölsóttustu ferðamannastaða á Suðurlandi og nauðsynlegt að eftirlit og uppbygging taki mið af því. Yfir 800.000 manns heimsækja svæðið ár hvert og þörf á þjónustu, viðeigandi innviðum og stýringu gesta því mikil. Fjölbreytt flóra ferðafólks sækir svæðin heim og ferðast ýmist á einkabílum, rútum eða jafnvel hjólandi. Í Skaftafelli er að auki stórt tjaldsvæði með heilsársopnun. Gestir heimsækja svæðin allt árið um kring og þarf því heilsársstarfsfólk til að sinna eftirliti og viðhaldi ásamt því að tryggja aðgengi og þjónustu.

Vatnajökulspjóðgarður – Fjallsárlón

Nýting á Fjallsárlóni hefur verið í höndum eins rekstraraðila frá árinu 2015 þegar Sveitarfélagið Hornafjörður gerði samning um nýtingu og uppbyggingu á svæðinu. Þegar svæðið kom inn í Vatnajökulspjóðgarð árið 2017 yfirtók þjóðgarðurinn samninginn. Góð uppbygging hefur átt sér stað á

svæðinu. Á Fjallsárlóni eru bátaferðir að sumri til en yfirleitt er lokað yfir vetrartímann. Árið 2021 komu 164.334 gestir að Fjallsárlóni og í lok nóvember 2022 var heildarfjöldi gesta á árinu kominn upp í 263.870.

Fjallsárlón – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,66	8,66
Innviðir áfangastaðar	8,10	8,10
Verðmæti áfangastaðar	9,66	9,66
Heildareinkunn áfangastaðar	9,01	9,01

Breytingar á milli ára

Engar breytingar milli ára.

Úrbætur

Bæta þarf skilti og merkingar og auka viðhald á gönguleiðum.

Vatnajökulsþjóðgarður - Háalda

Háalda er lítið náttúruvætti á Suðausturlandi sem byggist upp af hlaupseti eftir jökulhlaup samfara eldgosi í Öræfajökli 1727. Í hlaupsetinu eru tvö stór jökulker sem vinsælt er að skoða. Svæðið er í eðli sínu hrátt, bílaplan hefur verið afmarkað og tveimur upplýsinga- og fræðsluskiltum var komið fyrir haustið 2021. Keyrt hefur verið utan vega á þessu svæði og sjást för m.a. í jökulkerinu sjálfu. Háalda varð hluti af Vatnajökulsþjóðgarði sumarið 2021 sem hluti af Sandfellsjörðinni. Ekki er vitað um fjölda gesta sem heimsækja náttúruvættið.

Háalda - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,83	7,22
Innviðir áfangastaðar	8,33	9,42
Verðmæti áfangastaðar	7,00	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,12	7,70

Breytingar á milli ára

Sandfellsjörðin, sem Háalda er hluti af, er nýkomin í þjóðgarðinn. Stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið er í vinnslu. Landverðir sinna reglulegu eftirliti, 3-4 sinnum í mánuði yfir sumarið en færri ferðir eru yfir vetrartímann.

Úrbætur

Bæta þarf aðkomu að bílastæðinu, oft sést fólk leggja alveg við þjóðveginn en ekki á bílastæðinu. Endurnýja þarf skilti sem þar eru og tryggja fjármagn til uppbyggingar.

Vatnajökulsþjóðgarður - Heinaberg

Heinabergssvæðið er útivistarsvæði á milli Heinabergsjökuls og Fláajökuls á Mýrum, í Sveitarfélaginu Hornafirði. Í þessu fyrsta ástandsmati svæðisins var vegurinn inn á svæðið, og svæðið í kringum bílastæðið þar tekið út. Slóðinn er að hluta til innan Vatnajökulsþjóðgarðs, en stór hluti hans liggur í gegnum einkaland.

Síðustu ár hefur lítið verið unnið með svæðið, sem er lítt þekkt og ekki sérstaklega vinsælt meðal ferðamanna. Á lóninu eru þó starfræktar kajakferðir yfir sumartímenn. Á svæðinu eru einnig nokkrar gönguleiðir. Í lok september 2022 höfðu um 7670 gestir heimsótt svæðið, sem eru svipaðar tölur og síðustu ár.

Heinaberg – ástand	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,50
Innviðir áfangastaðar	6,81
Verðmæti áfangastaðar	7,61
Heildareinkunn áfangastaðar	7,37

Úrbætur

Nauðsynlegt er að lagfæra slóðann sem liggur inn á svæðið.

Vatnajökulsþjóðgarður – Jökulsárlón

Jökulsárlón er einn fjölsóttasti áfangastaður ferðafólks á landinu. Mesti umferðarpunginn er um svæðið yfir sumarmánuðina en vegna aukningar í vetrarferðamennsku síðustu ár hefur verið stöðug umferð á svæðinu allt árið um kring. Svæðið við Jökulsárlón er, eins og önnur svæði á Breiðamerkursandi, tiltölulega nýkomið inn í Vatnajökulsþjóðgarð. Stjórnunar-og verndaráætlun fyrir svæðið er ekki tilbúin, auk þess sem uppbygging hefur gengið hægt og innviðir á svæðinu ekki eins góðir og þeir þurfa að vera miðað við þann fjölda gesta sem sækir svæðið heim. Árið 2021 heimsótti 522.221 gestur svæðið og í lok nóvember 2022 var heildarfjöldi gesta kominn upp í 813.007.

Jökulsárlón – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,50	7,50
Innviðir áfangastaðar	6,67	6,39
Verðmæti áfangastaðar	7,44	7,89
Heildareinkunn áfangastaðar	7,25	7,42

Breytingar á milli ára

Einkunn svæðisins hækkar lítið eitt á milli ára. Þar munar mest um átak sem gert hefur verið í merkingum og gönguleiðum.

Úrbætur

Enn vantar staðfest framtíðarskipulag. Aðstöðu við Jökulsárlón er mjög ábótavant og hún annar ekki umferð gesta.

Vatnajökulsþjóðgarður – Námuvegur

Frá þjóðvegi 1 vestan við Jökulsárlón á Breiðamerkursandi liggur vegur upp að Breiðárlóni og áfram upp á Breiðamerkurjökul vestanverðan, sem í daglegu tali er kallaður Námuvegur. Vegurinn varð til fyrir tilstuðlan Vegagerðarinnar, en upphaflega lá hann að námu Vegagerðarinnar á svæðinu. Í dag er vegurinn mest notaður af ferðaþjónustuaðilum, en einnig er vegurinn og slóði sem liggur út frá honum upp á jökul, skilgreindur sem akstursleið á Vatnajökul árið um kring. Mest umferð er um veginn frá lok október til loka mars ár hvert þegar íshellaferðamennskan er í gangi. Heildarfjöldi gesta árið 2021 var 20.016 og í lok nóvember 2022 var heildarfjöldi gesta á árinu, kominn upp í 16.767. Hafa ber í huga að umferð um veginn fer að miklu leyti eftir staðsetningu íshella hverju sinni.

Námuvegur – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,50	6,07
Innviðir áfangastaðar	3,33	2,78
Verðmæti áfangastaðar	5,00	5,00
Heildareinkunn áfangastaðar	4,66	4,62

Breytingar á milli ára

Mun minni umferð hefur verið um Námuveginn árin 2021-2022 heldur en fyrri ár. Ástæðan fyrir því eru breytingar í jöklinum. Síðan vorið 2020 hafa engir íshellar verið á svæðinu, en nú hafa fundist nothæfir íshellar í vestanverðum Breiðamerkurjökli og má búast við því að umferð um veginn aukist mikið þennan veturinn.

Úrbætur

Nauðsynlegt er að ábyrgðaraðili vegarins sé skilgreindur. Mikilvægt er að fara í framkvæmdir á svæðinu, byggja veginn upp að hluta og afmarka hann svo hann haldi ekki áfram að breikka. Þörf er á að yfirfara skilti á svæðinu og setja upp leiðbeinandi skilti um ástand vegarins, þ.e. að hann sé torfær. Við skipulag framtíðaruppbyggingar á Breiðamerkursandi er nauðsynlegt að taka þetta svæði einnig til skoðunar.

Vatnajökulsþjóðgarður – Sel

Sel er uppgerður torfbær í Skaftafellsheiði þar sem búið var til ársins 1946. Selbærinn er í umsjón Þjóðminjasafnsins. Þangað liggur gönguleið frá Þjónustukjarna Skaftafells og akvegur, að Hæðum, með takmarkaða umferð í samráði við Vegagerðina. Erlendir gestir eru stærstur hluti gesta sem heimsækja Sel og koma flestir yfir sumartímann. Umferð gesta að vetrarlagi hefur aukist síðustu ár.

Sel – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,89	8,15
Innviðir áfangastaðar	8,93	6,58
Verðmæti áfangastaðar	9,03	8,87
Heildareinkunn áfangastaðar	8,98	8,10

Breytingar á milli ára

Selið sjálft er farið að láta verulega á sjá og mikilvægt að sinna viðeigandi endurbótum og viðhaldi. Eins er skortur á fræðsluskiltum fyrir gesti. Endurbætur eru hafnar á gönguleið að Selinu.

Úrbætur

Ljúka þarf viðgerðum á gönguleið ásamt því að setja upp vegvísa og fræðsluskilti. Unnið er að skiltaáætlun fyrir allt Skaftafellssvæðið. Útbúa þarf viðhaldsplan fyrir Selbæinn sjálfan í samvinnu við Þjóðminjasafnið.

Vatnajökulsþjóðgarður – Skaftafell tjaldsvæði

Tjaldsvæðið í Skaftafelli samanstendur af átta flötum og hefur leyfi fyrir 1800 manns í gistingu. Þar eru tvö salernishús, annað minna sem einungis er með köldu vatni. Flestir gestir koma á tjaldsvæðið á sumrin og eru það bæði erlent ferðafólk og Íslendingar, oft er meira álag um helgar.

Skaftafell tjaldsvæði – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,83	8,00
Innviðir áfangastaðar	9,00	8,67
Verðmæti áfangastaðar	8,60	7,73
Heildareinkunn áfangastaðar	8,55	8,04

Breytingar á milli ára

Endurbætur á tjaldsvæðinu. Ein tjaldflöt var afmörkuð betur og rafmagnstenglum fjölgað til muna og eru því tvær slíkar flatir, sérstaklega ætlaðar húsbílum og hjólhýsum. Ein tjaldflöt fór illa í rigningum sumarsins og hefur verið lokuð fyrir bílaumferð síðan í ágúst. Sett var upp móttökuhús fyrir gesti þar sem hægt er að greiða fyrir tjaldsvæði og fá upplýsingar hjá starfsfólki. Uppsetning að innan á lokastigi.

Úrbætur

Verið að endurskoða framtíðarsýn og skipulag fyrir Skaftafell og er tjaldsvæðið stór hluti af þeirri vinnu. Þar verður meðal annars farið yfir merkingar, flæði gesta, skiltakost, staðsetningu þjónustu o.fl. Nauðsynlegt er að skipta út minna snyrtihúsinu sem er farið að láta verulega á sjá, þröngt og án hitaveitu.

Vatnajökulsþjóðgarður – Skaftafell þjónustusvæði

Þjónustukjarninn í Skaftafelli samanstendur af Skaftafellsstofu, salernishúsi, landvarðahúsi, bílastæði hreyfihamlaðra fyrir framan gestastofu, almennum bílastæðum og veginum í Skaftafell. Mikill gestafjöldi sækir Skaftafell heim árlega. Í október 2022 er áætlað að um 536.500 gestir hafi komið þangað á árinu.

Skaftafell þjónustusvæði – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,17	8,27
Innviðir áfangastaðar	9,14	8,81
Verðmæti áfangastaðar	8,93	8,93
Heildareinkunn áfangastaðar	8,83	8,76

Breytingar á milli ára

Gerð fræðslutorgs fyrir framan Skaftafellsstofu er lokið.

Úrbætur

Vinna við framtíðarsýn, sem tekur til alls svæðisins, í farvegi. Frágangi umhverfis fræðslutorg er ábótavant varðandi aðlaðandi heildarútlit. Endurskoða þarf aðkomuskilti og skiltakost almennt ásamt því að merkja betur bílastæði fyrir hreyfihamlaða og neyðarbifreiðar.

Vatnajökulsþjóðgarður – Skaftafellsjökull

Skaftafellsjökull er stór skriðjökull austan við þjónustusvæðið í Skaftafelli. Að sporði hans liggur hringleið og er hluti leiðarinnar fær hreyfihömluðum. Merkingar eru á leiðinni og er hún hluti af verkefninu *Hörfandi Jöklar*. Yfir fræðslutímabilið eru daglegar göngur með landverði inn að Skaftafellsjökli. Grjóthrun getur verið úr hlíð Skaftafellsheiðar. Í lok september 2022 höfðu 62,800 gestir farið um gönguleiðina á árinu.

Skaftafellsjökull – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,10	8,52
Innviðir áfangastaðar	7,50	8,33
Verðmæti áfangastaðar	8,44	8,44
Heildareinkunn áfangastaðar	8,33	8,43

Breytingar á milli ára

Búið er að setja upp fimm bekki á gönguleiðinni.

Úrbætur

Bæta þarf vegvísa á gönguleiðinni ásamt því að koma í veg fyrir villustíga. Skoða þarf möguleika á útsýnisstöðum fyrir gesti og færa upphaf gönguleiðar frá núverandi staðsetningu.

Vatnajökulsþjóðgarður – Svartifoss

Svartifoss er eitt þekktasta kennileiti Skaftafells. Hann fellur um 20 metra fram af formfögru, svörtu stuðlabergi. Þangað liggur mjög góð gönguleið frá þjónustukjarna. Leiðin upp að Svartafossi er vinsælasta gönguleið svæðisins. Í lok október 2022 höfðu um 151.000 gestir gengið að fossinum á árinu.

Svartifoss – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,50	9,10
Innviðir áfangastaðar	9,25	9,05
Verðmæti áfangastaðar	8,33	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,83	8,86

Breytingar á milli ára

Engar teljandi breytingar.

Úrbætur

Helstu áskoranir eru mikill fjöldi gesta. Reglulegt eftirlit er nauðsynlegt, einkum með traðki utan við útsýnispall við fossinn. Snjóþyngsli og háлка geta skapað erfiðar aðstæður yfir vetrartímann. Setja þarf upp betri vegvísa um upphaf gönguleiðar að Svartafossi. Setja þarf upp skilti með nöfnum annarra fossa á leiðinni. Þá þarf að ljúka við að hanna lokakafla gönguleiðarinnar niður að fossinum til þess að auka öryggi og aðgengi allt árið um kring.

Vatnajökulsþjóðgarður - Þröng

Frá þjóðvegi 1 austan við Jökulsárlón liggur vegur inn að Breiðamerkurjökli austanverðum, en það svæði er í daglegu tali kallað Þröng. Þessi vegur er aðallega notaður til að ferja gesti að Breiðamerkurjökli í íshellaferðir yfir vetrartímann og í jökлагöngur að sumri. Vegna mikillar umferðar síðustu árin hefur vegurinn mikið látið á sjá og eru nú sýnileg för eftir utanvegaakstur í kringum hann. Heildarfjöldi gesta árið 2021 var 62.670 og í lok nóvember 2022 var heildarfjöldi gesta kominn upp í 90.800.

Þróng – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,67	6,33
Innviðir áfangastaðar	6,56	5,48
Verðmæti áfangastaðar	6,28	6,28
Heildareinkunn áfangastaðar	6,64	6,07

Breytingar á milli ára

Einkunn svæðisins lækkar á milli ára, sem orsakast af lélegu viðhaldi slóðans frá þjóðvegi að bílastæði. Átak hefur verið gert í göngustígum á svæðinu og nýverið var gönguleiðin frá bílastæði að jökulsporði stikuð.

Úrbætur

Þarfnast merkinga og lagfæringar á slóða.

Þjóðgarðurinn á Þingvöllum

www.thingvellir.is

Þjóðgarðurinn á Þingvöllum þarf vart að kynna, enda hefur hann verið einn vinsælasti ferðamannastaður landsins um áratuga skeið.

Gestastofa og verslun þjóðgarðsins er á vesturbrún Almannagjár, Hakinu, þar sem gengið er niður í Almannagjá. Á Leirum, á mótum þjóðvega 36 og 550, er þjónustumiðstöð þjóðgarðsins. Þar er rekin upplýsingaþjónusta, minjagripaverslun og veitingastaður á vegum þjóðgarðsins.

Langstærstur hluti ferðamanna á Þingvöllum fer um þinghelgina og þingstaðinn og því er þar mestur ágangur ferðafólks og stígar að sama skapi breiðastir og best afmarkaðir. Þinghelgin liggur neðan og austan Almannagjár.

Fyrir heimsfaraldur COVID komu yfir 2 milljónir ferðafólks til Íslands undanfarin ár og samkvæmt talningum komu 70-75% þeirra til Þingvalla eða um 1,5 milljón manns.

Þingvellir – Almannagjá

Almannagjá er einn helsti viðkomustaður gesta í þjóðgarðinum á Þingvöllum. Langflestir sem heimsækja þjóðgarðurinn hefja ferð sína annað hvort hjá gestastofunni á Haki eða á bílastæðinu við enda Almannagjár og ganga gjána fram og til baka. Árin 2018 og 2019 fóru rúmlega 1,3 milljónir gesta um Almannagjá en árið 2020 voru gestir í Almannagjá rúmlega 324 þúsund. Árið 2021 gengu 440 þúsund manns um Almannagjá og í lok nóvember 2022 höfðu rúmlega 960 þúsund gestir gengið um gjána. Mikil vetrarþjónusta hefur verið á svæðinu undanfarin ár þar sem gjáin er mokuð og sönduð þegar þörf hefur verið á. Svæðið er í umsjón starfsfólks þjóðgarðsins allt árið um kring.

Almannagjá– ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	10,0	10,0
Innviðir áfangastaðar	9,67	10,0
Verðmæti áfangastaðar	8,67	9,00
Heildareinkunn áfangastaðar	9,22	9,48

Breytingar á milli ára

Engar framkvæmdir hafa verið í Almannagjá síðastliðið ár. Hins vegar opnaði þjóðgarðurinn nýtt salernishús neðst við enda Almannagjár í maí í fyrra. Fyrir um sex árum var girt austan megin í gjánni til þess að vernda gróður fyrir ágangi og hefur sú aðgerð heppnast mjög vel. Það sést meðal annars á því að búðir sem áður fyrr sást vel í eru nánast horfnar í hátt gras.

Úrbætur

Í vinnslu er deiliskipulag fyrir svæðið þar sem enn frekar verður kveðið á um ásýnd og útlit mannvirkja. Slá þarf búðir reglulega á sumrin svo þær sjáist betur. Í leysingum rennur efni til í malarstígunum í Kárastaðastíg og einnig myndast pollar í gjánni hjá Lögbergi. Hægt er að bregðast við því með því að bera efni reglulega í stíginn og gæta þess að jaðrarnir liggja aðeins lægra en miðjan þannig að vatnið renni út fyrir stíginn en safnast ekki fyrir á honum.

Þingvellir - Hakið

Á Hakið kemur langmestur fjöldi fólks af þeim sem heimsækja þjóðgarðinn. Árið 2018 komu rúmlega 1,4 milljónir gesta á Hakið og árið 2019 voru þeir rúmlega 1,3 milljónir. Gestum fækkað töluvert í heimsfaraldri COVID en árið 2020 komu rúmlega 274 þúsund manns á Hakið. Fjöldi gesta jókst aftur árið 2021 en þá heimsóttu um 336 þúsund manns Hakið. Heildartölur fyrir fjölda gesta á Haki árið 2022 liggja ekki fyrir þegar þetta er skrifað. Vetrarþjónustu hefur verið sinnt síðustu ár þar sem göngustígar og bílastæði eru mokuð og sönduð

Hakið – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	10,0	10,0
Innviðir áfangastaðar	10,0	10,0
Verðmæti áfangastaðar	8,61	8,61
Heildareinkunn áfangastaðar	9,28	9,28

Breytingar á milli ára

Frágangur á svæðinu meðfram veginum inn að Haki hélt áfram í ár þar sem þökur voru lagðar til þess að loka jarðveginum.

Úrbætur

Ganga þarf betur frá svæðinu fyrir framan starfsmannahús á Haki en það er hluti af framtíðarskipulagi svæðisins.

Þingvellir – Silfra og nærumhverfi

Gjáin Silfra er vatnsfyllt gjá innan þjóðgarðsins á Þingvöllum. Þar hefur verið stunduð köfun og yfirborðsköfun um árabíl og þónokkur fyrirtæki eru með starfsemi þar. Á fyrstu ellefu mánuðum ársins 2022 gengu tæplega 290 þúsund gestir að Silfru. Gestir í köfun og yfirborðsköfun í Silfru voru í kringum 60.000 árin 2018 og 2019 en árið 2020 fækkaði gestum snarlega vegna ástandsins í heiminum. Árið 2021 fóru rúmlega 33 þúsund gestir í Silfru og fyrstu tíu mánuði ársins 2022 fóru rúmlega 57 þúsund gestir í Silfru.

Silfra – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,67	9,67
Innviðir áfangastaðar	9,44	9,44
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,05	8,05

Breytingar á milli ára

Í sumar voru gerða umbætur hjá bílastæðinu við Silfru, þar sem jarðvegurinn í kringum planið var lagaður og þökur voru lagðar á röskuð svæði. Girt var í kringum planið og á öðrum stöðum til þess að beina gestum inn á göngustíga. Einnig var tveimur salernum bætt við í aðstöðuhúsinu sem var þar fyrir. Þá er einnig búið að setja í gang vöktunaráætlun til að fylgjast með áhrifum köfunar á lífríkið í gjánni.

Úrbætur

Vinna þarf að enn meiri endurheimt á gróðri þar sem rof hefur orðið í gróðurþekjunninni en einnig þarf að græða upp hentistíga sem sjást sums staðar vel í landslaginu.

Þingvellir – Öxarárfoss

Öxarárfoss er einn af mest sóttu stöðum þjóðgarðsins á Þingvöllum. Árið 2018 fóru rúmlega 750 þúsund manns upp að Öxarárfossi og ári síðar voru gestirnir tæplega 725 þúsund talsins. Árið 2020 gengu tæplega 194 þúsund gestir að Öxarárfossi og árið 2021 gengu 326 þúsund gestir að fossinum. Tæplega 680 þúsund manns höfðu gengið að Öxarárfossi fyrstu ellefu mánuði ársins 2022. Frá Öxarárfossi er hægt að ganga út Stekkjargjá til norðurs í átt að Langastíg sem er hlaðinn stígur frá 19. öld. Þegar upp af Langastíg er komið er þar útsýnispallur. Engin vetrarþjónusta er á svæðinu en viðvörunarskilti vegna hálfu eru sett upp þegar líður að hausti. Tæplega 190 þúsund gestir höfðu gengið um stíginn sem liggur að Langstíg í lok nóvember 2022.

Öxarárfoss – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,67	9,67
Innviðir áfangastaðar	9,44	9,44
Verðmæti áfangastaðar	8,33	8,33
Heildareinkunn áfangastaðar	8,91	8,91

Breytingar á milli ára

Bætt hefur verið úr uppsetningu bannskilta á svæðinu. Hentistígar hafa gróið nokkuð vel og virðist sem betri stjórn sé að nást á umferð gesta.

Úrbætur

Halda þarf áfram að fylgjast vel með svæðinu og grípa inn í ef ástæða þykir til. Það væri meðal annars hægt að gera með því að loka svæðum eða afmarka þau til þess að minnka álag af völdum gesta.

Miðhálandið

Friðland að Fjallabaki

www.ust.is/fjallabak

Friðland að Fjallabaki er víðfemt svæði, alls um 446 km² að stærð. Friðlandið er hluti af Torfajökulssvæðinu sem er einstakt jarðminjasvæði á heimsvísu. Innan friðlandsins eru landið hálent og þar finnast mörg háhitasvæði sem eru sérstaklega viðkvæm fyrir ágangi. Umferð um svæðið er mikil og er þar ferðaþjónusta allt árið um kring. Svæðið er undir töluverðu álagi vegna ágangs ferðamanna. Landvarsla er í friðlandinu frá því það opnar í byrjun sumars og fram í október. Einnig er landvarsla í næsta nágrenni friðlandsins frá maí til september sem er gerð út frá starfstöðinni í Hrauneyjum.

Helsta ógnin við verndargildi svæðisins er akstur utan vega sem veldur tjóni á náttúru og ásýnd friðlandsins. Svæðinu er lokað á vorin á meðan snjóá leysir og frost fer úr jörðu.

Fjallabak – Hnausapollur

Hnausapollur, sem gengur einnig undir nafninu Bláhylur, er stór sprengigígur við veg nr. 208. Einstefnuvegur liggur upp á gígbarminn þar sem hægt er að leggja bílnum og ganga um svæðið. Bílastæði eru ekki afmörkuð. Vegvísir er við veg 208 en engin önnur skilti til staðar. Þetta er fjölsóttur staður þar sem hann er í alfararleið, en gestir staldra stutt við.

Hnausapollur - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,67	6,48
Innviðir áfangastaðar	5,33	5,42
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,35	6,98

Breytingar á milli ára

Meira álag er á jarðminjum með vaxandi umferð gesta.

Úrbætur

Bæta þarf leiðbeiningar og upplýsingar á svæðinu, fólk oft ekki viss með hvar eigi að keyra eða hvernig er best að fara um svæðið. Bílastæði afmarkað með steinum en afmörkunin stöðvar ekki utanvegaakstur eða óreiðu á annartímum. Vegur að Hnausapollu er mjög slæmur. Vegurinn liggur utan í gígnum og ástand vegarins ýtir undir utanvegaakstur sem kemur niður á ásýnd gígsins og þarf að bæta. Skilgreina þarf betur gönguleiðir.

Fjallabak - Hrafninnusker

Hrafninnusker er um 1000 m.y.s. Þar rekur Ferðafélag Íslands tjaldsvæði og gistiskáli með þurrsalernum og nestisaðstöðu. Gönguleiðin um Laugaveg liggur um staðinn. Vegslóði liggur að skála Ferðafélagsins og er einungis ætlaður til að þjónusta skálann. Hrafninnusker er að mestu gróðursnautt en viðkvæmt hverasvæði er í nágrenninu. Mikil umferð ferðafólks er um staðinn yfir sumartímann og er talsvert ekið utan vega.

Hrafninnusker - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,93	6,30
Innviðir áfangastaðar	7,08	7,08
Verðmæti áfangastaðar	7,00	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,80	6,87

Breytingar á milli ára

Bætt aðstaða á tjaldsvæði.

Úrbætur

Koma í veg fyrir akstur utan vega með skýrari upplýsingum um akstursleiðir og takmörkun á akstri á svæðinu. Auka eftirlit og bæta upplýsingagjöf með skiltum og vegvísnum.

Fjallabak - Landmannahellir

Í Landmannahelli eru tjaldsvæði og fjallaskálar til útleigu og einkanota. Skáli landvarða er einnig í Landmannahelli. Nokkrar gönguleiðir liggja um og frá Landmannahelli. Hestaumferð er talsverð og aðstaða fyrir hesta er í gerði á svæðinu. Umferð um svæðið er mikil þar sem vinsælar hjóla-, göngu- og reiðleiðir liggja út frá Landmannahelli.

Landmannahellir - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,67	6,67
Innviðir áfangastaðar	5,56	6,43
Verðmæti áfangastaðar	7,00	6,33
Heildareinkunn áfangastaðar	6,54	6,43

Breytingar á milli ára

Litlar breytingar frá fyrri árum, en deiliskipulag fyrir svæðið hefur verið samþykkt sem opnar fyrir framkvæmdir sem voru fyrirhugaðar 2021.

Úrbætur

Gera bílastæði ásamt áningastað með fræðslu- og upplýsingaskiltum. Auka landvörslu á svæðinu.

Fjallabak - Landmannalaugar

Landmannalaugar er vinsælasti viðkomustaður ferðamanna á miðhálandi Íslands allt árið um kring. Ferðafélag Íslands rekur þar gístaðstöðu í skála og tjaldsvæði ásamt salernisaðstöðu. Heit laug á svæðinu hefur mikið aðdráttarafl. Töluverð umferð hestafólks er um svæðið. Verslun og veitingasala er í rútum yfir sumartímamann og aðstaða fyrir starfsfólk í gámum. Margar gönguleiðir eru út frá Landmannalaugum og hefst ganga um Laugaveg þar, en jafnframt er mikið um daggesti sem fara í styttri göngur. Á tímabilinu 15. júní til 19. september 2022 heimsóttu 61.800 gestir Landmannalaugar.

Landmannalaugar – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,30	8,15
Innviðir áfangastaðar	4,76	7,29
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,83
Heildareinkunn áfangastaðar	6,07	7,23

Breytingar á milli ára

Búið er að gefa út stjórnunar og verndaráætlun fyrir svæðið, einnig hefur öllum atriðum er varðar umhverfismat deiliskipulags verið lokið. Stígakerfi við Landmannalaugar var skilgreint og afmarkað betur.

Úrbætur

Auka þarf viðhald á vegum, hanna og byggja bílastæði og rústustæði. Bæta þarf skipulag tjaldsvæðis og svæði fyrir húsbíla. Endurnýja þarf göngustíga um votlendið, pall við náttúrulegina og göngubrú yfir Námskvísl. Lengja þarf viðveru og fjölga landvörðum á svæðinu. Fjármagn fyrir aðkomusvæði, bílastæðum, göngubrú, laugarpalli og göngupalli hefur verið staðfest. Ljúka þarf við umhverfismat á svæðinu til að hægt sé að fara að vinna eftir deiliskipulagi.

Fjallabak - Laugahringur

Laugahringur er fjölfarnasta gönguleiðin í friðlandinu og upphaf gönguleiðarinnar um Laugavegin. Stór hluti gesta sem koma í friðlandið ganga þennan hring, ýmist að hluta eða allan hringinn.

Laugahringur – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,04	7,78
Innviðir áfangastaðar	7,78	7,92
Verðmæti áfangastaðar	7,33	7,17
Heildareinkunn áfangastaðar	7,39	7,50

Breytingar á milli ára

Viðhald á gönguleið um Laugahraun, bætt við merkingum og skipt út þar sem þörf var á.

Úrbætur

Halda áfram framkvæmdum við þann hluta hringleiðarinnar sem liggur um Grænagil. Setja upp fræðslu og upplýsingaskilti og auka viðveru landvarða á svæðinu.

Fjallabak - Laugavegur

Gönguleiðin Laugavegur er fjölfarin hálendisgönguleið og einnig vinsæl hjólaleið. Gönguleiðin liggur frá Landmannalaugum niður í Þórsmörk. Hluti leiðarinnar er innan Friðlands að Fjallabaki og er hér gert ástandsmat á leiðinni frá Brennisteinsöldu að friðlandsmörkum sunnan við Hrafninnusker.

Laugavegur - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,30	7,04
Innviðir áfangastaðar	7,14	7,22
Verðmæti áfangastaðar	6,00	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,37	7,07

Breytingar á milli ára

Tilraunaverkefni um gönguleiðir með vinnuhóp umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytinu um stefnumótun um gönguleiðir hefur bætt umsjón, eftirlit og stefnu fyrir gönguleiðina.

Úrbætur

Afmarka þarf útsýnisstaði og girða af viðkvæm svæði eins og hverasvæði. Bæta þarf upplýsingagjöf með fræðsluskiltum og merkingum.

Fjallabak – Ljótípollur

Ljótípollur er einn af mörgum gígum sem varð til í Veiðivatnagosinu árið 1477 og er talinn vera einn af þeim heillegustu og fegurstu. Gígurinn er nú orðinn þekktur á lands- og heimsvísu í gegnum samfélagsmiðla. Umferð að gígnum hefur aukist umtalsvert undanfarin ár. Ljótípollur er stutt frá vegi nr. 208 og því í alfaraleið. Hægt er að ganga á gíginn ýmist frá vegi 208, frá bílastæði við rætur gígsins eða með því að aka upp á gígbarminn.

Ljótípollur - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,67	5,93
Innviðir áfangastaðar	5,42	6,67
Verðmæti áfangastaðar	7,33	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,68	7,20

Breytingar á milli ára

Talsverður utanvegaakstur milli neðra og efra bílastæðis, mikill utanvegaakstur á akstursleiðum í grennd og að efra bílastæðis. Aflagður vegslóði er líti á gígnum sjálfum og veldur áframhaldandi jarðvegsrofi.

Úrbætur

Afmá þarf vegslóðann í hlið gígsins að vestan og stöðva þar frekara rof. Koma þarf í veg fyrir að ekið sé utan vega með meira viðhaldi á vegum að gígnum. Setja þarf upp fræðsluskilti og vegvísa. Skýra þarf stefnu fyrir þennan áningarstað.

Fjallabak - Rauðifoss og Rauðufossakvísl

Rauðifoss er orðin mjög þekktur á lands- og heimsvísu og undanfarin ár hefur orðið umtalsverð fjölgun á gestum sem leggja leið sína að fossinum. Margir fara ekki lengra en að fossinum en þó hefur einnig aukist umferð upp með Rauðufossakvísl fyrir ofan fossinn að upptökum árinna.

Rauðifoss– ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,56	7,22
Innviðir áfangastaðar	4,29	8,33
Verðmæti áfangastaðar	6,00	7,83
Heildareinkunn áfangastaðar	5,44	7,84

Breytingar milli ára

Bílaplanið hefur verið stækkað, búið er að klára stígagerð að Rauðafossi og að auganu, búið er að bæta merkingar á svæðinu.

Úrbætur

Þörf að bæta fræðsluskilti við upphaf gönguleiðar og setja upp teljara. Þörf að bæta veginn að bílaplaninu við Rauðufossa.

Fjallabak – Stútur

Gígurinn Stútur varð til í Veiðivatnagosinu árið 1477 og er á syðri hluta um 60 km langrar gossprungu sem myndaðist í því gosi. Gönguleið liggur upp á gíginn frá vegi nr. 208 og er hann því í alfaraleið.

Stútur– ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,56	5,56
Innviðir áfangastaðar	4,29	4,76
Verðmæti áfangastaðar	4,67	5,33
Heildareinkunn áfangastaðar	4,75	5,23

Breyting milli ára

Sjálfbóðaliðar afmáðu villustíga í kringum Stút og lagfærðu sár í gígnum eftir hjól.

Úrbætur

Gera þarf bílastæði, setja upp upplýsingaskilti og vegvísa. Auka þarf eftirlit yfir sumartímann og auka viðhald á gönguleiðinni.

Fjallabak – Suðurnám

Suðurnámur er um 920 metra hátt líparítfjall í norðurjaðri Torfajökulsöskjunnar. Vinsæl gönguleið liggur upp á fjallið frá vegi F224 og er hún metin hér. F224 liggur í Landmannalaugar og er því gönguleiðin í alfaraleið.

Suðurnám – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,93	5,74
Innviðir áfangastaðar	5,19	5,37
Verðmæti áfangastaðar	4,67	4,67
Heildareinkunn áfangastaðar	5,07	5,08

Breytingar á milli ára

Mikið jarðvegsrof á stórum kafla sem liggur upp á fjallið. Lagfærðar voru stikur og vegvísar.

Úrbætur

Ástand gönguleiðarinnar er verst þar sem gengið er upp á Suðurnám frá vegi F224. Framkvæmdir við nýjan göngustíg voru stöðvaðar að beiðni sveitarfélagsins á síðasta ári og það hefur tekið lengri tíma en búist var við að komast að niðurstöðu um nýju gönguleiðina. Setja þarf upp fræðsluskilti og endurnýja vegvísa. Bæta þarf aðgengi við veg F224 og skoða möguleika á að gera lítið bílastæði.

Fjallabak – Vondugiljaaur og Brennisteinsalda

Gönguleið á Brennisteinsöldu liggur m.a. um Vondugiljaaura. Þá er beygt út af Laugaveginum sunnan megin á aurunum og gengið eftir gróinni fjallshlíðinni. Leiðin liggur að hluta um votlendi. Uppganga á Brennisteinsöldu er um gróið bratt svæði. Brennisteinsalda er eitt þekktasta kennileitið á svæðinu og vinsælt til myndatöku.

Vondugiljaaur– ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,93	5,93
Innviðir áfangastaðar	4,67	6,90
Verðmæti áfangastaðar	6,00	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	5,62	6,58

Breytingar á milli ára

Leiðin upp á Brennisteinsöldu heftur verið bætt, gönguleið er viðhaldið með stikum og pöllum sem hefur þau áhrif að fólk er síður að ganga út fyrir stíga.

Úrbætur

Það mætti athuga að setja veglegri palla á hluta leiðarinnar um Vondugiljaaura, einnig að bæta vegvísa og merkingar við upphaf leiðar og á leiðarmótum. Fylgjast þarf vel með leiðinni upp á Brennisteinsöldu og bregðast við ef hún fer að eyðileggja út frá sér.

Hveravellir

www.ust.is/hveravellir

Hveravellir eru friðlýst náttúruvætti efst á Kili. Innan verndarsvæðisins eru sérlega vatnsríkir og tærir hverir ásamt litskrúðugum útfellingum. Hveravellir eru sennilega helsti viðkomustaður ferðalanga sem leggja leið sína yfir Kjalveg og flestir stoppa þar hluta úr degi. Hægt er að kaupa gistingu í skálum eða tjalda. Vinsælt er að stökkva ofan í heita laug sem hlaðin er við lækjarbakka og nýtir affallsvatn af hverasvæðinu. Umferð um Hveravelli er að langmestu leyti bundin við sumarið en þó er alltaf einhver vetrarumferð.

Hveravellir – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,88	6,90
Innviðir áfangastaðar	8,52	8,70
Verðmæti áfangastaðar	6,28	5,78
Heildareinkunn áfangastaðar	7,01	6,80

Breytingar milli ára

Heildareinkunn áfangastaðarins lækkar nokkuð milli ára og skýrist að hluta til af álagi á jarðminjum af völdum sauðfjár innan svæðisins sem og að framandi ágeng tegund fannst á svæðinu.

Úrbætur

Lausaganga sauðfjár veldur álagi á friðlýstum jarðminjum svæðisins og samræmist það ekki verndarmarkmiðum. Því þarf að skoða hvort girða þurfi af náttúruvættið. Gamalt sæluhús og aðrar menningarminjar eru í slæmu ástandi og ráðast þarf í nauðsynlegt viðhald. Ágeng tegund uppgövaðist innan verndarsvæðisins í sumar og er unnið að því að uppræta hana. Bæta þarf upplýsingagjöf til gesta um verndarsvæðið, menningarminjar og gönguleiðir með nýjum upplýsingaskiltum í samráði við Minjastofnun. Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir náttúruvættið.

Kerlingarfjöll

www.ust.is/kerlingarfjöll

Kerlingarfjöll eru mikill fjallaklasi suðvestur af Hofsjökli. Sumarið 2020 voru fjöllin og nærliggjandi landsvæði, alls 344 km², friðlýst sem landslagsverndarsvæði. Verndargildi svæðisins felst fyrst og fremst í jarðfræðilegri sérstöðu, óbyggðum víðernum og fögru landslagi ásamt miklum tækifærum til útivistar. Í dag er skíðafólk á svæðinu á vorin og snemma sumars, en eftir það er göngufólk í miklum meirihluta. Ferðamenska er að mestu leyti bundin við sumarmánuðina eftir að fjallvegir opnast um miðjan júní. Umferð er um svæðið fram eftir hausti, jafnvel inn í október og nóvember. Ávallt er einhver jeppaumferð á veturna á meðan færð leyfir. Mikil uppbygging hefur verið í gangi frá hausti 2021 hjá rekstraraðilum á í Ásgarði og er stefnt að opnun nýs hótels sumarið 2023. Viðbúið er að umferð muni aukast nokkuð í kjölfarið og tímabil ferðamennsku í fjöllunum lengjast. Umferðarteljari gaf til kynna að um 29.000 gestir hafi heimsótt fjöllin sumarið 2022.

Kerlingarfjöll – Ásgarður

Aðalþjónustusvæðið í Kerlingarfjöllum er í Ásgarði. Sumarið 2022 var Ásgarður framkvæmdasvæði þar sem rekstraraðilar eru að reisa nýtt hótél og breyta um leið skipulagi svæðisins. Árum saman hefur verið boðið upp á að gista á tjaldsvæði, í svefnpokapláss, kaupa skálagistingu eða hótélherbergi og verður áfram. Á staðnum verður einnig veitingasala ásamt eldunaraðstöðu fyrir gesti. Mikill meirihluti þeirra sem eiga leið í Kerlingarfjöll koma við í Ásgarði. Frá Ásgarði liggja vinsælar gönguleiðir yfir í Hveradali og að náttúrulega við Ásgarðsá.

Ásgarður – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,04	7,04
Innviðir áfangastaðar	7,22	5,93
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	6,89	6,54

Breytingar á milli ára

Umfangsmiklar framkvæmdir í Ásgarði höfðu mikil áhrif á ásynd þess sumarið 2022. Heildareinkunn áfangastaðarins lækkar því nokkuð en gera má ráð fyrir að sú lækkun gangi til baka þegar framkvæmdum er lokið sumarið 2023. Girðingar sem reistar hafa verið meðfram gönguleiðum út frá Ásgarði halda áfram að skila árangri þar sem gróðurþekja hefur verið að taka vel við sér.

Úrbætur

Lagfæra þarf stíg inn að laug og vinna að nýjum stíg handan árinna til að tryggja öruggt aðgengi að lauginni allt árið um kring. Núverandi stígur er í brattlendi og hættulegur á veturna. Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun.

Kerlingarfjöll – Hveradalir

Litríkt hverasvæði Hveradala er mesta aðdráttarafli Kerlingarfjalla. Landslag þar er einstakt og fjallasýnin stórfengleg. Margar gönguleiðir með mismunandi erfiðleikastigum leiða gesti um fjölbreytt hverasvæði og opna á einstakt útsýni til fjalla og yfir Hveradali sjálfa.

Hveradalir – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,11	6,11
Innviðir áfangastaðar	6,48	6,30
Verðmæti áfangastaðar	6,33	7,67
Heildareinkunn áfangastaðar	6,33	6,97

Breytingar á milli ára

Áfram hefur verið unnið að miklu viðhaldi og endurbætum á þrepum í bröttum brekkum svæðisins. Girðingar meðfram helstu gönguleiðum sem reistar voru 2021 hafa skilað miklum árangri í gestastýringu og um leið dregið úr álagi á viðkvæmu landslaginu. Stikur á gönguleiðum voru yfirfarnar, þeim fjölgað og nokkrar leiðir málaðar. Vegurinn upp að Hveradölum var færður í umsjón Vegagerðarinnar á árinu sem tryggir viðhald hans.

Í lok sumars var lokið við að reisa stuttan, svífandi göngupall. Fjölfarin gönguleið lá þar yfir hverasvæði og var pallurinn reistur til að hlífa viðkvæmum jarðminjum og bæta öryggi gesta.

Úrbætur

Áfram þarf að sinna viðhaldi þrepa og skoða leiðir til að minnka viðhaldspörf þeirra. Endurskipuleggja þarf legu gönguleiða til að draga úr áhrifum þeirra á ásynd svæðisins. Bílastæðið annar ekki umferðinni á góðviðrisdögum og það þarf að stækka í samræmi við hönnun sem verið er að vinna. Huga þarf að lagfæringum á veginum upp í Hveradali.

Kerlingarfjöll – Keis

Á Keis er að finna upphaf vinsælla gönguleiða á fjöllin Fannborg, Snækoll og Loðmund, þar sem finna má einstakt útsýni á miðju hálendinu. Að svæðinu liggur illfær vegslóði og bílum er lagt á nokkrum bílastæðum. Óskýr afmörkum bílastæða hefur valdið óþarfa álagi á svæðinu. Ómerktar gönguleiðirnar kvíslast niður að mismunandi bílastæðum þegar gengið er niður af Fannborg.

Keis – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,48	6,48
Innviðir áfangastaðar	6,25	6,46
Verðmæti áfangastaðar	8,33	9,33
Heildareinkunn áfangastaðar	7,38	7,96

Breytingar á milli ára

Gönguleið upp á Fannborg var stikuð frá bílastæðum upp að snjólínu. Dreigið hefur úr álagi á landinu við Keis með bættri afmörkum bílastæða ásamt því að för hafa verið afmáð.

Úrbætur

Ákveða þarf framtíð skíðaskálans Kastala, sem er að grotna niður á svæðinu. Ráðast þarf í aðkallandi vegbætur á vegslóðanum sem liggur upp á Keis. Setja þarf upp varúðarmerkingar við gönguleið.

Vatnajökulspjóðgarður – Hálendi Skaftárhrepps

<https://vatnajokulsthodgardur.is>

Hálendi Skaftárhrepps innan Vatnajökulspjóðgarðs ber þess merki að vera hluti gosbeltis. Umbrotahrinur og barátta elds og íss hafa mótað landslagið sem ber merki mikilla eldgosa á löngum gossprungum í SV-NA stefnu. Við slík gos undir jökli myndast móbergshryggir, eitt af einkennum svæðisins, ásamt gígaröðum og víðáttumikil hraun, sköpuð í gosum utan jökuls, standa sem minnismarki um átökin. Vegir liggja vítt um svæðið og umferð töluverð að sumrinu. Umhverfið er víða afar viðkvæmt fyrir raski, einkum þar sem mosi er ráðandi gróður og því mikilvægt að stýra umferð fólks eftir völdum leiðum. Skaftá setur líka gjarnan mark sitt, bæði á umhverfi sitt og ferðatilhögun gesta, með jökulhlaupum og því er ein af áskorunum í landvörslu svæðisins að tryggja öryggi gesta sem best.

Vatnajökulspjóðgarður – Eldgjá

<https://www.vatnajokulsthodgardur.is/is/svaedin/laki-eldgja-langisjor>

Eldgjá er um 75 km löng gossprunga og nær frá Mýrdalsjökli langleiðina að Vatnajökli. Sá hluti gjárinnar sem í daglegu tali nefnist Eldgjá er um 8 km að lengd, 600 m á breidd og 150 m þar sem hún er dýpst. Stuttur afleggjari liggur af Fjallabaksleið nyrðri að bílastæði í Eldgjá. Stór hluti þeirra sem fara Fjallabaksleið nyrðri staldra við í Eldgjá, nýta salerni og nokkur hópur gengur inn að Ófærufossi, um 2,5 km leið. Þarna er einnig áningarstaður gönguhópa á leiðinni milli Sveinstinds og Hólaskjól. Gestakomur fylgja opnun

vegar, vanalega frá miðjum júní fram í byrjun október. Sumarið 2022 komu um 6700 gestir að þjónustuhúsunum í Eldgjá.

Eldgjá – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,81	9,81
Innviðir áfangastaðar	9,07	9,26
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	9,02	9,07

Breytingar á milli ára

Breytingar nánast engar milli ára.

Úrbætur

Búið er að loka allnokkrum gömlum villustígum, en uppgræðslu þeirra er ekki lokið. Vinna við að græða upp gamla stíga heldur áfram.

Vatnajökulspjóðgarður – Laki

<https://www.vatnajokulsthjodgardur.is/is/svaedin/laki-eldgia-langisjor>

Fjallið Laki er móbergsfjall sem stendur upp úr Lakagígaröðinni, um 25 kílómetra langri gígaröð. Hún varð til í miklu gosi 1783 til 1784 sem er annað stærsta hraungos Íslandssögunnar. Gígarnir þykja einstakir á heimsvísu og eru í dag flestir þaktir mosagróðri sem gerir þá enn fegurri. Vinsæl gönguleið liggur yfir Laka, enda er þaðan frábært útsýni yfir gígaröðina. Einnig er þar stutt gestagata sem liggur í gegnum einn gíginn. Undir fjallinu er vatnssalerni og áningaraðstaða fyrir gesti, auk lítils dagskýlis þar sem landverðir geta hafst við yfir daginn og gestir nálgast upplýsingar. Um 6200 gestir sóttu Laka heim á tímabilinu júlí-september.

Laki – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,44	9,44
Innviðir áfangastaðar	8,33	8,33
Verðmæti áfangastaðar	8,33	8,33
Heildareinkunn áfangastaðar	8,57	8,57

Breytingar á milli ára

Lagfæring yfirstandandi á göngustíg sunnan og austan á Laka. Leiðbeinandi skiltum fjölgað.

Úrbætur

Göngustígur upp á Laka að sunnan/austan er ónothæfur vegna vatnsskemmda og var sá hluti lokaður sl. þrjú sumur. Búið að fá styrk til endurbóta, viðgerðir eru langt komnar og þeim lýkur vonandi á komandi

sumri. Mikil ummerki eru eftir gamla umferð vítt og breitt um gígana. Búið að loka villustígum en mikið er ógert í uppgræðslu á þeim. Uppgræðsla og mosaflutningar halda áfram jafnt og þétt.

Vatnajökulsþjóðgarður – Langisjór

<https://www.vatnajokulsthjodgardur.is/is/svaedin/laki-eldgja-langisjor>

Starfsstöð VJP er við suðvesturenda Langasjávar, stöðuvatns í jaðri Vatnajökuls. Vatnið er um 20 km að lengd og 2 km þar sem það er breiðast. Þar er einfalt tjaldsvæði, salernishús og dagskýli fyrir landvörð. Hér hefjast gönguleiðir umhverfis Langasjó, um Fögrufjöll og vinsæl gönguleið á Sveinstind. Einnig er afmarkað og merkt bátalægi stutt frá þjónustuhúsinu. Sumarið 2022 komu um 2500 manns inn að Langasjó á tímabilinu júlí-september.

Langisjór – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,07	9,07
Innviðir áfangastaðar	8,96	8,96
Verðmæti áfangastaðar	9,33	9,33
Heildareinkunn áfangastaðar	9,18	9,18

Breytingar á milli ára

Litlar breytingar milli ára, lagfæring á palli og handriði umhverfis salernishús og dagskýli.

Úrbætur

Til staðar nokkur góð skilti, þarf að skipta út allmörgum litlum. Þörf á að bæta í viðveru landvarðar á staðnum. Stígur á Sveinstind þarfnast lítilsháttar lagfæringa.

Vatnajökulsþjóðgarður – Tjarnargígur

<https://www.vatnajokulsthjodgardur.is/is/svaedin/laki-eldgja-langisjor>

Tjarnargígur er hluti af Lakagígaröðinni, einstaklega fallegur gígur sem, eins og nafnið bendir til, skartar stöðuvatni í botninum. Frá bílastæðinu liggur stutt og greiðfarin gönguleið inn að barmi Tjarnargígs þar sem mjög fallett útsýni er yfir gíginn. Einnig er hægt að ganga hring sem liggur að stærstum hluta um stóra hrauntröð (Eldborgarfarveginn). Við bílastæðið er vatnssalerni og áningaraðstaða fyrir gesti, auk lítills dagskýlis þar sem landverðir geta hafst við yfir daginn og gestir nálgast upplýsingar. Um 4200 af þeim sem keyrðu Lakahringinn í sumar stöldruðu við í Tjarnargíg og gengu a.m.k. að útsýnispallinum á gígbarminum.

Tjarnargígur – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,44	9,44
Innviðir áfangastaðar	9,58	9,58
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	9,08	9,08

Breytingar á milli ára

Litlar breytingar milli ára.

Úrbætur

Mikil ummerki eftir gamla umferð vítt og breitt um gígana. Búið að loka villustígum en mikið ógert í uppgræðslu á þeim. Uppgræðsla og mosaflutningar halda áfram jafnt og þétt.

Vatnajökulsþjóðgarður – Hálendið norðan Vatnajökuls

Svæðið sem um ræðir inniheldur Snæfell, Krepputungu, Hvannalindir, Kverkfjöll, Herðubreiðarlindir og Herðubreið, Öskju, Holuhraun, Dyngjufjalladal, Trölladyngju, Gæsavötn, Gjallanda og Nýjadal.

Flestir gestir koma á vélknúnum farartækjum á eigin vegum en einnig er nokkuð um ferðir undir leiðsögn ferðapjónustuaðila. Algengustu ferðaleiðir eru færar jepplingum, en einnig er mikið um torleiði sem krefjast sérútbúinna jeppabifreiða. Nokkur ásókn er í göngu milli gistiskála (Lónsöræfi-Snæfell og Öskjuvegur), en einnig hefur færst í vöxt að ofurhugar komi hjólandi eða fótgangandi í langferðum (t.d. “strönd til strandar”). Í hefðbundnu árferði er erlent ferðafólk stærstur hluti gesta að sumarlagi, en Íslendingar í vetrarferðum.

Almennt er gott aðgengi að svæðinu seinnipart júní, háönn júlí – ágúst og undanfarin ár að jafnaði verið fært fram í október. Innan áfangastaða að sumarlagi fara nánast allir gestir um gangandi. Þess utan krefjast heimsóknir á svæðið tækja eða útbúnaðar til ferðalaga á snjó. Að vori er svæðið óaðgengilegt vegna leysinga.

Vatnajökulsþjóðgarður - Askja

<https://www.vatnajokulsthjodgardur.is/is/svaedin/odadahraun/natturutulkun-og-fraedsla/um-oskju>

Um 8 km langur afleggjari liggur frá þjónustusvæði í Drekgili að Vikraborgum í Öskju. Frá bílastæðinu er 2,3 km gangur að Víti og Öskjuvatni. Landvarsla á svæðinu er mjög virk og fræðsluferðir í boði daglega á háönn. Flestir gestir koma á vélknúnum farartækjum, en einstaka gestur kemur hjólandi (eftir vegi) eða gangandi (að norðan). Áætlaður gestafjöldi í Öskju 2022 var um 13.400 sem er svipað og árið áður

Askja – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,67	9,67
Innviðir áfangastaðar	8,52	8,52
Verðmæti áfangastaðar	8,00	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,49	8,49

Breytingar á milli ára

Litlar sem engar breytingar. Ekki náðist að klára skilti sem setja þarf upp til að bæta stýringu.

Úrbætur

Setja þarf upp skýrari upplýsingar og leiðbeiningar áður en gengið er inn í Öskju og ganga betur frá nýju bílastæði þannig að ekki skapist umferðaröngþveiti með tilheyrandi skemmdum. Göngustígar eru almennt í góðum standi en nauðsynlegt að endurskoða aðkomu að Víti og stýra umferð betur. Hálendisvegum er viðhaldið eftir bestu getu en þörf er á langtímaaðgerðum á ákveðnum stöðum. Allar þessar úrbætur eru þegar í ferli og sumar langt komnar.

Vatnajökulsþjóðgarður – Drekgil

Í Drekgili er skilgreind hálendismiðstöð norðan Vatnajökuls. Þar er meginstarfsstöð landvarða á hálendi norðursvæðis Vatnajökulsþjóðgarðs. Flestir gestanna eru daggestir, en á svæðinu rekur Ferðafélag Akureyrar gistiskála og tjaldsvæði sem er stærsti næturdvalarstaður á hálendinu norðan Vatnajökuls. Flestir koma akandi (fært jeppingum), að austan um veg F910 (með viðkomu í Herðubreiðarlindum eða Krepputungu). Aðrir koma um torleiði, á breyttum bílum vestan úr Nýjadal (um Gæsavötn) eða að norðan um Suðurárbotna.

Drekgil – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,67	8,67
Innviðir áfangastaðar	9,33	9,33
Verðmæti áfangastaðar	8,11	8,11
Heildareinkunn áfangastaðar	8,47	8,47

Breytingar á milli ára

Enginn breyting á einkunn milli ára. Hluti skilta og vegavísa var settur upp í lok sumars og því verki lýkur næsta sumar. Einnig var nýtt aðstöðuhús, með leyfi fyrir veitingasölu, opnað í ágúst. Það mun breyta einhverju en er í samræmi við landskipulagsáætlun.

Úrbætur

Ásýnd þjónustusvæðis mætti vera heildstæðari, en byggingar eru margar og ólíkar að lit og gerð. Þrátt fyrir að á köflum hafi tekist mjög vel að fella vatnslögn inni í Drekgili að landslagi, stingur hún í stúf við umhverfið á afmörkuðum stöðum. Frekari úrbætur krefðust þó mikils jarðrasks eða nýrrar vatnsveitu sem vandséð er að yrði vistvænni en nú er.

Vatnajökulsþjóðgarður – Herðubreiðarlindir

Herðubreiðarlindir urðu hluti af Vatnajökulsþjóðgarði árið 2019 (hluti Herðubreiðarfriðlands frá 1974). Svæðið er 60 km sunnan þjóðveggar 1 og eru þrjú vöð á leiðinni. Flestir koma á vélknúnum farartækjum, en einstaka gestur kemur hjólandi. Landvarsla á svæðinu er virk og fræðsluferðir í boði daglega á háönn.

Fjöldi gesta í Herðubreiðarlindum helst mjög í hendur við gestafjölda í Öskju, en viðdvöl er almennt mun skemmri. Sumarið 2022 fóru 4168 bílar um veg í Herðubreiðarlindum.

Herðubreiðarlindir – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,67	7,67
Innviðir áfangastaðar	7,67	7,67
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,15	7,15

Breytingar á milli ára

Innviðaupbygging og áætlanagerð eru í vinnslu.

Úrbætur

Hafin er vinna við skilti sem verða sett upp árið 2023, sem og vinna við stjórnunar- og verndaráætlun.

Vatnajökulsþjóðgarður – Holuhraun

Holuhraun varð til í eldgosi á árunum 2014 - 15. Vegur F910 liggur meðfram hrauninu norðanverðu. Flestir gestir koma akandi úr Drekgili, aðrir að vestan. Gönguleiðir hafa verið merktar í hrauninu, en utan þeirra ver hraunið sig sjálft sökum þess hve torfært það er. Verndargildi Holuhrauns er hátt og vöktun á ástandi mikilvæg. Vísindalegt gildi er hátt og mikil ásókn vísindamanna. Virk landvarsla er á svæðinu og fræðsluferðir í boði daglega á háönn.

Fjöldi gesta sem fer um svæðið hefur verið talinn frá 2015 og var mestur rétt eftir gos en var 2020 áætlaður um 2.000 manns. Gestafjöldi 2022 er um 1450.

Holuhraun – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,67	8,67
Innviðir áfangastaðar	9,26	9,26
Verðmæti áfangastaðar	7,33	7,33
Heildareinkunn áfangastaðar	8,13	8,13

Breytingar á milli ára

Engin breyting er á milli ára.

Úrbætur

Endurskoða og laga skiltakost til að bæta ásýnd svæðisins. Lagfæra sérhannaðar stikur á gönguleiðinni.

Vatnajökulsþjóðgarður – Hvannalindir

<https://www.vatnajokulsthjodgardur.is/is/svaedin/odadahraun/natturutulkun-og-fraedsla/um-hvannalindir>

Þjónustusvæðið við Hvannalindir er við veg F903 í Krepputungu. Rúmlega 2000 manns heimsækja/keyra í gegnum svæðið árlega, megnið eru erlendir ferðamenn. Bílateljarar sem settir voru upp 2022 virkuðu ekki, en árið 2021 fóru, skv. bílateljorum, 1928 gestir í gegnum svæðið á 87 daga tímabili. Gestir ferðast um svæðið á jeppum. Vegur í Hvannalindir opnar um leið og gæsavarpí lýkur og eru gestir á svæðinu þar til vegir verða ófærir á haustin. Megnið af gestum er á svæðinu um háönn í júlí og ágúst og ferðast um svæðið á leið til eða frá Kverkfjöllum með viðkomu í Hvannalindum. Á bílastæði inn við rústir undir Kreppuhrygg, er upphaf þriggja stíkaðra gönguleiða og er sú sem liggur að rústum vinsælust meðal Íslendinga.

Landverðir hafa aðsetur í Hvannalindum og sinna náttúruvöktun, fræðslu og eftirliti. Löng hefð er fyrir landvörslu á svæðinu.

Hvannalindir – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,26	8,89
Innviðir áfangastaðar	8,57	9,05
Verðmæti áfangastaðar	8,00	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,42	8,47

Breytingar á milli ára

Mat á svæðinu hækkar lítillega á milli ára. Einkunn fyrir innviði hækkar þar sem bætt var við þurrsalerni við bílastæði við rústir. Einkunn fyrir skipulag lækkar lítillega, þar sem brýn þörf á endurnýjun skilta er farin að hafa neikvæð áhrif á heildarsvip svæðisins.

Úrbætur

Brýn þörf er á að uppfæra og bæta við upplýsinga- og fræðsluskilti og gönguleiðamerkingar. Forsendur hafa breyst nokkuð á síðustu árum, t.a.m. á eftir að merkja nýja gönguleið, suður Kreppuhrygg, með táknmyndum. Búið er að taka saman þær merkingar sem vantar og vinna við þær, sem og ný skilti, er í ferli.

Vatnajökulsþjóðgarður - Snæfell gönguleið

<https://www.vatnajokulsthjodgardur.is/is/svaedin/snaefell-lonsoraefi/natturutulkun-og-fraedsla/um-snaefellsoraefi>

Gönguleiðin á Snæfell er 1,5 km sunnan við þjónustusvæðið í Snæfellsskála (F909).

Snæfellssvæðið er það svæði þjóðgarðsins sem opnar síðast á sumrin vegna þess hversu snjópungt það er. Algengt er að vegurinn opni í byrjun júlí og sé fær fram eftir hausti. Um 2500 manns heimsækja svæðið yfir sumartímenn. Landverðir eru á svæðinu frá því að vegir opna og þar til veiðitímabili lýkur 20. september. Fjöldi slóða og gönguleiða er á Snæfellsöræfum, sem einnig er afréttur og veiðisvæði og veiðimenn eru tíðir gestir á svæðinu. Gönguleiðin á Snæfell er vinsælasti áningastaðurinn á svæðinu, fyrir utan Snæfellsskála þar sem er gisting og tjaldsvæði. Um 400 manns ganga á Snæfell árlega. Gögn úr bílateljara náðust ekki fyrir veturinn, en gistinóttum á tjaldsvæði fækkaði á meðan þeim fjölgaði í skála á milli ára: samanlagt fækkaði gistinóttum úr 754 árið 2021 í 658 árið sumarið 2022.

Snæfell – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	9,26	9,63
Innviðir áfangastaðar	9,52	9,58
Verðmæti áfangastaðar	10,0	10,0
Heildareinkunn áfangastaðar	9,72	9,81

Breytingar á milli ára

Landvarsla var aukin á svæðinu í sumar og þar af leiðandi var eftirlit og umsjón svæðisins meira og betra.

Úrbætur

Tryggja nægjanlegt fé til reksturs og umsjónar á svæðinu.

Höfuðborgarsvæðið

Álafoss

www.ust.is/alafoss

Álafoss er náttúruvætti sem friðlýst var árið 2013. Friðunin verndar fossinn við Varmá og Álanesskóg sem er meðal elstu birkiskóga á höfuðborgarsvæðinu. Náttúruvættið er vinsælt útivistarsvæði sem er staðsett við Varmá í þéttbýli Mosfellsbæjar. Svæðið er mikið nýtt af almenningi allt árið um kringum sem og af ferðamönnum. Það er stutt að fara fyrir ferðamenn sem eru að heimsækja Álafossreitinn.

Álafoss – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,52	8,52
Innviðir áfangastaðar	7,78	7,78
Verðmæti áfangastaðar	6,00	6,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,01	7,01

Breytingar á milli ára

Lúpína var slegin.

Úrbætur

Vantar að gera öryggisskilti á steiptan pall við ána. Einnig þarf að loka villustígum. Halda þarf lúpínu og öðrum ágengum tegundum í skefjum. Hlúa þarf að menningarminjum sem eru á svæðinu. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka svæðið betur.

Ásfjall og Ástjörn

www.ust.is/asfjall

Ástjörn og Ásfjall í Hafnarfirði voru friðlýst sem fólkvangur árið 1996. Fólkvangurinn umlykur friðland Ástjarnar en tjörnin og svæðið umhverfis hana var friðlýst árið 1978. Fólkvangurinn er í þéttbýli og er vinsæll til útivistar allt árið um kring.

Ásfjall – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,42	5,42
Innviðir áfangastaðar	7,33	7,33
Verðmæti áfangastaðar	5,67	6,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,06	6,24

Breytingar á milli ára

Ný brú var sett upp sbr. deiliskipulag, en ekki er búið að ganga aftur frá svæðinu.

Úrbætur

Bæta þarf skipulag stíga á sjálfu fjallinu, loka villustígum og auðkenna þær leiðir sem til stendur að nýta áfram með merkingum eða með því að bæta sýnileika þeirra. Afmarka þarf sérstakar hjólaleiðir ef umferð hjóla eykst á sjálfu fjallinu. Nauðsynlega þarf að fara í átak til að stemma stigu við útbreiðslu lúpínu og annars ágengs gróðurs. Setja þarf skilti við bílastæðið Ásvallalaugar og skipuleggja aðkomu að svæðinu fyrir gesti sem koma keyrandi og gangandi frá þessu svæði.

Ástjörn

www.ust.is/astjorn

Ástjörn í Hafnarfirði og svæðið umhverfis hana var friðlýst sem friðland árið 1978. Tjörnin og svæðið umhverfis hana einkennist af mjög auðugu gróðurfari og dýralífi. Ástjörn er afar vinsælt svæði til útivistar fyrir almenning og ferðafólk allt árið um kring. Göngustígur liggur umhverfis tjörnina. Gangandi fólk er heimil för um svæðið en á varptíma fugla á tímabilinu 1. maí - 15. júlí takmarkast umferðin við gangandi fólk á stígum.

Ástjörn – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,93	5,83
Innviðir áfangastaðar	7,33	7,33
Verðmæti áfangastaðar	5,67	6,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,17	6,33

Breytingar á milli ára

Mikil lúpína og annar ágengur aðkomugróður er að dreifa sér um svæðið sem annars einkennist af votlendisgróðri og lágvöxnum gróðri í hrauninu. Unnið var að því að taka lúpínu upp með rótum sem leið til upprætingar. Bekkur var sett á svæðið.

Úrbætur

Halda þarf áfram aðgerðum til að stemma stigu við lúpínu og öðrum ágengum tegundum plantna sem eru að dreifa sér inn í friðlandið. Endurnýja þarf skilti, bæði fræðsluskilti og bannskilti. Bæta þarf fræðslu- og upplýsingaskilti við Ásvallalaug. Auka þarf eftirlit landvarða á varp- og ungatíma. Setja þarf upp teljara til að telja hversu margir gestir heimsækja friðlandið. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka betur mörk friðlandsins.

Bakkatjörn

www.ust.is/bakkatjorn

Bakkatjörn á Seltjarnarnesi var friðlýst sem friðland árið 2000. Friðlandið er mjög vinsælt útivistar- og fuglaskoðunarsvæði. Útivist er stunduð á svæðinu allt árið um kring og koma gestir ýmist gangandi, hlaupandi eða hjólandi. Almennungi er heimil för um svæðið sé góðrar umgengni gætt. Á varptíma fugla, frá 1. maí – 1. júlí er umferð um friðlandið næst Bakkatjörn takmörkuð.

Bakkatjörn – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,25	6,25
Innviðir áfangastaðar	8,89	8,89
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,18	7,18

Breytingar á milli ára

Engar breytingar áttu sér stað árið 2022.

Úrbætur

Útbúa þarf tengistíg frá göngustíg sem liggur meðfram friðlandinu, að fuglaskoðunarhúsi, til að stýra betur umferð. Einnig þarf að loka villustígum. Setja þarf upp upplýsingaskilti um umgengi, bæta við staurum og kaðli til að koma í veg fyrir að fólk gangi á tjarnarbakkanum á varp- og ungatíma. Góð skilti eru á staðnum en misræmi er í textum varðandi hundahald. Uppfæra þarf texta á skiltum til að samræma upplýsingar. Mikilvægt er að bæta landvörslu á varp- og ungatíma. Skoða þarf leiðir til að minnka gróðurskemmdir vegna bíla sem lagt er í vegköntum. Uppræta þarf ágengar tegundir á svæðinu. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka betur mörk svæðisins.

Borgir

www.ust.is/borgir

Náttúruvættið Borgir var friðað 1981 vegna merkra ísaldarminja sem eru klapparholt með fjörugrjóti og vegna lífríkis. Friðlýsta svæðið er lítið og í miðri byggð í Kópavogi. Kópavogskirkja er í miðju náttúruvættisins en þó utan marka þess. Margir ganga í gegnum svæðið á hverjum degi og er umferð á svæðinu allt árið.

Borgir – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,67	6,67
Innviðir áfangastaðar	8,67	8,67
Verðmæti áfangastaðar	7,67	7,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,73	7,73

Breytingar á milli ára

Gamalt skilti á svæðinu virðist hafa verið prentað upp á nýtt.

Úrbætur

Uppfæra þarf skilti á svæðinu eða setja nýtt skilti frá Umhverfisstofnun til að leggja áherslu á að um náttúruvætti er að ræða. Bæta þarf merkingar innan svæðisins og marka leiðir að minjunum svo gestir geti skoðað þær. Í dag ganga gestir mikið út fyrir stígin með tilheyrandi traðki og villuslóðum. Áfram þarf að fylgjast þarf með að ræktaðar tegundir úr gördum í nágreninu sái sér ekki meira en þegar er orðið innan svæðisins. Einnig þarf að halda áfram að taka smáplöntur trjáa og saga stærri tré. Sóðaskapur og rusl er töluvert á svæðinu og þarf að huga betur að rusli sem kemur frá kirkjuhlani. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka svæðið betur.

Bringur

www.ust.is/bringur

Fólkvangurinn Bringur var friðlýstur 2014 en hann er partur af jörðinni Bringum í Mosfellsdal. Fólkvangurinn er nýttur til útivistar og um hann liggur vinsæl gönguleið, Skáldastígur. Einnig eru þarna búsetuminjar og Kaldakvísl með fallegum fossum s.s. Helgufoss. Gestir svæðisins eru aðallega af höfuðborgarsvæðinu en einnig erlent ferðafólk. Útivist er stunduð þar allt árið, mikið er af göngufólki og hlaupurum jafnframt sem náttúruskoðun er vinsæl.

Bringur – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,42	5,42
Innviðir áfangastaðar	5,56	5,56
Verðmæti áfangastaðar	6,11	6,11
Heildareinkunn áfangastaðar	5,82	5,82

Breytingar á milli ára

Villustígum fjölgað og traðk eykst sérstaklega í brekkum við ána og Helgufoss.

Úrbætur

Loka þarf villustígum, lagfæra og stika tíga, gera þarf þrep í brekkur og bæta við stikum þar sem þær eru horfnar. Girða þarf tóftirnar af til að hlífa þeim við traðki vegna ágangs hrossa ef halda á áfram að beita hrossum á svæðinu. Laga þarf traðk eftir hesta við brýr. Ákveða þyrfti útsýnisstaði t.d. fyrir Helgufoss. Færa þarf skilti Umhverfisstofnunar svo að bílar, sem lagt er, byrgi ekki sýn á skiltið. Staðsetning Helgufoss á skiltinu er röng og þarf að leiðrétta hana. Auka þarf eftirlit. Veg frá Þjóðvegi að Bringum þarf að hefla.

Búrfell, Búrfellsgjá og Selgjá

www.ust.is/burfell

Búrfell, Búrfellsgjá og Selgjá voru friðlýst árið 2020 sem náttúruvætti. Hluti af svæðinu er einnig innan Reykjanesfólkvangs sem var friðlýstur 1975. Náttúruvættið er við höfuðborgarsvæðið og er í landi Garðabæjar. Náttúruvættið er kjörið til umhverfisfræðslu og rannsókna en það er einnig gríðarlega vinsælt útivistarsvæði allt árið, ekki síst vegna nálægðar þess við þéttbýli höfuðborgarsvæðisins. Einnig sækja ferðamenn á svæðinu í náttúruvættið í náttúruskoðun og útivist.

Búrfell, Búrfellsgjá og Selgjá – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,50	7,92
Innviðir áfangastaðar	6,25	6,67
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	6,73	6,93

Breytingar á milli ára

Fleiri villustígum var lokað með tákmyndum, staurum, kaðli og landmótun og aðrir villustígar afmáðir. Framkvæmdir hófust og unnið var í göngustíg á svæðinu og gerður var nýr göngu- og hjólastígur neðan við gíginn. Með fjölgun gesta jókst álag á stíga. Unnið var að upprætingu lúpínu.

Úrbætur

Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið. Brýnt er að laga núverandi stíg, marka hvar gengið er á gíginn og loka villustígum. Merkingar mætti bæta með því að uppfæra skilti í samræmi við ákvæði friðlýsingar og koma upp upplýsingaskilti um að lausaganga hunda sé bönnuð. Mikilvægt er að halda lúpínu og öðrum óæskilegum gróðri s.s. sígrænum trjám í skefjum til að vernda nútímahraunin og fjölbreyttan náttúrulegan staðargróður sem þar er að finna. Auka þarf viðveru landvarða á svæðinu, bæta upplýsingagjöf og stýringu mismunandi hópa sem sækja svæðið á sama tíma.

Fjaran við Kasthúsatjörn

www.ust.is/fjaranvidkasthusatjorn

Aðliggjandi fjara við Kasthúsatjörn á Álftanesi í Garðabæ var friðlýst sem fólkvangur árið 2002. Fjaran og aðliggjandi sjávarsvæði eru sérstaklega áhugaverð og vinsæl til náttúruskoðunar svo sem fugla- og fjöruskoðunar. Almennigur heimsækir svæðið allt árið um kring. Góður stígur liggur meðfram svæðinu á mörkum fólkvangsins sem nýtist til útivistar.

Fjaran við Kasthúsatjörn - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,67	6,67
Innviðir áfangastaðar	8,00	8,00
Verðmæti áfangastaðar	7,00	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,20	7,20

Breytingar á milli ára

Engar breytingar áttu sér stað árið 2022.

Úrbætur

Afmarka þarf betur bílastæði svæðisins og setja upp móttökuskilti. Hægt væri að sameina upplýsinga og fræðsluskilti með korti fyrir bæði friðland (Kasthúsatjörn) og fólkvang. Bæta þarf aðgengi að fjörunni og upp á sjóvarnargarð, jafnvel setja upp útsýnispall. Auka þarf landvörslu.

Fossvogsbakkar

www.ust.is/fossvogsbakkar

Fossvogsbakkar voru friðaðir 1999 sem náttúruvætti til verndar sjávarsetlögnum sem eru frá lokum ísaldar. Fossvogsbakkarnir eru við Skerjafjörð og í landi Reykjavíkurborgar. Náttúruvættið er afar vinsælt útivistarsvæði en það tengir saman tvö vinsæl útivistarsvæði í Fossvogsdal, Nauthólsvík og Öskjuhlíð. Góðir stígar liggja við svæðið og malarstígur eftir því endilöngu. Almennigur notar svæðið til útivistar og náttúruskoðunar allt árið. Ferðamenn sækja líka á svæðið.

Fossvogsbakkar – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,50	7,50
Innviðir áfangastaðar	7,33	7,33
Verðmæti áfangastaðar	6,00	6,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,68	6,68

Breytingar á milli ára

Gerð var öryggisúttekt á svæðinu. Umgengni í kringum menningarminjarnar fer versnandi, þær eru útkrotaðar og í þeim var talsvert af sorpi. Gamlir ruslahaugar eru að koma meira og meira í ljós meðfram fjörunni.

Úrbætur

Setja þarf upp skilti sem vara við hrapphættu, hrunhættu og hvar eru öruggir útsýnisstaðir og loka þarf villustígum sem liggja fram á brún. Stemma þarf stigu við ágengum og þekjandi tegundum innan svæðisins og setja fram aðgerðaáætlun. Mikilvægt er að fylgjast vel með umgengni og ruslahaugum og hreinsa rusl jafnóðum.

Garðahraun neðra og efra, Vífilstaðahraun

www.ust.is/gardahraun

Fólkvangurinn var friðlýstur 2014, hann nær yfir stór og falleg hraunsvæði Búrfellshrauns og votlendi við Vífilstaði. Hann er í landi Garðabæjar og var stækkaður á þessu ári. Góðir stígar liggja um svæðið. Svæðið er afar vinsælt útivistar- og náttúruskoðunarsvæði í þéttbýli og mikið notað af almenningi og ferðafólki allt árið.

Garðahraun, Vífilstaðahraun– ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,14	7,14
Innviðir áfangastaðar	9,52	9,52
Verðmæti áfangastaðar	6,33	6,33
Heildareinkunn áfangastaðar	7,36	7,36

Breytingar á milli ára

Kominn er nýr göngustígur neðan Urriðaholts við Svína- eða Vífilstaðahraun. Frágangi ólokið.

Úrbætur

Bæta þarf merkingar á svæðinu til að stemma stigu við lausagöngu hunda og koma í veg fyrir akstur vélknúinna farartækja á stígum. Þar eru ágæt fræðsluskilti, en á þau vantar upplýsingar um fólkvanginn og ný mörk hans.

Hefta þarf útbreiðslu trjágróðurs á svæðinu auk lúpínu og kerfils. Sérstaklega þarf að passa atvinnubótavegin. Gera þarf aðgerðaáætlun og halda þessum tegundum í skefjum til að vernda náttúrulegan gróður á svæðinu og um leið upplifun.

Gálgahraun

www.ust.is/galgahraun

Gálgahraun var friðlýst árið 2009 sem friðland og er um að ræða mikilvægt fuglasvæði. Hraunið er nyrsti partur Búrfellshrauns. Almennigur sækir mikið á svæðið til útivistar og náttúruskoðunar allt árið um kring.

Gálgahraun– ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,22	7,22
Innviðir áfangastaðar	9,17	9,17
Verðmæti áfangastaðar	7,33	7,33
Heildareinkunn áfangastaðar	7,81	7,81

Breytingar á milli ára

Stikur eru sum staðar að tynast í gróðri eða þarf að bæta í svo leiðir sjáist vel. Einnig eru að myndast villustígar.

Úrbætur

Uppfæra þarf fræðslu- og upplýsingaskilti og bæta þarf stýringu gesta, til að draga úr neikvæðum áhrifum á fuglalíf. Stemma þarf stigu við lausagöngu hunda í friðlandinu. Laga þarf stíga þar sem komnir eru margir samhliða stígar og traðk. Einnig þarf að endurnýja stikur og viðhalda þeim sem fyrir eru.

Skoða þarf mótvægisáðgerðir vegna lúpínu til að koma í veg fyrir að hún skjóti rótum innan friðlandsins, einnig þarf að fylgjast með trjágróðri.

Gróttta

www.ust.is/grotta

Gróttta á Seltjarnarnesi var friðlýst sem friðland árið 1974. Friðlandið er vinsælt fuglaskoðunar-, útivistar- og norðurljósaskoðunar svæði. Í næsta nágrenni eru önnur vinsæl útivistarsvæði og við jaðar þeirra liggur fjölfarin göngu- og hjólaleið. Heimafólk og erlent ferðafólk heimsækja svæðið allt árið. Vegna fuglaverndunar er óheimilt að fara um svæðið frá 1. maí til 15. júlí. Hundar er bannaðir í Gróttu allt árið um kring.

Gróttta – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,67	7,29
Innviðir áfangastaðar	8,67	8,67
Verðmæti áfangastaðar	7,56	7,56
Heildareinkunn áfangastaðar	7,67	7,80

Breyting á milli ára

Skilti voru bætt með uppfærðum upplýsingum um lokun eyjarinnar. Unnið var að upprætingu á kerfli og hvönn.

Úrbætur

Setja þarf upplýsinga- og fræðsluskilti með korti af friðlandinu og afmörkun þess ásamt merkingum um drónabann við aðkomu að friðlandinu. Afmarka þyrfti betur göngustíga til að koma í veg fyrir óþarfa traðk og villuslóða. Setja þarf upp tröppur með palli til að fólk komist upp á sjóvarnargarðinn og sjái yfir svæðið. Meta þarf ástand menningarminja. Mikilvægt að halda áfram að halda ágengum plöntum í skefjum t.d. kerfli. Bæta þarf merkingar og lokun á svæðinu til að loka eyjunni á varptíma.

Hamarinn

www.ust.is/hamarinn

Hamarinn var friðlýstur sem náttúruvætti árið 1984. Hann er í þéttbýli og nýtur vinsælda sem útivistarsvæði. Takmarkaðir innviðir eru innan svæðisins. Almennigur heimsækir svæðið allt árið.

Hamarinn – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,62	7,62
Innviðir áfangastaðar	8,67	8,67
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,41	7,41

Breyting á milli ára

Aukið traðk og hjóllumferð á villustíg. Unnið var að upprætingu lúpínu og lítilla trjáplantna.

Úrbætur

Efst á toppnum eru ágætt skilti og útsýnisskífa en engir stígar liggja þar á milli. Þar sem engir eiginlegir stígar liggja um stóran hluta svæðisins er nokkuð um traðk. Loka þarf óþarfa villustígum og hlífa svæðum sem liggja undir ágangi. Mikill skógur af furu, greni, og lauftrjám er að vaxa upp á náttúruvættinu. Ef jökulsorfnir klettur og útsýni eiga að vera aðgengileg í framtíðinni á þessum stað verður að halda þessari miklu sjálfsáningu trjáplantna í skefjum. Setja þarf upp aðkomuskilti við bílastæði til að auka vitund um verndargildi svæðisins.

Háubakkar

www.ust.is/haubakkar

Háubakkar voru friðlýstir sem náttúruvætti árið 1983. Á svæðinu er að finna þykk setlög sem bera merki um áhrif loftslagsbreytinga á ísöld. Fjölbreytt fuglalíf er í fjörunni og voginum. Náttúruvættið er lítið og

aðkoma að svæðinu háð flóði og fjöru. Þar eru jarðminjarnar sem mikilvægt er að varðveita sakir fræðilegs gildis, fegurðar og sérkenna.

Háubakkar – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,10	8,10
Innviðir áfangastaðar	7,50	7,50
Verðmæti áfangastaðar	6,33	5,44
Heildareinkunn áfangastaðar	7,02	6,56

Breytingar á milli ára

Miklar framkvæmdir í nágrenni bakkanna hafa áhrif á ásýnd svæðisins. Vegna þess hafa villustígar aukist fyrir ofan jarðminjarnar. Rusl á svæðinu hefur aukist. Ágengar tegundir og þekjandi jurtir eru að dreifast meira á svæðinu.

Úrbætur

Aðkoma að svæðinu er óljós, en ágætt upplýsingaskilti er við Naustavog. Töluvert rusl er á Háubökkum en samkvæmt friðlýsingarskilmálum er losun á rusli óheimil á svæðinu. Hreinsa þarf svæðið reglulega og leita leiða til að bæta umgengni um náttúruverndarsvæðið. Stemma þarf stigu við lúpínu, kerfil og öðrum tegundum sem eiga ekki heima á svæðinu og jafnframt setja fram aðgerðaáætlun um upprætingu þeirra. Stjórnunar- og verndaráætlun er til staðar en hana þarf að endurnýja. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka betur mörk svæðisins.

Hleinar

www.ust.is/hleinar

Hleinar í Hafnarfirði voru friðlýstir sem fólkvangur árið 2009. Svæði er að mestu hraun og strandlengja. Töluverðar búsetuminjar eru ásvæðinu. Vegurinn skiptir svæðinu í tvennt, hraun í byggð og strönd við bílastæðið. Fólkvangurinn er vinsælt útivistarsvæði í næsta nágrenni við þéttbýli og er notaður allt árið um kring sem slíkur.

Hleinar – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,19	6,19
Innviðir áfangastaðar	6,11	6,11
Verðmæti áfangastaðar	5,33	5,33
Heildareinkunn áfangastaðar	5,72	5,72

Breyting á milli ára

Íbúar virða ekki lóðamörk og losun rusls og garðúrgangs frá nærliggjandi einkalóða innan fólkvangsins hefur aukist. Tré eru að vaxa og dreifast meira innan fólkvangsins.

Úrbætur

Afmarka þarf gönguleiðir samkvæmt gildandi deiliskipulagi, til að hlífa viðkvæmum svæðum fyrir ágangi. Bæta þarf við skiltum. Mikið er af minjum á svæðinu sem eru í hættu vegna vaxtar gróðurs og skemmdarverka og við þær vantar upplýsingaskilti. Einkalóða- og fólkvangsmörk eru óskýr fyrir gesti og íbúa og valda árekstrum. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka betur mörk fólkvangsins. Loka þarf fyrir umferð um malarkamb frá bílastæði og við hundasvæði í Garðabæ til að stöðva akstur utan vega. Stemma þarf stigu við útbreiðslu óæskilegra trjá- og plöntutegunda og veiða þarf mink. Auka þarf eftirlit.

Hlið

www.ust.is/hlid

Fólkvangurinn Hlið var fyrst friðlýstur 2002 og svo stækkaður árið 2020. Hann er staðsettur á Álftanesi í landi Garðabæjar. Markmið friðlýsingarinnar er að tryggja landsvæði til útivistar og almenningsnota og að vernda fuglalíf, búsvæði fugla og líffræðilega fjölbreytni. Almennigur sækir svæðið til útivistar og náttúruskoðunar allt árið um kring.

Hlið – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,83	5,42
Innviðir áfangastaðar	8,89	8,89
Verðmæti áfangastaðar	5,67	5,67
Heildareinkunn áfangastaðar	6,57	6,48

Breytingar á milli ára

Akstur utan vega átti sér stað á svæðinu. Bætt var sjóvarnargarð meðfram vegi.

Úrbætur

Endurnýja þarf skilti sem eru farin að láta á sjá. Stemma þarf stigu við lúpínu og kerfil sem vaxa á svæðinu. Gera þarf stjórnunar- og verndaráætlun til að stýra aðgengi almennings á svæðinu. Koma þarf í veg fyrir utan vega akstur í fólkvanginum með greinilegum lokunum og vinna að endurheimt gróðurs. Tryggja þarf að nærliggjandi rekstraraðili fjarlægji úr fólkvanginum efni/innviði/mannvirki sem tilheyrta starfsemi hans og hafa verið reist án leyfis. Einnig þarf rekstraraðili að hætta að slá í leyfisleysi gras í fólkvanginum. Endurskoða þarf legu rafmagnsgirðinga hestabeitahólfa með tilliti til fuglaverndar og aðgengi gesta. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka betur mörk svæðisins.

Hvaleyrarlón

www.ust.is/hvaleyrarlón

Hvaleyrarlón og Hvaleyrarhöfði voru friðlýst sem fólkvangur árið 2009. Fólkvangurinn er í jaðri byggðar í Hafnarfirði. Svæði við Hvaleyrarlón er vinsælt til útivistar og fuglaskoðunar en við jaðar þess er að finna golfvöll. Almennigur heimsækir svæðið allt árið um kring.

Hvaleyrarlón - ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,19	6,19
Innviðir áfangastaðar	8,33	8,33
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,02	7,02

Breyting á milli ára

Engar breytingar á milli ára.

Úrbætur

Við Hvaleyrina mætti bæta fræðsluskilti um varpsvæðið sem myndi draga úr ágangi fólks á varpsvæðinu. Merkja þyrfti gönguleið um svæðið þar sem gert yrði ráð fyrir útivistarleið til að stýra umferð fólks um svæðið og koma í veg fyrir ágang á viðkvæm lífríkissvæði. Gera þarf stjórnunar- og verndaráætlun. Auka þyrfti viðveru landvarða á varptíma, m.a. til að veita fræðslu sbr. friðlýsingaskilmála. Stemma þarf stigu við útbreiðslu óæskilegra plöntutegunda á Hvaleyrarlónshöfða.

Kaldárhraun og Gjárnar

www.ust.is/kaldarhraun

Náttúruvættið var friðlýst árið 2009 og er í landi Hafnarfjarðarbæjar. Svæðið einkennist af hraunbreiðum með gjám og fallegum hraunmyndunum. Þetta er afar vinsælt útivistar- og náttúruskoðunarsvæði. Gangandi, hlaupandi, hjólandi og fólk á hestum sækir þangað allt árið um kring.

Kaldárhraun og Gjárnar – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	4,81	4,81
Innviðir áfangastaðar	6,19	6,19
Verðmæti áfangastaðar	7,33	7,33
Heildareinkunn áfangastaðar	6,50	6,50

Breyting á milli ára

Engin breyting á milli ára.

Úrbætur

Merkja þarf stíga og loka villustígum til að stoppa traðk og keyrslu á mosa og viðkvæmum gróðri á svæðinu. Vinna þarf að eyðingu ágengra plantna og þeirra sem ekki eiga heima á svæðinu, t.d. útbreiðslu sjálfháðra trjáa, sem gengur á móti friðlýsingaskilmálum. Koma þarf í veg fyrir að farið sé á hestum inn í gjárnar þ.e. út fyrir útivistarveginn, t.d. með lokunum og skiltum. Endurnýja þarf upplýsinga- og fræðsluskilti. Stöðva þarf utan vega akstur bíla upp á gjárnar ofan rústa af sumarbústað.

Kasthúsatjörn

www.ust.is/kasthusatjorn

Kasthúsatjörn og umhverfi hennar á Álftanesi í landi Garðabæjar var friðlýst árið 2002 sem friðland til að vernda tjörnina með fjölskrúðugu fuglalífi hennar og lífríki. Tjörnin býr yfir líffræðilegri fjölbreytni og er ákjósanleg til rannsókna og fræðslu. Í dag er svæðið vinsælt útivistar- og fuglaskoðunarsvæði. Umferð fólks um friðlandið er takmörkuð á varptíma frá 1. maí til 1. júlí.

Kasthúsatjörn – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,50	7,50
Innviðir áfangastaðar	7,22	7,22
Verðmæti áfangastaðar	7,00	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,17	7,17

Breytingar á milli ára

Engar breytingar hafa átt sér stað á milli ára.

Úrbætur

Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun. Bæta þarf landvörslu og fræðslu. Skilgreina þarf betur reglur um hestabeit í friðlandinu á varp- og ungatíma og taka tillit til árferðis. Afmarka þarf bílastæði svo að bílar leggi ekki á reið- og gönguleið. Uppfæra þarf skilti. Bæta þarf fræðslu um neikvæð áhrif lausagöngu hunda og katta á varp- og ungatíma fugla.

Laugarás

www.ust.is/laugaras

Laugarás var friðlýstur sem náttúruvætti árið 1982. Náttúruvættið er í Reykjavík og hefur mikið gildi sem útivistarsvæði í miðri íbúðarbyggð. Almennigur notar svæðið til að komast milli staða en einnig til útivistar og náttúruskoðunar allt árið um kring.

Laugarás – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,10	8,10
Innviðir áfangastaðar	7,33	7,33
Verðmæti áfangastaðar	7,00	7,33
Heildareinkunn áfangastaðar	7,32	7,49

Breytingar á milli ára

Nokkrar tröppur voru unnar í illa farinni brekku úr staðarefni. Töluvert af úrgangi er hent inn á svæðið frá nærliggjandi húsum.

Úrbætur

Viðhalda þarf sýnileika jarðminjanna. Stemma þarf stigu við lúpínu innan svæðisins og passa að trjágróður vaxi ekki yfir jarðminjar. Bæta þarf stíga á svæðinu og loka villustígum. Skilgreina þarf stíga og halda þeim við. Passa þarf upp á úrgangslosun á svæðinu og tína rusl reglulega. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka betur mörk svæðisins.

Maríuhellar við Vífilstaðahraun

www.ust.is/gardahraun

Svæðið er lítið með nokkrum hellum í Heiðmörk og er partur af stærri fólkvangi. Afar mikil umferð er um svæðið þar sem gestir, sem eru ýmist gangandi, hlaupandi og hjólandi, eiga leið hjá, en almenningur notar þetta svæði mikið til útivistar allt árið um kring.

Maríuhellar við Vífilstaðahraun – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,14	7,14
Innviðir áfangastaðar	6,00	6,00
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	6,59	6,59

Breytingar á milli ára

Aukin umferð er um svæðið vegna útivistar. Bílar keyra lengra og lengra inn á gróður frá malarbílastæði.

Úrbætur

Búa þarf til nýja stíga til að leiða hlaupara, göngufólk og hjólafólk fram hjá svæðinu en þessir hópar eru mikið að stytta sér leið í gegnum svæðið og búa þannig til nýja stíga, og loka villustígum. Það þarf að endurnýja skilti á svæðinu. Verið að vinna deiliskipulag fyrir svæði.

Rauðhólar

www.ust.is/raudholar

Rauðhólar og nágrenni þeirra í landi Reykjavíkur voru friðlýstir sem fólkvangur árið 1974. Svæðið er safn gervígga innan votlendis. Fólkvangurinn er vinsælt útivistarsvæði við bæjardyrnar og í næsta nágrenni við Heiðmörk og Elliðavatn. Svæðið er mikið notað af almenningi og ferðamönnum allt árið um kring.

Rauðhólar – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	4,58	5,71
Innviðir áfangastaðar	5,42	5,42
Verðmæti áfangastaðar	6,00	5,56
Heildareinkunn áfangastaðar	5,55	5,55

Breytingar á milli ára

Klárað var deiliskipulag fyrir göngu-, hjóla- og reiðstíga, bílastæði og fl. á svæðinu. Umferð hestamanna og hjólandi gesta um votlendissvæðið hefur aukist, gróðurinn hefur skemmst og fleiri villustígar myndast.

Úrbætur

Þörf er á að stika og merkja göngu-, hjóla og reiðstíga og loka villuslóðum. Merkja þarf og afmarka reiðleið sem liggur um svæðið. Koma þarf í veg fyrir umferð utan stíga. Stýra þarf betur umferð um votlendissvæðið þannig að umferð raski ekki lífríki. Bregðast þarf við lúpínu á svæðinu, uppræta stakar plöntur og slá stærri breiður. Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæði.

Stekkjahraun

www.ust.is/stekkjahraun

Stekkjahraun í Hafnarfirði var friðlýst árið 2009. Fólkvangurinn er vinsælt útivistarsvæði í byggð og almenningur heimsækir svæðið árið um kring.

Stekkjahraun – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,67	6,67
Innviðir áfangastaðar	7,78	7,78
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	6,97	6,97

Breyting á milli ára

Gott stígakerfi liggur um svæðið en eitthvað er um að fólk fari út fyrir stíga og hafa því myndast villustígar. Sjálfsáð tré eru að vaxa og dreifa sér meira innan fólkvangsins. Mikið rusl á svæðinu sérstaklega við skólann.

Úrbætur

Engar merkingar eru á svæðinu sem sýna að um friðlýst svæði sé að ræða. Gera þarf upplýsinga- og fræðsluskilti með kortum af fólkvanginum, mörkum hans og öðrum fróðleik um svæðið. Einhverjar smávægilegar gróðurskemmdir eru á svæðinu sem fylgja traðki utan stíga. Loka þarf villustígum og styttingum. Taka þarf ákvörðun um hve miklu af þessu svæði skal lagt undir trjágróður. Halda þarf trjáplöntum í skefjum og uppræta lúpínu.

Tröllabörn

www.ust.is/trollaborn

Náttúruvættið Tröllabörn í landi Kópavogsbæjar var friðlýst árið 1983. Náttúruvættið einkennist af sérkennilegum hraundrylum (hornító) í Leitahrauni. Lítil bílastæði, fræðsluskilti og stuttur malarborinn stígur taka á móti gestum, sem eru mjög fjölbreyttur hópur, m.a. skólahópar, ferðafólk og útivistarfólk sem hjólar og gengur meðfram svæðinu allt árið um kring.

Tröllabörn – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,42	5,42
Innviðir áfangastaðar	6,67	6,67
Verðmæti áfangastaðar	5,67	5,67
Heildareinkunn áfangastaðar	5,88	5,88

Breytingar á milli ára

Vegaframkvæmdir voru á mörkum náttúruvættis á þrjá vegu. Svæði var afgirt að parti til vernda svæði gegn utan vega akstri. Unnið var að upprætingu lúpínu.

Úrbætur

Loka þarf villustígum sem hafa myndast og afmarka bílastæði betur. Bæta mætti merkingar á svæðinu en svæðið hefur mikið fræðslugildi. Endurgera þarf skilti við svæðið, fjármagn tryggt af Landsáætlun 2023. Halda þarf áfram að uppræta lúpínu við mörk náttúruvættisins. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka svæðið betur.

Tungufoss

www.ust.is/tungufoss

Tungufoss í Mosfellsbæ var friðlýstur sem náttúruvætti árið 2013. Svæðið er vinsælt til útivistar og náttúruskoðunar allt árið. Gestir koma gangandi inn á svæðið.

Tungufoss – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,50	7,50
Innviðir áfangastaðar	8,00	8,67
Verðmæti áfangastaðar	5,00	5,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,34	6,52

Breytingar á milli ára

Nýjar tröppur inna á svæðið stjórna betur umferð gangandi.

Úrbætur

Laga þarf skilti Umhverfisstofnunar sem er á staðnum. Tryggja þarf að hestaumferð fari ekki út fyrir reiðstíga og þannig inn á friðlýsta svæðið. Mosfellsbær hefur kortlagt útbreiðslu ágengra tegunda innan sveitarfélagsins og er aðgerðaáætlun í vinnslu. Stemma þarf stigu við lúpinu, bjarnarkló, kerfli og öðrum ágengum og þekjandi plöntum sem eru áberandi á svæðinu.

Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka svæðið betur.

Valhúsaæð

www.ust.is/valhusahaed

Valhúsaæð á Seltjarnarnesi var friðlýst sem náttúruvætti árið 1998. Á Valhúsaæð er rákað berg eftir ísaldarjökul. Á svæðinu eru einnig merkilegar minjar. Náttúruvættið er staðsett í miðri íbúðarbyggð við útivistarsvæði þar sem er að finna fótboltavöll og frísbíggvöll. Engir innviðir eru á svæðinu nema eitt fuglaskilti. Almennigur sækir svæðið heim allt árið um kring.

Valhúsaæð – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,22	7,22
Innviðir áfangastaðar	8,33	8,33
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,23	7,23

Breytingar á milli ára

Engar breytingar hafa átt sér stað á milli ára.

Úrbætur

Bæta þarf stýringu gesta um svæðið til að koma í veg fyrir rask og skemmdir, þ.m.t. skemmdir á menningarminjum. Deiliskipulag gerir ráð fyrir göngustíg inn á svæðið sem vert væri að leggja. Engar merkingar eru við svæðið sem gefa til kynna að um friðlýst svæði sé að ræða eða fræðsluefni um

verndargildi þess. Setja þarf upplýsinga- og fræðsluskilti og aðkomuskilti. Mikilvægt er að halda gróðri úr nálægum gördum í skefjum og stöðva vöxt trjáa þar sem flóra svæðisins er afar fjölbreytt og falleg. Það þarf að taka lúpínu með rótum.

Varmárósar

www.ust.is/varmarosar

Varmárósar í Mosfellbæ voru fyrst friðlýstir árið 1980 sem friðland og var friðlýsingin endurskoðuð árið 2012. Árið 2021 var friðlandið stækkað. Markmið friðlýsingarinnar er að vernda og viðhalda fitjasefi (*Juncus gerardii*) og búsvæði þess, fitjum og búsvæðum fugla sem þar er. Stígur liggur meðfram byggð við Leirvog inn á friðlandið og er svæðið er vinsælt til útivistar, náttúru- og fuglaskoðunar allt árið um kring.

Varmárósar – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,67	6,67
Innviðir áfangastaðar	9,33	9,33
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,43	8,43

Breyting á milli ára

Akstur utan vega tíðkast á svæðinu og hefur aukist mikið frá fyrra ári. Ítrekað er rusli frá hesthúsasvæði hent inn á friðaðað svæðið s.s. skítur og moð.

Friðlandið var stækkað í mars 2021. Verið er að vinna í stjórnunnar og verndaráætlun fyrir svæðið.

Úrbætur

Gera þarf ný skilti með nýjum friðlandsmörkum, reglum og fræðslu. Gera mætti stíga á útjöðrum friðlandsins og fuglaskoðunarstaði með fræðslu. Stöðva þarf lausagöngu hunda og utan vega akstur.

Ágengar og óæskilegar tegundir s.s. þistill, lúpína og hindber eru í mikilli útbreiðslu mjög nálægt fitjasefinu sem halda þarf áfram að uppræta. Skoða þarf mörk friðlandsins til að fylgja gildandi friðlýsingarskilmálum. Mikilvægt er að Náttúrufræðistofnun Íslands vakti náttúru svæðisins og lífríki og upplýsi Umhverfisstofnun og sveitarfélagið Mosfellsbæ um aðsteðjandi ógnir eða nauðsynlegar aðgerðir í þágu verndar.

Vífilsstaðavatn

www.ust.is/vifilsstadavatn

Vífilsstaðavatn og nágrenni í Garðabæ var friðlýst sem friðland árið 2007. Friðlandið er vinsælt fugla- og útivistarsvæði í jaðri höfuðborgarsvæðisins með tengingu við önnur útivistarsvæði. Mikið er um fuglaskoðun og ljósmyndun á svæðinu og einnig er vatnið vinsælt hjá veiðimönnum. Flórigoðar verpa á svæðinu og strangari reglur gilda á varp- og ungatíma. Almennur og ferðafólk heimsækja svæðið allt árið um kring. Árið 2022 heimsóttu rúmlega 40.492 gestir svæðið.

Vífilsstaðavatn – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,52	8,52
Innviðir áfangastaðar	7,08	7,08
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,17	7,17

Breytingar á milli ára

Lítill sem engin breyting á milli ára.

Úrbætur

Bæta þarf eftirlit á svæðinu á varptíma fugla til að fylgja eftir banni við lausagöngu hunda og auka fræðslu til hundaeigenda. Loka þarf villustígum og stöðum þar sem fólk styttir sér leið að óþörfu. Fuglaskoðun, ljósmyndun og veiðimenn valda miklu álagi á svæðinu milli stígs og vatns og marka þyrfti betur hvar má vera og hvar ekki svo traðk á gróðri og truflun minnki. Finna þarf leið til að ná jafnvægi á notkun friðlandsins, notkun svæðisins til íþróttaiðkunar hefur aukist og er farið að hafa áhrif á aðra notendur. Ljúka þarf frágangi við nýja stíginn að Grunnvötnum. Endurnýja þarf brú á svæðinu sem er orðin fúin. Laga þarf stíg fyrir botni vatnsins.

Víghólar

www.ust.is/vigholar

Náttúruvættið Víghólar var friðlýst 1983 og er í miðri byggð í Kópavogsbæ. Þar er að finna jökulsorfnar grágrýtisklappir eða hvalbök, frá lokum ísaldar. Svæðið er mikið notað af almenningi til útivistar allt árið um kring.

Víghólar – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,19	6,19
Innviðir áfangastaðar	9,17	9,17
Verðmæti áfangastaðar	6,89	6,89
Heildareinkunn áfangastaðar	7,36	7,36

Breyting á milli ára

Traðk er enn að aukast á svæðinu sem og villustigar t.d. við sjónskífu. Mörk náttúruvættisins eru ekki virt á einum stað og hluti fólkvangsins litur út eins og einkalóð. Kópavogsbær setti ljósastaura meðfram aðalstíg svæðisins án vitneskju Umhverfisstofnunnar.

Úrbætur

Skýra þarf mörk náttúvættisins fyrir íbúum á lóðum sem liggja að því, lóðamörk eru ekki alltaf virt. Bregðast þarf við garðaúrgangi og öðru drasli frá lóðum sem losaður er inn á náttúruvættið. Brýnt er að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka betur mörk svæðisins til að skýra hvar mörk náttúruvættisins eru. Uppfæra þarf fræðsluskilti sem er ágæt en gamaldags.

Bera þarf ofan í stíga og gera vatnsrásir. Afmarka þarf betur göngustíga til að koma í veg fyrir að farið sé út fyrir þá. Fara þarf í aðgerðir til að koma í veg fyrir að gróður vaxi yfir jarðminjar. Uppræta þarf lúpínu og annan ágengan og þekjandi gróður.

Suðvesturland

Bláfjallafólkvangur

Bláfjallafólkvangur er 90,4 km² að stærð og var friðlýstur árið 1973. Hann liggur að mestu í upplandi Kópavogs. Fólkvangurinn er fjallaklasi sem rís hæst 685 m yfir sjávarmál. Margar eldstöðvar, hraun og hellar eru í fólkvanginum. Bláfjallafólkvangur er vinsæll allt árið um kring. Á vetrartíma sem áfangastaður skíðafólks en á sumrin fyrir bæði göngufólk og fjallahjólafólk. Ferðafólk heimsækir einnig áfangastaðinn Þríhjúkagíga. Stór hluti fólkvangsins er jafnframt hluti af vatnsverndarsvæði höfuðborgarsvæðisins. Í fólkvanginum er að finna náttúruvættið Eldborg í Bláfjöllum sem er friðlýst ásamt hluta af Drottningarfelli sem er austan megin við það.

Bláfjallafólkvangur – Skíðasvæði

www.ust.is/blafjallafolkvangur

Í fólkvanginum er skíðasvæðið vestan megin við Bláfjöll. Á svæðinu eru lyftur af mismunandi gerðum og lengd. Ekki er fullljóst hve margir gestir heimsækja svæðið árlega, mikill fjöldi stundar skíðin á veturna en svæðið þar í kring er einnig mjög vinsælt á sumrin.

Skíðasvæði – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,04	7,04
Innviðir áfangastaðar	8,33	8,00
Verðmæti áfangastaðar	5,33	5,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,50	6,24

Breytingar á milli ára

Talsvert hefur verið framkvæmt, m.a. við bílastæði og við skíðalyftu.

Mikið rusl er inni á svæðinu. Ruslið verður mjög áberandi þegar snjóá leysir. Utanvegaakstur hefur aukist á svæðinu. Óæskileg tré gróðursett yfir 400m hæð inn á svæðinu án vitneskju eftirlitsaðila.

Úrbætur

Bæta þarf frágang eftir vetrarstarfsemina og eftir framkvæmdir. Nota þarf staðargróður til að endurheimta raskað svæði, þar sem það á við. Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir fólkvanginn og aðgerðaáætlun til að láta skíðasvæðin falla betur að náttúrunni. Bæta þarf ásýndina og upplifun gesta sem heimsækja svæðið að sumri.

Bæta þarf aðkomuskilti sem segir að skíðasvæðið sé innan marka fólkvangsins og upplýsinga- og fræðsluskilti um sérstöðu náttúrufyrirbæra sem finna má í fólkvanginum. Auka þarf viðveru landvarða og bæta upplýsingagjöf. Fylgjast þarf vel með akstri utan vega.

Samkvæmt auglýsingu fólkvangsins er gert ráð fyrir að samvinnunefnd sveitarfélaga fari með stjórn fólkvangsins. Umhverfisstofnun er ekki kunnugt um að slík nefnd sé starfandi og hvetur til þess að slík nefnd verði stofnuð. Markmið samvinnunefndar Bláfjallafólkvangs verði að öðlast heildaryfirsýn og stjórn á mismunandi starfsemi sem er að finna á svæðinu, t.d. í samráði og samstarfi við stjórn skíðasvæða, stjórn vatnsverndarsvæða og Umhverfisstofnun.

Bláfjallafólkvangur – Þríhnúkagígur

www.ust.is/blafjallafolkvangur

Þríhnúkar eru innan Bláfjallafólkvangs og tilheyra lögsögu Kópavogsbæjar. Þríhnúkar eru staðsettir á hálendisbrúninni ofan við Heiðmörk í Kóngslandi, um 4 km norðvestur af Bláfjöllum. Þríhnúkagígur er gíghvelfing í norð-austasta hnúki Þríhnúka þar sem mosavaxin hraun einkenna svæðið. Þríhnúkar eru aðgengilegir með göngustíg frá skíðasvæði. Í gíghvelfingunni er afmörkuð stutt hringleið.

Þríhnúkagígur – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	8,33	8,33
Innviðir áfangastaðar	9,44	9,44
Verðmæti áfangastaðar	8,78	8,78
Heildareinkunn áfangastaðar	8,86	8,86

Breytingar á milli ára

Engar breytingar áttu sér stað á milli ára.

Úrbætur

Fylgjast þarf vel með traðki meðfram gönguleið sem tengir Þríhnúkagíg og skíðasvæðið. Bæta mætti við staurum og köðlum í kafla á göngustígnum. Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir fólkvanginn.

Eldborg í Bláfjöllum

www.ust.is/eldborgiblafjollum

Eldborg var friðlýst sem náttúruvætti árið 1971 og er einn þriggja gíga af eldborgargerð hjá Kóngsfelli. Á svæðinu er mosavaxin gjallgígur, hraun og hluti af fjallinu Drottningu. Eldborg er vinsælt útivistarsvæði bæði meðal almennings og ferðamanna allt árið um kring.

Eldborg í Bláfjöllum – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,24	5,24
Innviðir áfangastaðar	8,33	8,33
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,86	7,86

Breytingar á milli ára

Engar breytingar urðu á milli ára.

Úrbætur

Bæta þarf umsjón á svæðinu og fylgjast með að ekki myndist fleiri villustígar jafnvel með mosaágræðslu. Setja þarf mól í stíga á blautum köflum. Endurgera þarf skilti og bæta við korti með merktum gönguleiðum. Viðhalda þarf stikum og bæta við hærri vetrarstikum þar sem snjór safnast fyrir. Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið.

Eldborgir undir Geitahlíð

www.ust.is/eldborgvidgeitahlid

Eldborgir undir Geitahlíð voru friðlýstar sem náttúruvætti árið 1987. Náttúruvættið er gígaröð í Reykjanesfólkvangi í landi Grindavíkurbæjar. Eldborgir eru vinsælar sem útivistarsvæði fyrir almenning og ferðamenn, einkum að sumri.

Eldborgir undir Geitahlíð – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,25	6,25
Innviðir áfangastaðar	8,33	8,33
Verðmæti áfangastaðar	7,00	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,20	7,20

Breytingar á milli ára

Hringleið var stikuð um svæðið. Villustígum var lokað.

Úrbætur

Setja þarf upp fræðslu- og upplýsingaskilti með korti við bílastæði stóru Eldborgar. Fylgjast þarf með hvernig gígurinn þolir þróun svæðisins. Tryggja þarf fjármagn til að viðhalda gönguleið í náttúruvættinu. Bæta þarf við táknmyndum upp á gignum til verndar jarðminjum. Gott væri að auka gildi hringleiðar með meiri fræðslu t.d. skiltum.

Herdísarvík

www.ust.is/herdisarvik

Herdísarvík í Ölfusi var friðlýst sem friðland árið 1988. Á sumrin er nokkuð um að ferðafólk heimsæki svæðið þó það sé ekki í alfaraleið. Almenningur sækir á svæðið vegna fuglalífs, minja og til að fara í berjamó.

Herdísarvík– ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,19	5,19
Innviðir áfangastaðar	6,67	6,67
Verðmæti áfangastaðar	7,33	7,33
Heildareinkunn áfangastaðar	6,70	6,70

Breytingar á milli ára

Lokanir vegna utan vega aksturs voru settar upp. Nýtt aðalskipulag og vegaskrá fyrir svæði.

Úrbætur

Bæta þarf aðkomuskilti og fræðsluskilti t.d. með mörkum friðlandsins. Engir skipulagðir stígar eru um svæðið en gamlir stígar eru til staðar frá því búseta var á svæðinu. Bæta þarf merkingar við bílastæði og gönguleiðir til að stýra umferð um svæðið, hlífa viðkvæmum hlutum þess og bæta upplifun gesta.

Meta þarf þörf fyrir innviði og uppbyggingu svæðisins með tilliti til hversu mörgum gestum svæðið á að þjóna. Æskilegt er að slíkt verði gert í tengslum við gerð stjórnunar- og verndaráætlunar. Auka þarf viðveru landvarða til að bæta verndun og auka fræðslu.

Litluborgir

www.ust.is/litluborgir

Náttúruvættið er í landi Hafnarfjarðarbæjar og innan Reykjanesfólkvangs. Svæðið er mosavaxið hraun, hraunborgir og gervígígar með dropasteinum. Einhver umferð er um svæðið af útivistarfólki allt árið en sennilega þó minnst að vetri.

Litluborgir – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,11	6,11
Innviðir áfangastaðar	10,00	7,78
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,45	6,85

Breytingar á milli ára

Engar breytingar voru á svæðinu milli ára. Einkunn fyrir innviði lækkaði vegna frekari skoðunar á svæðinu.

Úrbætur

Stíka þarf stíg í gegnum svæðið og loka villustígum. Meta þarf hvort aukið álag, vegna gesta, er að auka skemmdir.

Setja þarf upp upplýsinga- og fræðsluskilti, um friðun og um hversu viðkvæmt svæðið er, t.d. við upphaf gönguleiðar að Helgafelli á bílastæði.

Reykjanesfólkvangur

www.ust.is/reykjanesfolkvangur

Reykjanesfólkvangur var friðlýstur árið 1975 og er er 292,62 km² að stærð. Jarðfræðileg fjölbreytni er mikil s.s. gígaraðir, jarðhiti, hraun, grösugir balar og vellir. Í Krísvíkurbjargi er að finna mikla sjófuglabýggð. Á svæðinu er að finna minjar s.s. vinnslu brennisteins, búskapar og verstöðvar. Innan Reykjanesfólkvangs er fjöldi gönguleiða og fornar þjóðleiðir. Á svæðinu er skipulagt tjaldsvæði við Krókamýri. Svæðið er mjög vinsælt meðal útivistafólks, ljósmyndara og ferðafólks. Veiði er í vötnum innan svæðisins. Stjórn Reykjanesfólkvang fer með umsjón og rekstur svæðisins. Inni í fólkvanginum eru einnig tvö náttúruvætti: Eldborgir undir Geitahlíð og Litluborgir.

Reykjanesfólkvangur – Helgafell

Helgafellið er hár móbergsstapi og er meðal vinsælustu útivistarstaða á höfuðborgarsvæðinu. Mikil umferð er á svæðinu allt árið um kring af gangandi, hlaupandi og hjólandi fólki. Á fyrstu 11 mánuðum ársins 2022 voru rúmlega 26.273 heimsóknir á svæðið.

Helgafell – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	4,81	5,93
Innviðir áfangastaðar	5,83	6,04
Verðmæti áfangastaðar	6,00	6,00
Heildareinkunn áfangastaðar	5,71	6,00

Breytingar á milli ára

Sett var upp nýtt skilti með korti við göngustíginn.

Úrbætur

Uppfæra þarf upplýsinga- og fræðsluskilti með korti af svæðinu um mörk fólkvangsins. Afmarka þarf gönguleiðir og stika þær til að stýra umferð, til verndar lífríkis og af öryggisástæðum. Koma þarf í veg fyrir smávörðuhleðslur og krot á jarðminjum með fræðslu, jafnframt því sem fjarlægja þarf það sem nú er komið. Eyða þarf lúpinu. Vinna þarf stjórnar- og verndaráætlun fyrir svæðið.

Reykjanesfólkvangur – Krísvíkurbjarg

www.ust.is/reykjanesfolkvangur

Krísvíkurbjarg er stórt fuglabjarg innan Reykjanesfólkvangs í landi Hafnarfjarðar. Áfangastaðurinn er vinsælt útivistarsvæði. Bæði innlendir sem erlendir ferðamenn heimsækja svæðið allt árið um kring en þó er mest um heimsóknir á sumrin.

Krýsuvíkurbjarg – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	6,30	6,30
Innviðir áfangastaðar	5,33	5,33
Verðmæti áfangastaðar	7,00	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,40	6,40

Breytingar á milli ára

Vegna jarðskjálfta er stöðugt að hrynja úr bjarginu og nýjar sprungur að myndast sem getur aukið hættu á svæðinu.

Úrbætur

Bæta þarf merkingar á staðnum og setja upp upplýsinga- og fræðsluskilti. Stefnt er á að afmarka og færa bílastæði, gera útsýnispall og leggja gönguleiðir til að stýra umferð um svæðið. Framkvæmdirnar munu einnig takmarka akstur utan vega við bjargið. Hafnarfjarðarbær stefnir að því að bæta innviði á svæðinu samkvæmt nýju deiliskipulagi. Framkvæmdir eru í endurskoðun vegna sprunga sem hafa myndast á svæðinu. Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun og auka viðveru landvarða.

Reykjanesfólkvangur – Leiðarendi

www.ust.is/reykjanesfolkvangur

Hraunhellirinn Leiðarendi er innan Reykjanesfólkvangs í upplandi Hafnarfjarðarbæjar. Bílastæði er við Bláfjallaveg og göngustígur liggur á milli bílastæðis og hellisops. Fjöldi gesta, innlendra sem erlendra, heimsækja staðinn árlega en ferðaþjónustufyrirtæki selja ferðir í hellinn auk þess sem fólk heimsækir hann á eigin vegum.

Leiðarendi – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,92	7,92
Innviðir áfangastaðar	7,50	7,50
Verðmæti áfangastaðar	5,67	5,67
Heildareinkunn áfangastaðar	6,63	6,63

Breytingar á milli ára

Keðjur sem settar voru inn í helli til að hlífa dropasteinum eru farnar að láta á sjá. Ennþá er verið að krota inn í hellinu.

Úrbætur

Endurnýja þarf keðjur sem hlífa það sem erfir er af dropasteinum. Bæta þarf fræðslu um umgengni og öryggismál í og við hellinn. Athuga þarf hvort þurfa að láta gera heimsóknarhönnun. Bæta þarf stýringu gesta um hellinn, bæði hvar er gengið og hve stórir hópar mega heimsækja hann í einu. Umhverfi hellisins

hefur látið mikið á sjá og gróðurskemmdir eru áberandi í kringum stígin sem liggur að honum og í kringum hið nýgerða bílastæði. Lagfæra þarf gróðurskemmdir með mosaflutningi. Auka þarf viðveru landvarða við Leiðarenda.

Reykjanesfólkvangur – Seltún

www.ust.is/reykjanesfolkvangur

Seltún er fallett hverasvæði við Krýsuvíkurveg í landi Hafnarfjarðar í hjarta Reykjanesfólkvangs. Svæðið er afar vinsælt bæði meðal almennings og ferðamanna allt árið um kring. Á fyrstu 11 mánuðum ársins 2022 voru tæplega 195.133 heimsóknir á svæðið.

Seltún – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	7,67	7,67
Innviðir áfangastaðar	9,05	8,10
Verðmæti áfangastaðar	7,00	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,69	7,44

Breytingar á milli ára

Villustígum hefur fjölgað og ástands stígsins sem fer í kring er að versna. Klósett er ekki opið allt árið og gestir gera þarfir sínar allt í kringum klósettið.

Úrbætur

Afmarka þarf og gera stíg að Píni, setja ræsi og/eða tröppur eða setja staura og spotta til að styðja sig við. Tröppur á hverasvæði við bílastæðið eru illa farnar, of háar og sumar hættulegar og gestir ganga á gróðri meðfram stígum til að forðast þær. Salerni þyrftu að vera opin allt árið. Bæta þarf upplýsingar um að áfangastaðurinn sé í Reykjanesfólkvangi og upplýsa um friðunina. Meta þarf hvort þörf sé á aukinni landvörslu.

Reykjanesfólkvangur – Sogin og nærumhverfi

www.ust.is/reykjanesfolkvangur

Sogin eru hverasvæði í landi Grindavíkurbæjar. Svæðið er vinsælt meðal göngufólks allt árið um kring. Gönguleiðin Reykjavegur liggur um svæðið.

Sogin og nærumhverfi – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	3,33	3,33
Innviðir áfangastaðar	5,83	5,83
Verðmæti áfangastaðar	6,33	6,33
Heildareinkunn áfangastaðar	5,57	5,57

Breytingar á milli ára

Mikil aukning var á umferð á svæðinu í sumar, bæði almenningur og skipulagðar gönguferðir. Aukin vitneskja um svæðið og nálægð við gossvæðið í Fagradal hefur einnig aukið umferð um Sogin. Akstur utan vega jókst í ár vegna eldgos nr. 2, sem var innar en það fyrra, en margir keyrðu þarna í gegn til að komast á gossvæði. Sett voru upp allur akstur bannaður á nokkrum stöðum á svæðinu.

Úrbætur

Setja þarf upp upplýsingaskilti um svæðið og leiðbeiningar um hegðun. Laga þarf malarveg sem liggur að borholuplani en hann er oft í slæmu ástandi og nánast ófær, jafnvel fyrir stóra jeppa. Koma þarf í veg fyrir akstur utan vega. Athuga hvort þörf sé á að stika eina leið frá borholuplani yfir til Djúpavatns til að bæta stýringu. Endurnýja þarf stikur sem hafa fallið á þeim stikuðu leiðum sem eru á svæðinu. Stöðva þarf utan vega akstur gesta.

Reykjanesfólkvangur - Stapar og fjaran við Kleifarvatn

www.ust.is/reykjanesfolkvangur

Staparnir og nærliggjandi fjörur við Kleifarvatn eru í landi Grindavíkurbæjar. Svæðið er mikið notað við myndatökur. Svæðið er jafnframt vinsæll áfangastaður ferða- og útivistarfólks allt árið um kring.

Stapar og fjaran við Kleifarvatn – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	3,75	3,75
Innviðir áfangastaðar	6,00	6,00
Verðmæti áfangastaðar	6,33	6,33
Heildareinkunn áfangastaðar	5,70	5,70

Breytingar á milli ára

Akstur utan vega er mjög mikill og er sífellt að aukast.

Úrbætur

Afmarka þarf fleiri bílastæði/útskot meðfram þjóðvegi, meðal annars þar sem rampar liggja niður í fjöru, með því að loka þeim og gera þá að bílastæðum. Afmarka þarf betur malarsvæði norðan megin við Kleifarvatn (við Lambahagatjörn) þannig að ekki sé stundaður utanvegaakstur þar. Bæta þarf merkingar á staðnum og setja upp skilti og frekari upplýsingar um bann við akstri utan vega við hliðina á veginum. Afmarka þarf leið frá bílastæði að ákveðnum útsýnistöðum. Auka þarf aðgerðir til að uppræta lúpínu á svæðinu. Auka þarf viðveru og virka eftirfylgni landvarða til að taka á ólöglegu athæfi á svæðinu, s.s. áletrana á jarðminjar, ólöglegri næturdvöl og utan vega akstri.

Reykjanesfólkvangur – Vigdísarvellir og Vigdísarvallaleið

www.ust.is/reykjanesfolkvangur

Á Vigdísarvallaleið (líka nefnd Djúpatvatnsleið) er stórbrotið landslag með mosavöxnum hraunum og gígum, umkringdum fjöllum og hamrabeltum. Svæðið er vinsælt allt árið.

Vigdísarvellir og Vigdísarvallaleið – ástand	Einkunn 2021	Einkunn 2022
Skipulag áfangastaðar	5,42	5,42
Innviðir áfangastaðar	5,19	5,19
Verðmæti áfangastaðar	4,89	4,00
Heildareinkunn áfangastaðar	5,08	4,62

Breytingar á milli ára

Aukinn vitneskja um svæðið og nálægð við gossvæðið hefur aukið umtalsvert umferð um Vigdísarvallaleið. Akstur utan vega jókst en meira vegna eldgos nr. 2 í Fagradalsfjalli en margir keyrðu þarna í gegn til að komast á gossvæði. Að auki er farið að nota svæðið sem leiksvæði fyrir ýmis farartæki og er því um að ræða miklar skemmdir á náttúru svæðisins. Settar voru upp nokkrar mjög áberandi „allur akstur bannaður“ lokanir sem ekki voru virtar, fleiri skilti voru sett upp í sumar. Töluvert var af förum vegna ólöglegs akstur utan vegar á nýjum svæðum.

Úrbætur

Vegur kom illa undan vetri sem leiddi til enn meiri utan vega aksturs. Leita þarf leiða til að koma í veg fyrir akstur utan vega og taka á honum. Loka förum með landmótun á mörgum stöðum. Fara þarf í viðhald á stikum við gönguleiðir. Skoða möguleika á að merkja búsetuminjar og koma upp fræðsluefni um þær. Fara þarf í mótvægisáðgerðir gegn lúpínu áður en hún breiðir meira úr sér. Laga þarf gamlar efnisnámur svo minna beri á þeim. Skoða þarf uppgræðsluverkefni innan marka fólkvangsins í heild og halda fund með hagsmunaaðilum til að koma í veg fyrir að plastmenguðum úrgangi sé dreift á svæðinu eða úrgangi menguðum af fræjum plantna sem ekki eiga heima á svæðinu.

Lokaorð

Umhverfisstofnun hefur nú unnið með ástandsmatsverkfærið í sex ár. Er það trú stofnunarinnar að verkfærið sé að gagnast vel við að vernda íslenska náttúru fyrir ágangi og til að forgangsraða úrbótaverkefnum innan hvers svæðis fyrir sig. Með því að fylgjast markvisst með þróun ástands á áfangastöðum ferðamanna er hægt að grípa inn í, áður en til óefna kemur. Stofnunin vinnur samkvæmt því og leggur sérstaka áherslu á að bæta þau svæði sem koma illa út úr matinu.

Ánægjulegt er að sjá að svæðum í hættu fækkar sem og svæðum á appelsínugulum lista þrátt fyrir að umtalsverð auknign hafi verið í gestakomum á flestum svæðum. Mörg svæði hækka töluvert í einkunn (0,5 eða meira) milli ára og má sjá í þeim tilfellum hvernig aukin innviðaupbygging síðustu ára er að skila sér í aukinni náttúruvernd. Hér má nefna sem dæmi, Rauðafoss og Keis innan Friðlands að Fjallabaki og Gjána og Háafoss innan Þjórsárdals.

Nokkur svæði hafa þó lækkað í einkunn á milli ára og er það verkefni okkar að skoða hvernig best sé að bregðast við til að snúa við þeirri þróun. Kemur þá helst til bætt stýring gesta og innviðaupbygging.

Ef litið er til allra svæða í matinu, þá hefur meðaltalseinkunn þeirra hækkað lítillega milli ára, úr 7,68 í 7,70 sem er þó mjög góður árangur ef litið er til fjölda gesta í ár miðað við árið á undan. Má með sanni segja að flest svæði voru tilbúin í þann straum gesta sem raun bar vitni.

Í ár lík og í fyrra, hafa systurstofnanir Umhverfisstofnunar, Vatnajökulsþjóðgarður og Þjóðgarðurinn á Þingvöllum metið áfangastaði innan sinna svæða og skýrslan því unnin í samstarfi allra stofnananna. Mikið og gott samstarf hefur verið á milli stofnananna í þessu verkefni og veitir skýrslan í ár upplýsingar um ástand áfangastaða innan allra þjóðgarða á Íslandi sem og flestra annarra friðlýstra svæða.

Viðauki 1

Mat á ástandi ferðamannasvæða, leiðbeiningar

INNGANGUR

Undanfarin ár hefur ferðamönnum fjölgað verulega á vinsælum stöðum hérlendis. Margir staðir hafa samhliða orðið fyrir neikvæðum áhrifum vegna fjölgunarinnar. Á sumum ferðamannastöðum hefur álagið jafnvel valdið óafturkræfu tjóni á umhverfi og náttúru. Þar eru fyrst og fremst þrír meginþættir sem bregðast.

Skipulag svæða:

Gestasókn verður oft stjórnlaus og án skipulags. Fólki fjölgar stöðugt án þess að samhliða séu hannaðar leiðir til að taka við fjöldanum. Lítil eða engin umsjón er með svæðunum og framtíðarsýn ekki til staðar.

Innviðir svæða:

Innviðir ásamt umsjón eru einn þeirra þátta sem eykur þol svæða gagnvart mikilli gestasókn. Innviðir geta verið í margskonar formi, s.s. akvegir, bílastæði, göngustígar, upplýsingar og leiðbeiningar, salerni o.s.frv. Innviðir auka stjórn á ferðum gesta og draga úr álagi. Skortur á innviðum veldur því að svæðum hnignar hratt, lítil stýring er á ferðum gesta með tilheyrandi raski á náttúru og umhverfi.

Verðmæti svæða:

Verðmætin geta verið í formi landslags, gróðurs, jarðminja, dýralífs og menningarminja. Verðmætin eru aðdráttarafl svæðanna og skapa upplifun gesta. Skortur á skipulagi og innviðum ásamt mikilli gestasókn getur valdið átroðningi og tjóni á verðmætum svæðum, jafnvel óafturkræfum. Mjög kostnaðarsamt getur reynst að koma röskuðum svæðum í samt lag á ný og mjög raskað svæði missir gildi sitt, aðdráttarafl og upplifun gesta.

Aðferðir til að meta ástand lands:

Ýmsar aðferðir hafa verið nýttar til að leggja mat á ástand ferðamannasvæða, ekki síst friðlýstra svæða sem draga til sín gesti. Eitt þeirra verkfæra er „Ástandsskýrsla“ Umhverfisstofnunar varðandi friðlýst svæði í umsjón hennar svo og „Rauðlistaskýrslan“ þar sem útlistuð eru þau svæði sem eru undir það miklu álagi að hætta er á að verndargildi þeirra tapist. Umræddar skýrslur hafa þó haft vissa hnökra, t.d. eru ólíkar aðferðir nýttar til að meta svæði, samanburðarhæfni ekki til staðar og þá hafa þær, ekki síst Rauðlistaskýrslan, haft á sér orð fyrir að vera hlutlægar á köflum.

Á vordögum 2016 gerðu Umhverfisstofnun og Stjórnstöð ferðamanna með sér samning um að fyrrgreindi aðilinn myndi hanna og þróa verkfæri sem nýta mætti til að leggja mat á svæði sem eru undir álagi vegna gestasóknar. Áhersla var lögð á að verkfærið legði hlutlægt mat á verndarsvæði, væri samanburðarhæft milli svæða og gæfi til kynna hvort ástand svæða færi batnandi eða versnandi milli ára. Umræddir þrír meginþættir (skipulag, innviðir og verðmæti) eru metnir til að

byrja með en bæta má við nýjum meginþáttum, fella þætti út ef þarf o.s.frv. Verkfærið sem hér fylgir er í þróun og verður sennilega áfram um komandi ár. Það á að geta aðlagð sig að breyttum tímum, áherslum o.s.frv. Mikilvægt er að verkfærið sé einfalt í notkun og að ekki þurfi sérþekkingu til að nýta það. Verkfærið gefur hverjum meginþátta einkunn á bilinu 0 til 10 svo og svæðinu eina heildareinkunn.

Hönnun verkfærisins:

Ýmsar leiðir eru þekktar erlendis til að leggja mat á ástand og álag á fjölsótt svæði svo og mat á stjórnun þeirra. Við gerð þessa verkfæris voru ýmis erlend verkfæri skoðuð og hugmyndafræði þeirra nýtt. Ber sérstaklega að nefna *Management Effectiveness Tracking Tool - WWF* sem er verkfæri hannað til að meta virkni stjórnunar á friðlýstum svæðum. Aðferðarfræði ástandsmatsins er byggð á svipuðum grunni, þ.e. settar eru fram fullyrðingar um vissa þætti sem skipta ástand svæða máli og sú fullyrðing sem á best við gefur vissa einkunn (sjá síðar).

Sett voru fram alls 27 viðföng sem skiptast í þá þrjá meginþætti sem verkfærið leggur mat á, skipulag, innviði og verðmæti. Hvert viðfang hefur fjórar fullyrðingar sem gefa einkunn og einnig dálk sem merkt er í ef viðfang á ekki við umrætt svæði.

Kallaður var saman fundur margra hagsmunaaðila þar sem viðföng voru samin, rædd og metin, allt atriði sem skipta máli er kemur að ástandsmati ferðamannasvæða. Í kjölfarið voru viðföngin fínþússuð og sett fram með einkunnum. Þá var sett fram reiknilíkan til að leggja lokamat á einkunnargjöf hvers metins svæðis. Hafa ber í huga að þótt nothæft verkfæri sé þegar til staðar á það eftir að taka breytingum á komandi árum samhliða aukinni reynslu af notkun þess.

Úrvinnsla:

Við hönnun verkfærisins voru fjölmörg svæði sem Umhverfisstofnun hefur eftirlit með metin og verkfærið prófað. Eðlilega fundust hnökrar sem bætt var úr og mat þá endurtekið. Það verkfæri sem hér birtist er fyrsta útgáfa af ástandsmatinu. Verkfærið er ekki fullkomið og enn á eftir að laga margt til, bæta við viðföngum og jafnvel taka einhver út, en grunnurinn er lagður og fyrsta tilraunaútgáfa gerð með mati á svæðum frá 2017. Aftur verður lagt mat á umrædd svæði 2018 og fleirum bætt við. Samhliða verður matið lagfært, enda komin samanburður og reynsla af nýtingu verkfærisins.

Notkun, leiðbeiningar:

Hafa skal í huga að verkfæri þetta er hannað til að leggja mat á ástand svæða sem eru undir álagi vegna gestasóknar svo og þekktir ferðamannastaðir. Ekki er ástæða til að leggja mat á svæði sem fáir sækja heim og áhrif vegna gesta eru óveruleg. Það er þó mat hverju sinni. Sama á við ef álag á svæði er vegna náttúrulegra þátta og/eða vegna framkvæmda þriðja aðila s.s. virkjanir, vegaframkvæmdir eða annað álag sem ekki er hægt að rekja beint til ferðamanna. Verkfærið metur gestaálag og leiðir til úrbóta. Þó eru stök viðföng sem heyra ekki beint undir álag gesta, en geta haft áhrif á upplifun þeirra, t.d. landnýting, framandi ágengar lífverur o.s.frv.

Að fylla út matið:

Verkfærið samanstendur af 27 viðföngum, með fjórum til sex fullyrðingum í hverju viðfangi. Viðföngin skiptast í þrjá meginflokka (skipulag, innviðir, verðmæti). Sá sem tekur út svæði merkir við hvert viðfang þá fullyrðingu sem á best við. Vissulega getur komið upp að ástand sé metið milli tveggja fullyrðinga (tvær fullyrðingar gætu átt við) og er þá hægt að fara milliveg og gefa einkunnir með kommu. Dæmi: svæðið liggur á milli 2 og 3 og má gefa einkunn 2,5 eða aðra þá tölu sem metandi telur gilda. Samhliða skal þá setja athugasemd við í athugasemdadálk, á hverju matið byggist.

Ástands- og úrbótarmat:

Tveir reitir eru aftan við einkunnargjöfina, annars vegar reitur fyrir ástand og hins vegar reitur fyrir úrbætur. Dæmi: Ástand; Talsvert er farið að sjá á göngustígum á svæðinu, sérstaklega í bleytutíð... Úrbætur; Mikilvægt er að bæta drenun göngustíga og setja betra burðalag í efsta hluta stíganna. Hér er bæði ástandi og úrbótum lýst. Mikilvægt er að textinn sé stuttur og hnitmiðaður og þegar skýrsla er unnin um ástand allra metinna svæða flyst þessi texti yfir í samanburðarskýrsluna. Gott er að hafa í huga að ekki er eingöngu verið að lýsa ástandi heldur og einnig úrbótum. Í raun má tala um ástands- og úrbótamat verkfærisins.

Við hvaða svæði miðast matið:

Líkt og fyrr segir er um að ræða svæði sem eru undir álagi vegna fjölda ferðamanna. Svæðin geta verið jafnt innan friðlýstra svæða, þjóðgarða eða svæði án hirðis sem draga að sér fjölda gesta. Svæðin sem metin eru, eru afmörkuð, þ.e. ekki er lagt mat á stórt heildarsvæði, D: Fjallabak, heldur umsetin svæði innan þeirra, t.d. Landmannalaugar, Laugahraun og Grænagil. Það eru þau svæði sem eru undir álagi vegna gesta. Benda má á að stór friðlönd eru yfirleitt í góðu ástandi þótt innan þeirra geti stöku staðir verið ofsetnir eða undir skemmdum. Á þau svæði er lagt mat og úrbætur. Fyrri ástandsmatsskýrslur lögðu fremur mat á heildarsvæði oft út frá einstaka stöðum sem illa voru farnir innan þeirra (Fjallabak var í heild á rauðum lista þó aðeins lítill hluti þeirra væri í raun undir óafturkræfu álagi). Sá sem leggur mat á ástands svæðis þarf því að hafa það í huga að leggja mat á álagssvæði og geta þau oft verið fleiri en eitt á stóru ferðamannasvæði. D: Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull, mat er lagt á Svalpúfu, Lóndranga, Malarif, Djúpalón, Saxhól, Skarðsvík, Öndverðarnes o.s.frv. en ekki á þjóðgarðinn í heild, enda stór hluti hans utan ferðamannaleiða og álags sem fylgir oft gestum. Öll svæðin eru sótt af fjölda ferðamanna. Einnig má leggja mat á einstaka göngustíga/ gönguleiðir (Laugahraun, gönguleiðin Stapar-Hellnar o.s.frv.).

Hvenær skal gera matið?

Strax og sjá fer á ferðamannasvæði eða þegar fjöldi gesta er orðinn það mikill að svæði verði hugsanlega fyrir neikvæðum áhrifum, skal gera ástandsmat. Einnig má gera mat á svæði sem er í mjög góðu standi og fáir gestir sækja heim, en þá munu mörg viðföng falla út (eiga ekki við). Mjög brýnt er að meta illa farin svæði. Gott er að gera matið þegar álagið er sýnilegt, t.d. á sumrin eða á haustin þegar fjöldi gesta kemur á svæði. Í raun má þó taka matið hvenær árs sem er. Ljúka þarf mati og skila því af sér um miðjan nóvember ár hvert. Þegar lokaskil liggja fyrir er unnin stöðugreining á öllum metnum svæðum. Benda skal á að með auknum fjölda gesta á vetrar- og vortíma hefur álag á mörgum stöðum breyst. Brýnt er að fylgjast með og skrá ástand álagssvæða

á þeim tíma. Ástandsmat skal endurtekið árlega, þannig verður matið svæði samanburðarhæft milli ára og breyttar áherslur t.d. í úrbótum á umræddum svæðum skila sér árlega.

Hverjir fylla út matið (því fleiri, því betra)

Umsjónaraðili svæðis (ábyrgðaraðili) fyllir út matið þar sem slíkur aðili er til staðar. Hann getur jafnframt látið aðra (s.s. landverði) fylla út matið með leiðsögn og eftirliti svo rétt sé unnið. Ef enginn hefur umsjón með svæði getur fulltrúi sveitafélags unnið það, eigendur svæða o.s.frv. Best er að fleiri en einn aðili fylli út mat hvers svæðis, t.d. gætu einn eða fleiri landverðir fyllt út matið hver í sínu lagi og borið saman og rætt niðurstöður sínar í kjölfarið ásamt yfirmanni. Umhverfisstofnun sér um að setja upp matsskýrslu og skal skila gögnum til hennar. Fulltrúi stofnunarinn metur áreiðanleika gagna og sækir frekari upplýsingar ef þörf er á um einstök svæði.

Viðföng:

Líkt og áður segir eru þrír meginþættir metnir á álagssvæðum. Þættirnir ásamt eintökum þáttum eru:

- Skipulag áfangastaðar
  - Leiðbeiningar og upplýsingar
  - Umsjón, landvarsla
  - Fjármögnun
  - Stefnumótun, stjórnunar- og verndaráætlun
  - Skipulagsáætlanir, aðalskipulag, deiliskipulag
  - Ólöglegt athæfi, utanvegarakstur, næturdvöl, veiði framkvæmdir, vísvitandi skemmdir á náttúru, vörðuhleðsla
  - Vöktun, talning gesta
- Innviðir
  - Göngustígar
  - Stikaðar varðaðar leiðir
  - Salerni
  - Bílastæði
  - Akvegir að/innan áfangastaðar
  - Umferð reiðhjóla
  - Reiðleiðir
  - Áningarstaðir, Útsýnisstaðir, þjónustustaðir (nestisstaðir)
  - Tjaldsvæði
- Verðmæti svæðis
  - Gróður
  - Ágengar, framandi tegundir
  - Landslag
  - Menningarminjar
  - Jarðminjar
  - Lífríki, Dýralíf

- Landnýting á eða við áfangastaði ferðamanna, t.a.m. efnistaka, skógrækt, landbúnaður eða annað

Er hægt að tryggja að matið sé ekki huglægt?

Þegar mat og einkunn liggur fyrir eru niðurstöður skoðaðar, ekki síst ef svæði kemur illa út. Skoða þarf hvort ástandsmatið hafi verið fyllt rétt út og hvort metandi hafi gerst of huglægur eða misskilið viðföngin. Gott er að bera saman einkunnir nokkurra svæða. Ef einstakar einkunnir eru mjög á skjön skal skoða þær sérstaklega. Funda þarf um viðföng sem koma illa út og leggja sameiginlegt mat á hvort einkunnir séu réttar. Þetta skal gert til að tryggja að matið sé fyllt rétt út og fyrirbyggja að mat á ástandi sé byggt á huglægum forsendum.

Einstakir þættir matsins:

Hvað dregur úr álagi svæða og hvað skiptir framgang þess máli?

Skipulag áfangastaðar

Skipulag skiptir svæði miklu máli. Með skipulagi er átt við hvort einhver hafi umsjón og eftirlit með svæði, hvort leiðbeiningar um ferðahegðun séu til staðar og hvort þörf sé á þeim. Jafnframt hvort svæðið hafi fjármagn til að takast á við álagsvalda, s.s. með viðhaldi, uppbyggingi innviða, landvörslu o.s.frv. Er stefnumótun ráðandi og hvernig er opinberu skipulagi háttað? Gagnast gilt aðalskipulag svæðinu? Miðast deiliskipulag við þarfir og innra skipulag? Þá skal lagt mat á ólöglegt athæfi s.s. utanvegaakstur eða annað slíkt. Loks er lagt mat á vitneskju um álagsvalda s.s. fjölda ferðamanna, eigindi þeirra o.fl.

Innviðir áfangastaða

Innviðir eru flestum svæðum mjög mikilvægir, enda fylgir þeim stýring á álagi. Innviðir snúa að þörfum ferðamanna, að komast leiða sinna, njóta staða, öryggi og þægindi, læsileika áfangastaðar (hvar má ég ganga, sitja, leggja bílnum, borða nesti o.s.frv.), samhliða og vel hannaðir staðir auka á margbreytileika, fræðslu og upplifun gesta. Góðir innviðir hækka þol áfangastaða.

Verðmæti

Verðmætin liggja í náttúru og arfleifð svæða. Þau eru hið raunverulega aðráttarafl og væntingar og upplifun gesta stendur og fellur með ástandi þeirra. Í matinu er sýnilegt ástand gróðurs, jarðminja og menningarminja metið út frá álagstjóni sem gestir geta valdið (troðningar og rof). Þá er lagt mat á áhrif gesta á dýralíf, en slíkt er þó oft dulið og erfitt að meta án frekari rannsókna. Fremur er skoðað hvort gestir geti haft áhrif á varplönd fugla o.s.frv. Landslag er einn matsþátta og mat lagt á hvort athafnir, vegir, mannvirki o.s.frv., hafi neikvæð áhrif á svæði og upplifun gesta. Jafnframt setur það þá kröfu á umsjónaraðila að standa vel að hönnun innviða og tryggja að þeir falli vel að umhverfi sínu. Loks er metin önnur landnýting s.s. efnistaka, beit, akuryrkja eða annað sem getur haft neikvæð áhrif á upplifun gesta og gildi svæðisins. Landslag og landnýting geta leitt til huglægs mats og þarf því að skoða þá þætti sérstaklega ef einkunnir eru lágar.

Einkunn:

Hvert viðfang gefur ákveðin stig. Þegar heildarfjöldi stiga er lagður saman fyrir öll viðföng kemur út talan 100 stig. Stigunum er skipt í tug og svæði með fullt hús stiga fær þannig 10 í einkunn. Slík einkunn yrði þó ósennileg. Einkunn er með tveimur aukastöfum (D: 5,42). Það getur komið fyrir að viðfang á ekki við áfangastað, t.d. svæðið er girt af og umferð hrossa bönnuð, reiðleið á þ.a.l. ekki við í umræddu viðfangi. Í útreikningum er tekið tillit til þess sem á ekki við og fellur viðfangið út úr heildarreikningi svæðis. Það eru því eingöngu metin viðföng sem gefa einkunn.